

Nota voor burgemeester en wethouders

Team
DEV-BLD

Onderwerp

RES-participatie

1- Notagegevens

Notanummer 2021-001046

Datum 15-04-2021

Programma:

04b Energietransitie

Portefeuillehouder Weth. Verhaar

2- Bestuursorgaan

B & W 20-04-2021

Raad --

Burgemeester --

College van B & W

- Burgemeester - Weth. Grijsen

- Weth. De Geest - Weth. Verhaar

- Weth. Walder - Weth. Rorink

Besluitenlijst	d.d.		d.d.		d.d.
☐ Akkoordstukken	--	☐ Openbaar	--	☐ Besloten	--

Routing	d.d.	par.	
wethouder	15-04-2021	☐ adj.secr.	--
programmamanager	15-04-2021	☒ gem.secr.	16-04-2021
BIS Openbaar			
Status	Definitief 2021-04-21		

Bijlagen

B & W d.d.: 20-04-2021

Besloten wordt:

- 1 De raadsmededeling RES-Participatie vast te stellen;
- 2 de stukken aan te bieden aan de raad;
- 3 de nota en het besluit openbaar te maken.

Financiële aspecten:

Financiële gevolgen voor de gemeente?	Nee
Begrotingswijziging	Nee

Voorstel openbaarmaking conform Wet Openbaarheid Bestuur (Wob)

De nota en het besluit openbaar te maken

De nota en het besluit openbaar te maken vergezeld van bijgaand persbericht

De nota en het besluit openbaar te maken nadat

De nota en het besluit openbaar te maken, behalve...

Het besluit openbaar te maken, maar niet de nota, gelet op artikel:

De nota en het besluit niet openbaar te maken, gelet op artikel:

Kennisgeving/ Bekendmaking Awb

Kennisgeving (publicatie) conform Awb Nee

Bekendmaking conform Awb Nee

ADVIESRADEN:

Toelichting

Inleiding

Op 27 mei 2020 heeft de gemeenteraad een motie aangenomen waarin het college wordt gevraagd een participatieplan met betrekking tot het concept RES-bod op te stellen. Het Participatieplan "Deventer op weg naar de RES 1.0" is op 30 juni 2020 door het college vastgesteld en via een raadsmededeling aan uw raad aangeboden. In het genoemde participatieplan werd voorzien in een groot aantal fysieke bijeenkomsten verspreid over onder andere de wijken en de dorpen om gebiedsgericht de dialoog met de bewoners te voeren.

Met een raadsmededeling op 13 oktober 2020 is de raad geïnformeerd dat, vanwege de geldende coronamaatregelen, uitvoering van het participatieplan met de voorgestelde aanpak niet mogelijk was. Als gevolg van de corona-beperking is gekozen voor een aanpak met vooral digitale bijeenkomsten. Daarbij is erkend dat een digitale aanpak het proces beïnvloedt en niet optimaal is. Het digitaal voortzetten van het participatietraject was de enige manier om bewoners en andere belanghebbenden te betrekken bij de RES om hun input mee te kunnen nemen in de besluitvorming over de RES 1.0 voor 1 juli 2021.

Beoogd resultaat

Met deze raadsmededeling en het bijbehorende document Opbrengsten Participatietraject RES informeren wij u over de uitkomsten van het doorlopen RES-participatietraject.

Kader

- Deventer bijdrage aan het concept RES bod (vastgesteld door college op 14-4-2020)
- RES Hoofdlijnenakkoord
- Energieplan Deventer
- Omgevingsvisie
- Klimaataakkoord
- Nota uitgangspunten zonneparken (2019)
- Windverkenning (2020)

Argumenten voor en tegen

Extern draagvlak (partners)

Uit het doorlopen RES-participatietraject kunnen geen eenduidige conclusies worden getrokken. Dat geldt zowel voor de hoogte van het concept RES-bod als over de invulling van het bod met (een mix van) zon en wind. In de gesprekken zijn alle kanten van het spectrum aan de orde gekomen.

Er was wel brede consensus dat maatregelen nodig zijn om klimaatverandering te beperken. In de gesprekken kwam naar voren dat deze maatregelen in een breder perspectief moeten worden afgewogen waarbij ook naar de bewonersbelangen en specifieke lokale waarden moet worden gekeken. Ook was er de roep om in samenhang naar alle energiematregelen te kijken en niet alleen naar grootschalige opwek met zon en wind (wat de opdracht van de RES is). Ook willen wijken en kernen graag bijdragen aan de energietransitie, maar dan wel met de schaal die bij het gebied past. De grootschaligheid van de RES past daar volgens veel betrokkenen niet bij.

Een breed gedragen standpunt is dat de potentie voor zon op (agrarische) bedrijfsdaken beter moet worden benut en dat eventuele belemmeringen (economisch, en wet- en regelgeving) moeten worden weggenomen.

Financiële consequenties

Aanpak/uitvoering

Als onderdeel van het participatietraject heeft Kennis en Verkenning een peiling over de RES gehouden onder het bewonerspanel. Daarnaast is in meerdere ronden gesproken met diverse doelgroepen, te

weten:

- Bewoners van 10 dorpen/buurtten op persoonlijke titel
- Jongeren
- Vertegenwoordigers van het DEP
- Vertegenwoordigers van maatschappelijke partners

In het bijgevoegde document Opbrengsten Participatietraject RES is het doorlopen proces beschreven en zijn de verschillende doelgroepen waarmee gesproken is benoemd. In dit document vindt u ook de verslagen van de gevoerde gesprekken en het gezamenlijke advies over de RES van de maatschappelijke partners.

RAADSMEDEDELING

Onderwerp RES-participatie

Mededelingennr 2021-001046
Team DEV-BLD

Portef.houder Weth. Verhaar
BenW-besluit d.d.: 20 april 2021

1. Inleiding: waarom deze mededeling

Op 27 mei 2020 heeft de gemeenteraad een motie aangenomen waarin het college wordt gevraagd een participatieplan met betrekking tot het concept RES-bod op te stellen. Het Participatieplan "Deventer op weg naar de RES 1.0" is op 30 juni 2020 door het college vastgesteld en via een raadsmededeling aan uw raad aangeboden. In het genoemde participatieplan werd voorzien in een groot aantal fysieke bijeenkomsten verspreid over onder andere de wijken en de dorpen om gebiedsgericht de dialoog met de bewoners te voeren.

Met een raadsmededeling op 13 oktober 2020 bent u geïnformeerd dat, vanwege de geldende corona-maatregelen, uitvoering van het participatieplan met de voorgestelde aanpak niet mogelijk was. Als gevolg van de corona-beperking is gekozen voor een aanpak met vooral digitale bijeenkomsten. Daarbij is erkend dat een digitale aanpak het proces beïnvloedt en niet optimaal is. Het digitaal voortzetten van het participatietraject was de enige manier om bewoners en andere belanghebbenden te betrekken bij de RES om hun input mee te kunnen nemen in de besluitvorming over de RES 1.0 voor 1 juli 2021.

Met deze raadsmededeling en het bijbehorende document Opbrengsten Participatietraject RES informeren wij u over de uitkomsten van het doorlopen RES-participatietraject.

2. Kader

- Deventer bijdrage aan het concept RES bod (vastgesteld door college op 14-4-2020)
- RES Hoofdlijnenakkoord
- Energieplan Deventer
- Omgevingsvisie
- Klimaatakkoord
- Nota uitgangspunten zonneparken (2019)
- Windverkenning (2020)

3. Kern van de boodschap

Uit het doorlopen RES-participatietraject kunnen geen eenduidige conclusies worden getrokken. Dat geldt zowel voor de hoogte van het concept RES-bod als over de invulling van het bod met (een mix van) zon en wind. In de gesprekken zijn alle kanten van het spectrum aan de orde gekomen.

Er was wel brede consensus dat maatregelen nodig zijn om klimaatverandering te beperken. In de gesprekken kwam naar voren dat deze maatregelen in een breder perspectief moeten worden afgewogen waarbij ook naar de bewonersbelangen en specifieke lokale waarden moet worden gekeken. Ook was er de roep om in samenhang naar alle energiemaatregelen te kijken en niet alleen naar grootschalige opwek met zon en wind (wat de opdracht van de RES is). Ook willen wijken en kernen graag bijdragen aan de energietransitie, maar dan wel met de schaal die bij het gebied past. De grootschaligheid van de RES past daar volgens veel betrokkenen niet bij.

Een breed gedragen standpunt is dat de potentie voor zon op (agrarische) bedrijfsdaken beter moet worden benut en dat eventuele belemmeringen (economisch, en wet- en regelgeving) moeten worden weggenomen.

4. Nadere toelichting

Als onderdeel van het participatietraject heeft Kennis en Verkenning een peiling over de RES gehouden onder het digipanel. Daarnaast is in meerdere ronden gesproken met diverse doelgroepen, te weten:

- Bewoners van 10 dorpen/buurtten op persoonlijke titel
- Jongeren
- Vertegenwoordigers van het DEP
- Vertegenwoordigers van maatschappelijke partners

In de bijlagen bij deze Raadmededeeling treft u aan:

- Opbrengst Participatietraject RES, met daarin een beschrijving van het voorlopen proces, de verschillende doelgroepen waarmee gesproken is en de verslagen van bijeenkomsten.
- Resultaten RES-peiling onder het digipanel
- Gezamenlijk advies RES van het bestuurlijk overleg RES-participatie
- Op eigen initiatief uitgevoerde enquête Averlo-Frieswijk

Gemeente Deventer
T.a.v. college van B&W
Postbus 5000
7400 GC Deventer

Averlo, 10 november 2020
Betreft: enquête energieplan en RES
Ref.: PB AF 01 10/11

Geacht college,

Als bestuur van plaatselijk belang Averlo Frieswijk hebben wij aandachtig de voortgang van het Deventer energieplan en het RES bod gevolgd. Tijdens eerdere jaarvergaderingen met gespecialiseerde insprekers op het gebied van de energietransitie ontstonden er mooie discussies tussen de inwoners van onze prachtige buurtschappen.

De afgelopen twee jaar is veel geschreven omtrent het Deventer energieplan waarbij de vragen lokaal alleen maar zijn toegenomen. Helaas kon onze laatste jaarvergadering in april vanwege Corona geen doorgang vinden. Graag hadden wij over het energieplan met wethouder Verhaar onze gedachten willen wisselen. Net als de wens om als buurtschappen zelf energieneutraal te worden. Naast wensen zijn er echter ook zorgen over de leefbaarheid van onze woonomgeving. Zorgen die extra toenamen bij de publicatie en uitkomsten van de enquête 'Peiling Wind en zonne-energie in Deventer'. Vele inwoners herkenden zich niet in de uitkomsten van die enquête. Het gevoel als ruimtelijk gebied invulling te moeten geven zonder weerwoord overheerst daarbij.

Leden verzochten ons daarom een eigen enquête uit te voeren. Deze enquête is gemaakt door er meerdere specialisten op het gebied van energie erbij te betrekken, zodat er een brede vraagstelling ontstond inzake het energievraagstuk. Zowel voor opwek, besparing naast energieneutraal worden.

De enquête met haar uitkomsten hebben wij als bijlage toegevoegd. Wij willen deze graag met u delen. Met een duidelijk verzoek: deze enquête uit te laten voeren onder alle inwoners van het Deventer buitengebied.

PB Lettele heeft met ons contact gehad en zij zullen deze enquête ook houden in hun gebied.

De mogelijkheden om deze enquête breed uit te voeren zijn voor u eenvoudiger dan voor ons als plaatselijk belang, Participatie begint bij draagvlak en draagvlak begint bij aandacht geven. Zeker zoals nu waarbij de grootste impact van het Deventer energieplan op de directe leefomgeving in het buitengebied lijkt liggen.

Wij vragen uw medewerking omdat de bezorgdheid groot is en wij zijn de mening toegedaan dat alleen door brede samenwerking deze gemeente dergelijke grote vraagstukken ten uitvoer kan brengen.

In afwachting van uw reactie en met vriendelijke groet, namens plaatselijk belang Averlo Frieswijk,

A. Dieperink,

secretaris,
Wesselinksdijk 3
Schalkhaar

Plaatselijk belang Averlo-Frieswijk vraagt om uw mening:

Energieplannen hebben grote gevolgen voor landschap en beleving van het platteland. Uw mening is nu belangrijk!

Enquête energie participatie Averlo-Frieswijk

Inleiding

Er is veel gaande om de uitstoot van broeikasgassen (o.a. CO₂) naar beneden te krijgen, en minder afhankelijk te worden van fossiele energie. Landelijk heeft de regering de doelstelling om in 2030 70% van de elektriciteit met zon en wind op te wekken. Hiervoor is de Regionale Energie Strategie (RES) gestart, waarmee 30 regio's in Nederland moeten aangeven hoeveel energie ze denken te kunnen opwekken. De totale doelstelling is dat er voor minimaal 35000 Gigawattuur (GWh) wordt ingeschreven, en is verplicht vanuit het Rijk. Deventer valt in de regio West-Overijssel (totaal 526000 inwoners, 1916 km²). Van die regio heeft Deventer ongeveer 19% van de inwoners en 7% van het oppervlak van de regio. De gemeente heeft een concept bod uitgebracht van 212 GWh. Om draagvlak te bepalen en te creëren is er een participatie sessie gepland, waarbij inwoners hun mening mogen geven over de plannen. De plannen zullen een grote impact hebben op het buitengebied, zowel in beleving als ook economisch. Hierom is het van belang om ook uw mening te geven, zodat die kenbaar gemaakt kan worden bij de gemeente.

212 GWh, waar hebben we het dan over?

Om een indicatie te krijgen hoeveel daarvoor nodig is; 1 Ha zonnepanelen kan ongeveer 1 GWh per jaar opwekken, de windmolens huidige bij de A1 (89m ashoogte, 92m rotordiameter, tiphoogte 135m) leveren 4,25 GWh per stuk per jaar, en een nieuwe grotere molens (150m ashoogte, 150m rotordiameter, tiphoogte 225m) ongeveer 15 GWh per stuk per jaar. Concreet komt dat neer op 212 Ha zonnepanelen, of 50 A1 windmolens, of 14 grote windmolens, of een mix van deze.

Met zon op daken van bedrijven (industrie en agrarisch) is de hoop ongeveer 40 Ha zonnepaneel te kunnen realiseren. Voor de rest van de opgave zullen plekken voor windmolens, en zonneakkers moeten worden gezocht. Een verkenning is gedaan voor locaties van windmolens (Windverkenning, <https://www.deventer.nl/onderzoekwindenergie>), met de locaties bij Sion, Raalterweg, Wesselinksdijk. Er is ook onderzoek gedaan waar zonneparken potentieel kunnen komen te liggen. Het grootste deel van Averlo-Frieswijk komt hiervoor in aanmerking.

RES, en het Deventer energieplan

Naast het bovenstaande bod van 212 GWh voor het RES bod naar het rijk, heeft gemeente Deventer een ambitieus energieplan gemaakt, waarin de gemeente zichzelf oplegt in 2030 'energie neutraal' (energie neutraler) te zijn. Dit betekent dat ten minste 5x meer opwekking van energie nodig zal zijn dan voor het RES (meer dan 1000 GWh). De gemeente Deventer/de wethouder gaat er 'met de huidige stand van de techniek' vanuit dat het ook grotendeels met zon en wind zal worden opgewekt. Elke 2 jaar zal het energieplan opnieuw worden bekeken, met de stand van de techniek van dat moment. Het energieplan speelt dus ook op de achtergrond, maar is voor deze participatiesessie niet van belang, maar wel goed om te weten!

Ruimtegebruik en de impact op het landschap

Voor de RES is zon- en windenergie meegenomen, en die hebben beide veel ruimte nodig. Bij windenergie is de efficiëntie van een molen op dit moment al hoog. De enige mogelijkheid om dit te vergroten is hem groter te maken. Hoe hoger de molen en hoe groter de diameter van de wieken, des te meer energie er uit de wind kan worden gehaald.

Voor zonnepanelen is efficiëntie nu ongeveer 20%, theoretisch is ongeveer 30% mogelijk voor de huidige silicium cellen. Een factor 5 minder zonneakkers in de toekomst door verbeterde techniek is onmogelijk, een halvering van de ruimtevraag is ook niet in zicht.

Bij het plaatsen van zonneakkers en windmolens zal dit van invloed zijn op het landschap, natuur, de horizon, en mogelijk overlast door geluid en slagschaduw. Ook economische activiteiten zullen (deels) veranderen evenals de hele beleving van het buitengebied.

Enquête

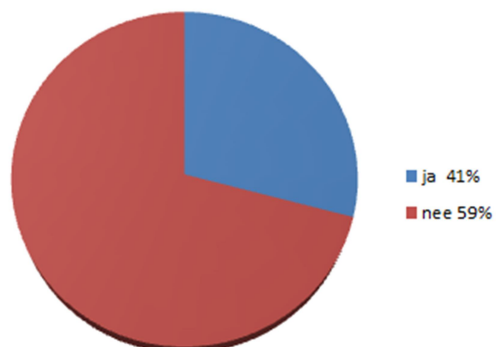
Het zal duidelijk zijn dat er een enorme opgave ligt, met grote gevolgen voor het buitengebied. De vraag is hoe u tegen de plannen van de gemeente kijkt. Graag zouden wij uw mening peilen, om de buurt te kunnen vertegenwoordigen. Na het invullen kunt u de enquête bij een van de bestuursleden in de brievenbus deponeren. Die adressen vindt u aan het einde van de enquête.

Omcirkel het antwoord wat voor u belangrijk is. Bij enkele vragen zijn er meerdere antwoorden mogelijk. Aan het einde is er ruimte om een extra toelichting te geven op sommige vragen. Wij vragen u daarbij het antwoord te beginnen door eerst het nummer van de betreffende vraag op te schrijven.

Deze enquête is huis aan huis verspreid in Averlo-Frieswijk.

Dit gaat om 204 adressen. Van deze 204 enquetes zijn er 99 terug gekomen dit komt op 48,5%

1. Wekt u zelf al energie op zo ja, hoeveel?

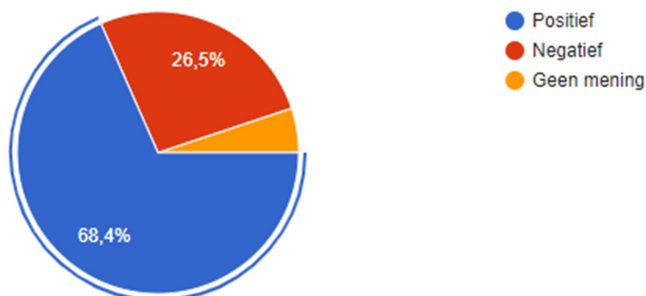
totaal wordt er nu al 626.300 Kwh opwekt op 41 adressen.

2. Heeft u mogelijkheden voor kleinschalige opwekking van zonne-energie? Geschat aantal m2 geschikt dakvlak op...

Op 64 adressen is er nog ruimte op daken voor het plaatsen van zonnepanelen met een totale oppervlakte van 15.500 m2 op Oost/Zuid/West.

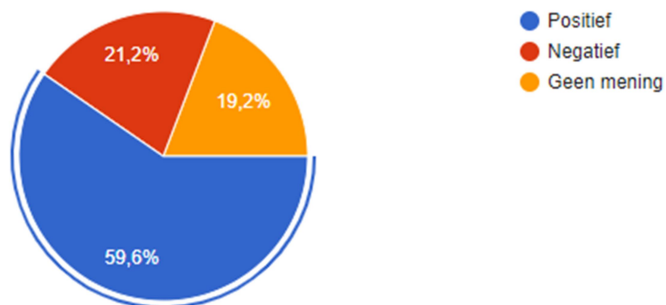
3. Bij veel erven mag een kleine boerderij-windmolen van 25m. Vergelijkbaar met stroom van 50 a 100 zonnepanelen. Hoe staat u tegenover zo'n molen bij boerderijen?

98 antwoorden

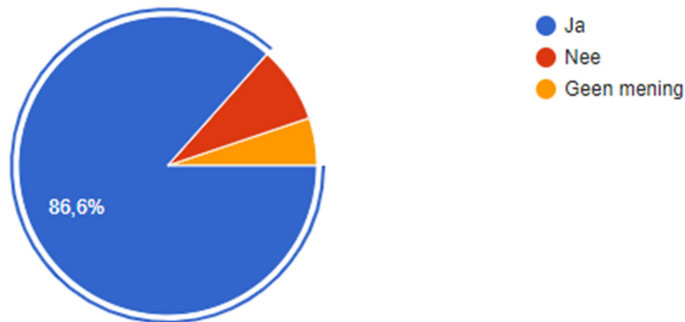
4. Hoe staat u tegenover collectieve mestvergassing/biogas door melkveehouders?

99 antwoorden

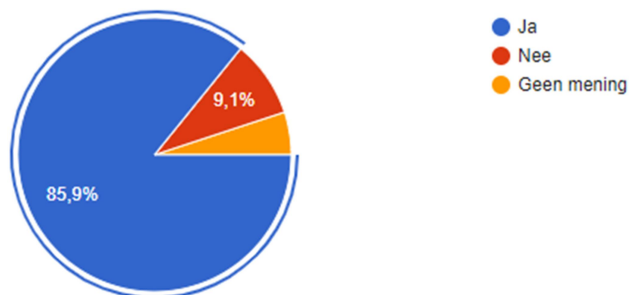
5. Zou de gemeente meer moeten doen om kleinschalige, lokale energieopwekking te bevorderen?

97 antwoorden

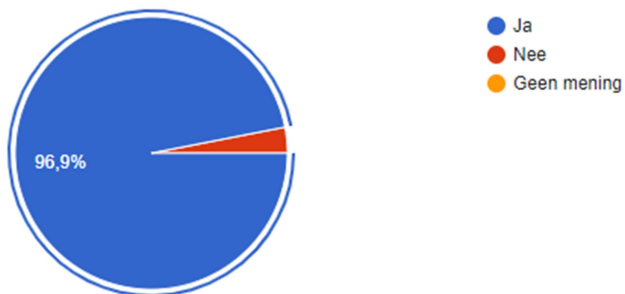
6. Het is een goed plan dat Averlo-Frieswijk zelf energie neutraal wordt (evenveel energie opwekt, als het jaarlijks verbruikt).

99 antwoorden

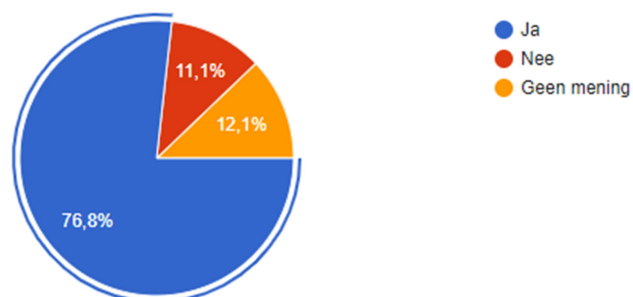
7. Behouden van de karakteristieke uitstraling en beleving van het buitengebied is belangrijker dan het leveren van energie voor steden.

98 antwoorden

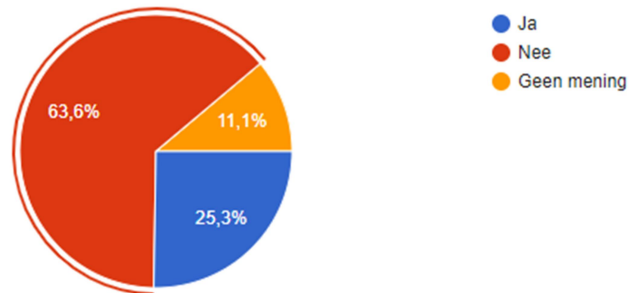
8. Aandacht voor de agrarische mogelijkheden en uitdagingen zoals extensivering etc. is belangrijker dan het leveren van energie voor steden.

99 antwoorden

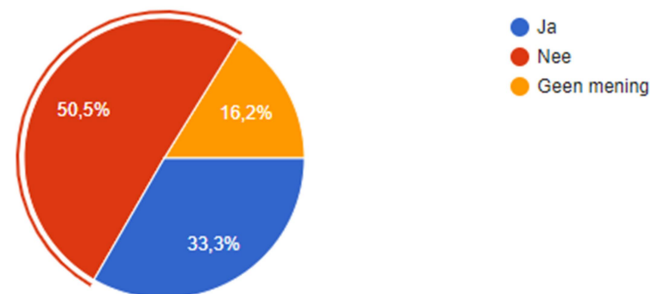
9. Het is verstandig dat de gemeente een hoge ambitie heeft met grootschalige zon en windenergie.

99 antwoorden

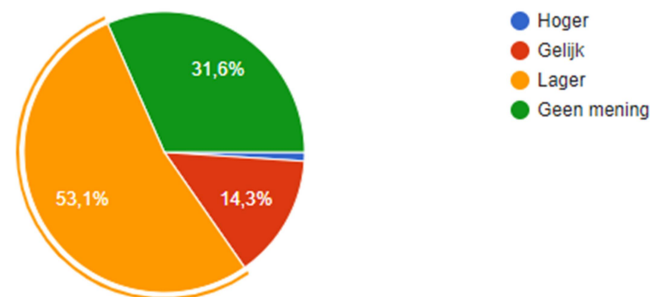
10. Als u kijkt naar de opgave voor de RES en in het verlengde daarvan het energieplan; vindt u deze hernieuwbare (= zon en wind) energie, in het algemeen duurzaam?

99 antwoorden

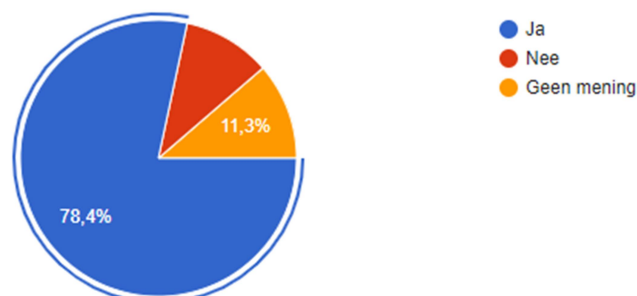
11. Als u het bod (hoeveelheid GWh) voor de RES mocht doen, wat zou dat bod dan zijn?

98 antwoorden

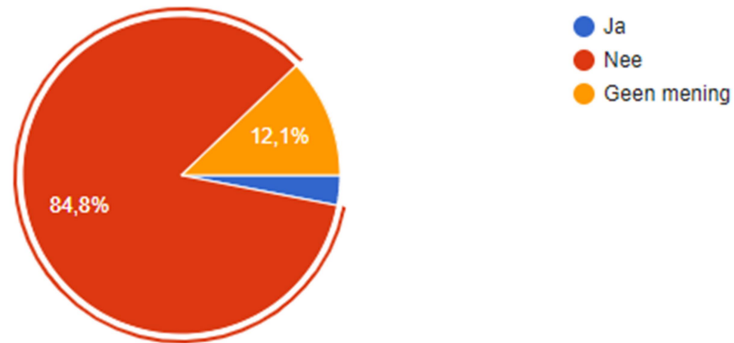
12. De kosten voor indirecte schade aan natuur en landschap zouden moeten worden meegenomen in de stroomprijs van hernieuwbare energie (zoals dat gebeurt met de discussie over indirecte kosten aan de natuur door grootschalige landbouw).

97 antwoorden

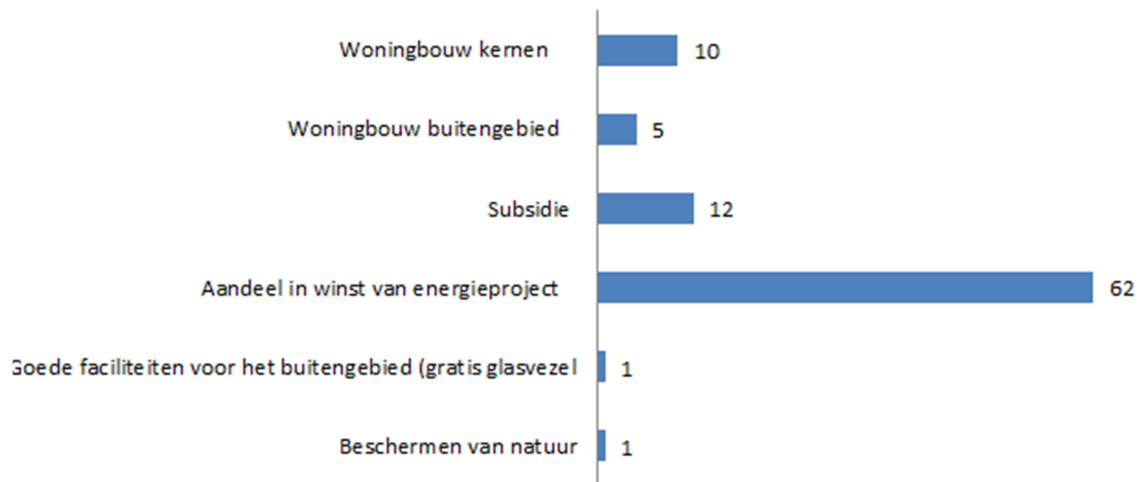

13. Met grootschalige zon en windenergie is de verdeling van lasten/lusten tussen stad en buitengebied eerlijk.

99 antwoorden

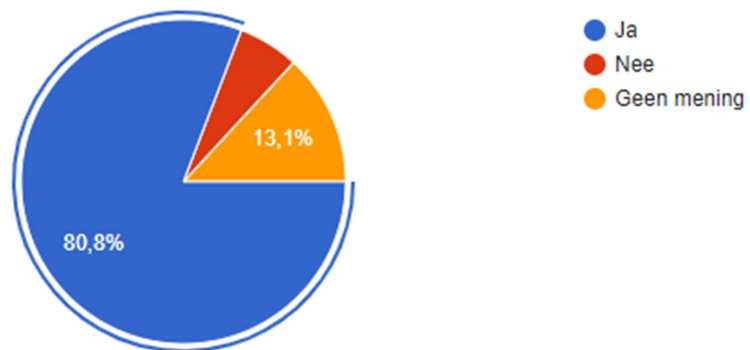

14. Zo nee, hoe zou het buitengebied gecompenseerd moeten worden?

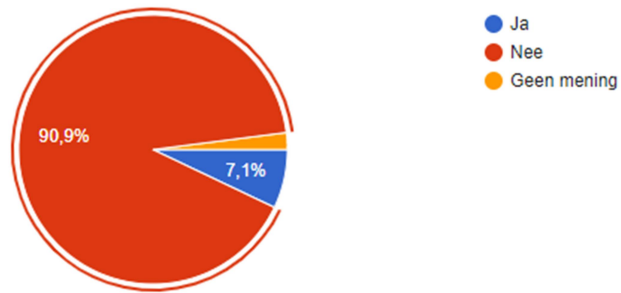
15. Er zou meer debat moeten zijn tussen grootverbruikers (veelal in de stad) en producenten van zonne- en windenergie (grotendeels buiten de stad), zodat de opgave, impact en verdeling van de lasten beter verdeeld kan worden.

99 antwoorden

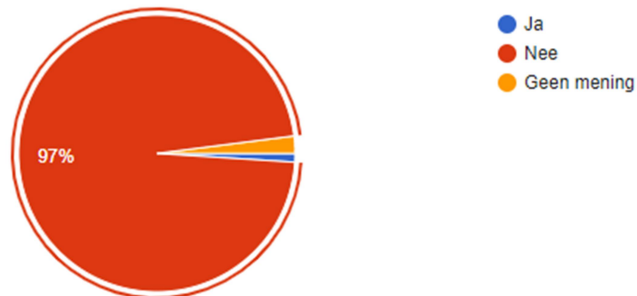
16. Het coulisselandschap van Averlo-Frieswijk is geschikt voor windmolens van A1 formaat (135 m hoog).

99 antwoorden

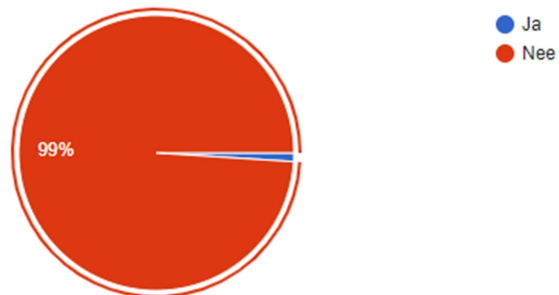
17. Het coulisselandschap van Averlo-Frieswijk is geschikt voor de nieuwste, grote windmolens (225 m hoog).

99 antwoorden

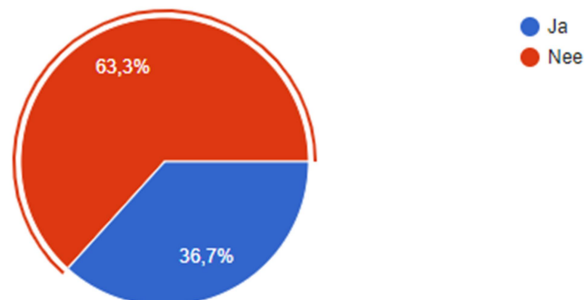
18. Het coulisselandschap van Averlo-Frieswijk is geschikt voor zonneakkers van de grootte zoals bij Voorst (38Ha).

99 antwoorden

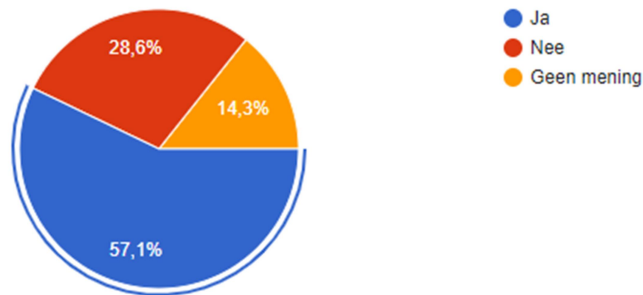
19. Het coulisselandschap van Averlo-Frieswijk is geschikt voor zonneakkers van de grootte zoals bij Heeten (3.5Ha).

98 antwoorden

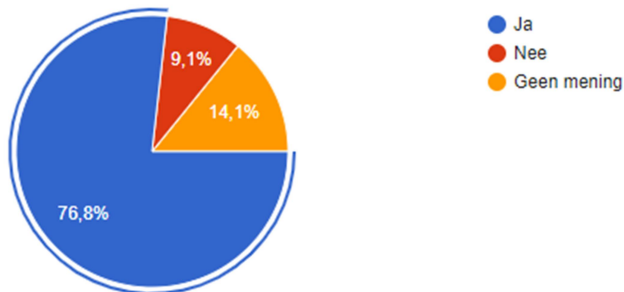
20. Bij grootschalige zonne- en windenergie zou de buurt samen geschikte plekken moeten aanwijzen. Eventueel met kavelruil.

98 antwoorden

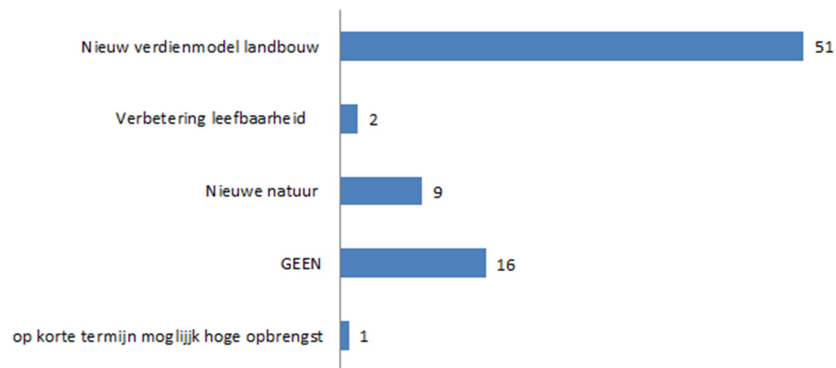

21. Is het belangrijk dat bij participatie zowel de lasten als ook de lusten, bij de omwonenden blijven?

99 antwoorden

22. Neemt u even de tijd en stelt u zich voor dat een deel van bovenstaande opgave in Averlo-Frieswijk wordt gerealiseerd met zonneakkers en windmolens. Welke kansen ziet u?

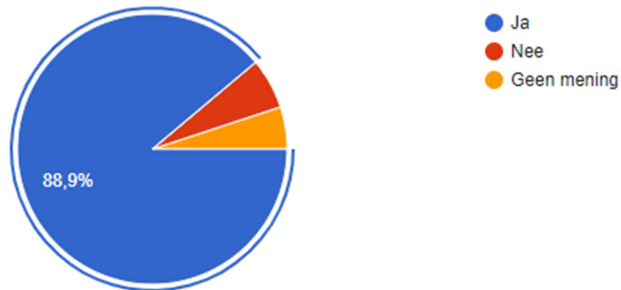

23. Welke bedreigingen ziet u?

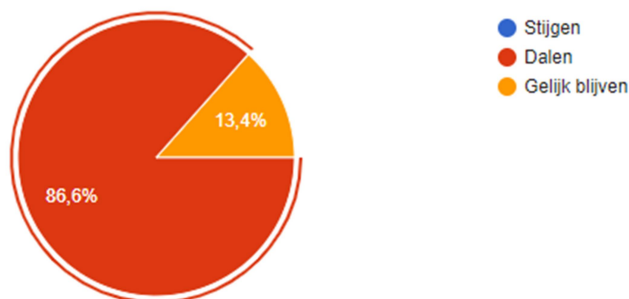
24. De gemeente Deventer moet ook buurgemeenten betrekken bij de plannen voor windmolens, omdat die nog tientallen kilometers aan de horizon te zien zijn.

99 antwoorden

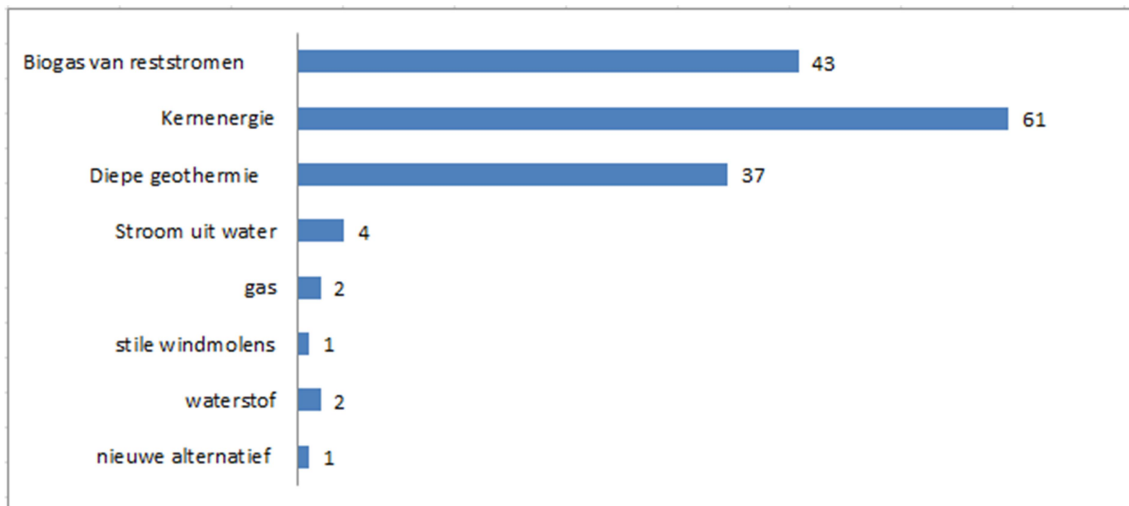

25. Verwacht u dat de plannen van de gemeente de waarde van uw woning doet...

97 antwoorden

26. Vindt u dat naast zon en windenergie nog andere vormen van energieopwekking betrokken moeten worden die veel minder ruimte gebruiken, zoals:

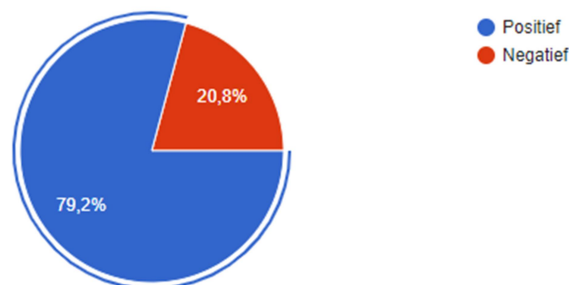

Een moderne kerncentrale met een continu capaciteit van 4 GW past makkelijk op een perceel van 3 tot 4 hectare. Om die opbrengst met een windpark te benaderen is 1700 vierkante kilometer noodzakelijk.

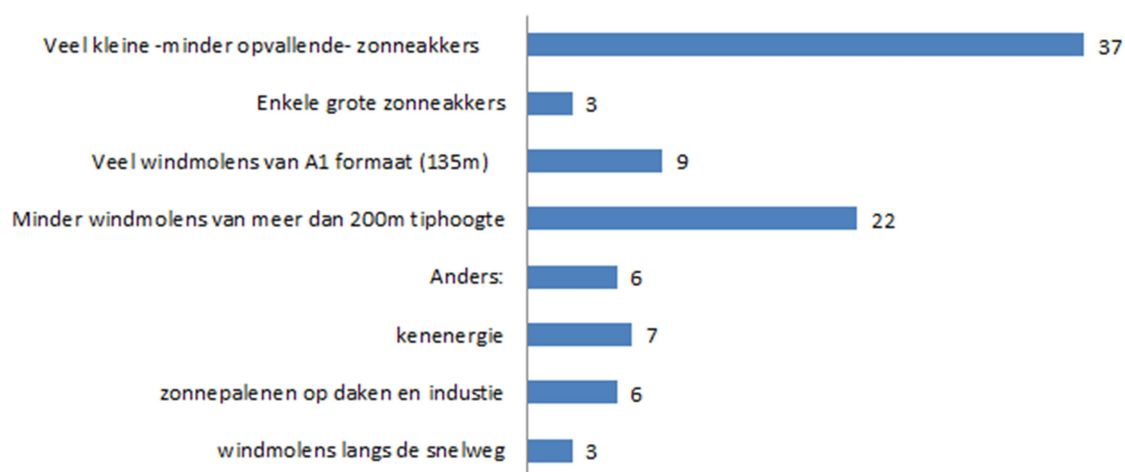
De mogelijkheden voor nieuwe kerncentrales in Nederland worden mogelijk serieus onderzocht. Daarvoor zijn er al 3 zoeklocaties: Borsele, Eemshaven en de Maasvlakte. De provincie Zeeland heeft recent al aangegeven daar graag aan mee te willen werken.

27. Hoe staat u tegenover kernenergie als dat zou betekenen dat er veel minder windmolens en grootschalige zonneparken noodzakelijk zijn?

96 antwoorden

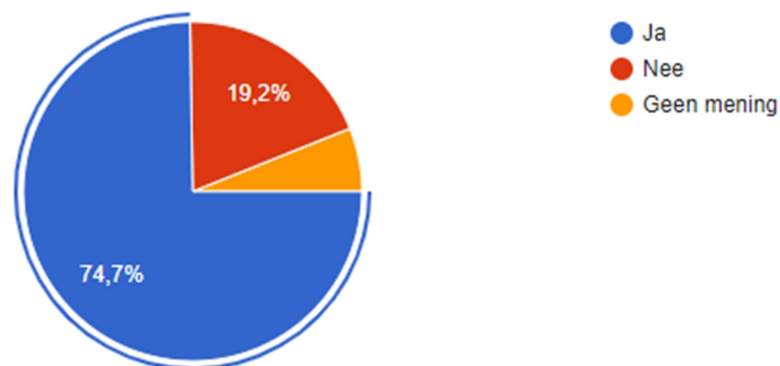

28. Als u moet kiezen, gaat uw voorkeur gaat uit naar:

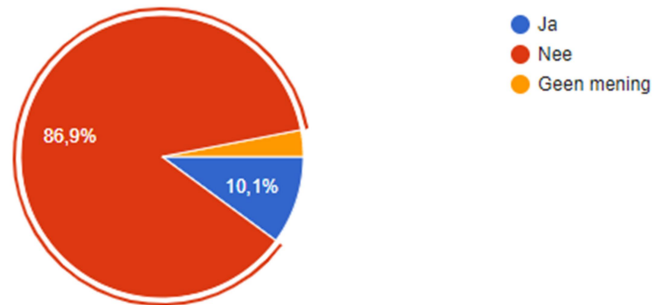
29. Het is belangrijk dat Deventer laat zien wat te willen doen in het tegengaan van klimaatverandering.

99 antwoorden

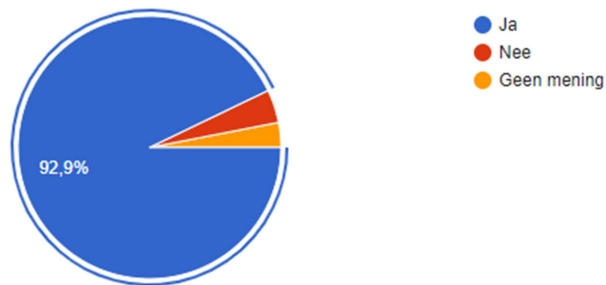
30. Het is belangrijk dat de gemeente Deventer laat zien meer te willen doen in het tegengaan van klimaatverandering en daarmee veel verder gaat dan wat het Rijk voorschrijft.

99 antwoorden

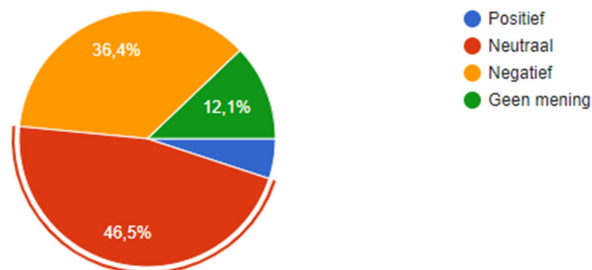
31. Het is belangrijk om ook technische haalbaarheid van energie oplossingen, zoals noodzaak en mogelijkheden voor energieopslag, mee te nemen in de financiële afweging en keuze voor de vorm van energieopwekking.

98 antwoorden

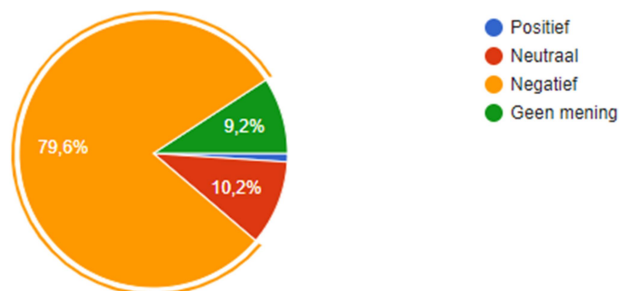
32. Grootschalige zonne- en windenergie in de gemeente zullen naar mijn verwachting een overwegend effect hebben op het lokale klimaat, zoals de hoeveelheid neerslag en temperatuur.

99 antwoorden

33. Grootschalige zonne- en windenergie in de gemeente zullen naar mijn verwachting een overwegend effect hebben op de lokale natuur.

98 antwoorden

Ruimte om toelichting bij uw antwoorden te geven. Graag beginnen met het nummer van de bijbehorende vraag:

Van de toelichting die bij de vragen zijn gegeven hebben we er 5 overgenomen, deze 5 geven een goed beeld van wat er is bijgeschreven :

De nieuwste grootste windmolens zouden langs de A1 moeten worden geplaatst.

Alvorens te beginnen met zonnepanelen op land, zouden eerst bedrijfsdaken en daken op industrieterreinen optimaal benut moeten worden.

Onderzoeken wat mogelijk is in de stad dan pas er buiten hoe zit het op langer termijn van het recyclen/afval van de molen/palmen een grote rol ligt bij de groot gebruikers isoleren van huizen/industrie er wordt teveel gedacht in de makkelijkste weg. Meer onderzoek naar alternatieven alles moet te recyclen zijn gedrag van mensen is belangrijker

Niet te snel te veel willen de techniek kan in 20 jaar veel veranderen laat ruimte om dat ook te benutten tegen die tijd

de mensen in de stad hoeven niet tegen de windmolens of zonneparken aan te kijken. Zij zullen makkelijker voor deze oplossing kiezen, zij merken hier niets van, buiten gebied is een heel ander verhaal.

GEZAMENLIJK ADVIES RES-BOD

Deventer, 16 april 2021

1. INLEIDING

Klimaatverandering is een van de grote uitdagingen van deze tijd. Dat noopt tot verregaande reducties van de emissies van broeikasgassen door een verandering (transitie) van het energiesysteem, en daarnaast ook vastlegging van broeikasgassen in de atmosfeer in onder meer bodems en meerjarige gewassen. De veranderingen kunnen grote gevolgen met zich meebrengen, zoals ruimtelijke gevolgen, eigendomsverhoudingen en zeggenschap over het energiesysteem, herverdelingen van lusten en lasten, en meer. Naast overheden zijn ook maatschappelijke en belangenorganisaties nauw betrokken, en dat willen ze ook zijn, om stem te geven aan wat in 'achterbannen' leeft. In Deventer hebben de Adviesraad Natuur en Milieu Deventer, Deventer Energie Coöperatie, Energie Coöperatie Noaber-Energie, Enexis, LTO Salland en IJssellandschap zich enkele malen gebogen over de Regionale Energie-Strategie (RES (1.0)) en de positie die de gemeente Deventer daarbij wil innemen. De organisaties willen door het uitbrengen van een *gemeenschappelijk* advies medeverantwoordelijkheid tonen voor het zoeken naar oplossingen die hopelijk op een zo breed mogelijk draagvlak kunnen rekenen. We sorteren daarmee ook voor op een latere RES 2.0 die, als het aan de organisaties ligt, een bredere invalshoek zou moeten hebben dan de smalle focus die nu onder de RES-en 1.0 kenmerkt, namelijk opwekking van hernieuwbare elektriciteit, en de bronnen voor warmte voor de gebouwde omgeving.

We formuleren in onze reactie op RES 1.0 eerst een aantal gedeelde uitgangspunten en ideeën. We realiseren ons dat naarmate de plannen concreter worden, de keuzes en afwegingen ook meer zichtbaar worden, en dat er een punt komt waarop niet alle individuele zienswijzen en deelbelangen meer kunnen worden gediend. Het kan zijn dat de ideeën van de maatschappelijke en belangenorganisaties dan uiteen gaan lopen, maar (binnen de grenzen van soms beperkte missies en mandaten van organisaties) willen we op voorhand wel de bereidheid uitspreken steeds zoveel mogelijk vanuit het bredere algemene belang met de gemeente mee te willen blijven denken.

Het energiesysteem eindigt niet bij de gemeentegrenzen, en de veranderingen in het energiesysteem kunnen gevolgen hebben die eveneens de gemeentegrenzen overschrijden. We roepen daarom de gemeente Deventer op actief de samenwerking met omringende gemeenten te zoeken in de geest van dit advies, en spreken zelf ook de bereidheid uit waar nodig de aan ons verwante organisaties te mobiliseren om samenwerking te bevorderen.

2. ENERGIESYSTEEM EN RES

De regionale energiestrategie (RES) is een nieuwe planfiguur in het Nederlandse energiebeleid. De focus ligt op (regionale) grootschalige *opwek* van hernieuwbare elektriciteit vooral middels zon en wind, en op bovenregionale warmtebronnen (die op dit moment niet beschikbaar zijn in Deventer) waarmee wijken en woningen van warmte kunnen worden voorzien. Toespitsing op deze twee elementen en daarvoor een Deventer 'RES-bod' doen is nodig om concrete voortgang te kunnen boeken tot 2030, maar het is ook goed er ook op te wijzen dat ook andere elementen geloofwaardig ingevuld moeten zijn, om nut en noodzaak en aanvaardbaarheid van het 'bod' te kunnen onderschrijven.

De organisaties wijzen op de volgende zaken die bij eenzijdige focus op zon, wind (en warmte) gemakkelijk onderbelicht blijven:

- a) Neem niet zonder meer de bestaande energievraag als uitgangspunt, maar kijk ook wat bovenop eerdere en bestaande inspanningen nog meer aan energiebesparing in huishoudens en bedrijven mogelijk is. Alles wat niet wordt verbruikt hoeft immers ook niet te worden opgewekt.
- b) Zon, wind en warmtebronnen zijn *middelen* om broeikasgasuitstoot naar beneden te krijgen, geen doel op zich. Geef in dat verband ook andere middelen aandacht, denk aan het stimuleren van *vastlegging* van CO₂ in natuurlijke systemen en (meerjarige) gewassen. En kijk niet alleen naar wind en zon als hernieuwbare bronnen (de RES-opgave), maar ook naar bijvoorbeeld de mogelijkheden van biogas/groen gas en andere duurzame inzet van reststromen van biomassa waar geen hoogwaardige toepassingen voor mogelijk zijn.
- c) Hou bij de concretisering van de plannen steeds oog voor het bredere systeem en de veranderingen die daar (moeten) plaatsvinden: industrie, mobiliteit, infrastructuur en energiedragers. De energietransitie vergt een bredere regie dan alleen over zon, wind en warmtebronnen. Dat geldt ook voor de kosten en baten: kijk niet alleen naar de naar de individuele opties, maar naar de systeemkosten (en baten), die vraag, infrastructuur en aanbod in samenhang omvatten.

We bepleiten dat deze aspecten in de toelichting op het 'bod' voldoende aandacht krijgen, zodat goed beargumenteerd is hoe het RES-'bod' zich verhoudt tot andere transitie-acties die zijn benoemd in het Energieplan Deventer.

3. DILEMMA'S EN KEUZES BINNEN HET RES-KADER

Binnen de afbakeningen die voor een RES gelden dienen zich ook verschillende keuzes aan. Vanuit verschillende visies en belangen kan daar verschillend over worden gedacht. In gezamenlijkheid komen wij tot de volgende punten, die vooral raken aan de ruimtelijke impact van de energietransitie, en aan de waarden die daarmee samenhangen. Deventer kent een uniek stadsgezicht, de IJsselvallei is van een grote landschappelijke waarde, en het omringende platteland wordt gekenmerkt door een hoge ruimtelijke kwaliteit. Inwoners voelen zich daarmee verbonden, en zullen de energietransitie als inbreuk op beleving en waarden zien als de ontwikkelingen als 'van bovenaf opgelegd' worden ervaren. Dat betekent in onze

ogen dat de transitie mede gedragen moet worden door bewoners en belanghebbenden. We bepleiten daarom drie vormen van participatie:

- 1) In het besluitvormingsproces: betrek de burgers in een vroeg stadium bij de beleids- en planontwikkeling. Deventer doet al veel op dit gebied, maar er zijn ook altijd verbeteringen mogelijk, door aan het begin van een proces scherper aan te geven hoe met de opvattingen en argumenten zal worden omgegaan. Binnenkort verschijnt een advies van de commissie-Brenninkmeijer over participatie in de energietransitie.
- 2) Bij projecten: bevorder de mogelijkheid, of schrijf dat zelfs voor, dat burgers en hun organisaties (financieel) kunnen deelnemen in en/of medezeggenschap kunnen verkrijgen over een project, als lid van een coöperatie, aandeelhouder of anderszins. Daarbij zou er ook mogelijkheden voor bewoners met een smalle beurs moeten zijn in projecten deel te nemen en daarvan te profiteren
- 3) Voor landschap en gemeenschap: een deel van de revenuen van een project zou ten goede moeten komen aan het gemeenschappelijk belang van een goede landschappelijke kwaliteit en de natuur, bijvoorbeeld via een gebiedsfonds gevoed met middelen uit het energieproject.

We denken dat voor participatievormen 2) en 3) samen 50% lokaal eigenaarschap een goed streefgetal is.

Voor wind en zon beide geldt dat zorgvuldige ruimtelijke inpassing van groot belang is. Beide kunnen een inbreuk zijn op de ruimtelijke kwaliteit, maar de wijze waarop daarmee in de praktijk wordt omgegaan kan het, locatie-afhankelijk, toch aanvaardbaar maken.

Voor windenergie vinden de organisaties clustering/bundeling en gecoördineerde plaatsing in omgevingen die daarvoor passend zijn de aangewezen route. Dat betekent bij de snelweg A1, en bij industrielocaties, en niet verspreid in de IJsselvallei. De zoekrichtingen die de gemeente Deventer heeft bepaald in de Windverkenning krijgen steun. De gemeente zou zich daarbij ook sterk moeten maken voor planning met de buurgemeenten, de uniciteit van het IJssellandschap als geheel te bewaken, om niet per gemeente een ander beeld te laten ontstaan. Zoals gezegd zoeken de organisaties indien nodig ook het overleg met zusterorganisaties in de omgeving.

Voor zonne-energie blijft de zonne-ladder de leidraad. Dat betekent dat veel meer gestuurd moet worden op plaatsing van zonnepanelen in de gebouwde omgeving, op bedrijventerreinen, en op schuurdaken, voordat zonneparken in het landelijk gebied in veldopstellingen overwogen zouden moeten worden. We zijn kritisch op zonnepanelen op goede landbouwgrond, en voorzover ze toch onvermijdelijk zijn is het van belang ze aan goede voorwaarden te binden, zoals behoud of zelfs versterking van bodemkwaliteit, behoud of versterking van biodiversiteit, en goede landschappelijke inpassing. Als er keuzes tussen zon of wind aan de orde zijn, hebben de gezamenlijke organisaties, soms met pijn in het hart, een voorkeur voor gebundelde en goed ingepaste wind boven zonneparken. Daarbij komt dat windenergie meer jaarrond beschikbaar is, terwijl zon in de winter aanzienlijk minder oplevert dan in de zomer, wat voor de netwerkplanning voordelen heeft.

4. REGIE EN BETROKKENHEID

De noodzaak van een energietransitie onderschrijven we vanuit klimaat oogpunt, maar evenzeer is van belang de landschappelijke, natuur- en sociale impacts van de energietransitie in het oog te houden en ook die belangen en waarden te dienen. Om de impacts zo beperkt mogelijk, of liever zelfs positief te laten zijn, is grote zorgvuldigheid geboden. De transitie kan niet aan het vrije spel van (markt)krachten worden overgelaten, met name voor overheden, in dit geval de gemeente Deventer, is een belangrijke regisserende en sturende rol weggelegd. Die vergt naar verwachting substantieel extra capaciteit en middelen.

De transitie vergt ook een goed samenspel tussen de overheid en maatschappelijke organisaties. Wij zijn bereid steeds vanuit een breed perspectief van onze gezamenlijke organisaties mee te denken om tijdig knelpunten en mogelijke discussiepunten te signaleren, maar ook mogelijkheden tot synergie met andere ontwikkelingen ('koppelkansen'), in een vroeg stadium mee te denken over oplossingen, en mee te werken aan het realiseren van de Deventer energietransitie in lijn met de hier beschreven uitgangspunten en voorkeuren.

Goed nabuurschap is een voorwaarde voor een zorgvuldige energietransitie die rekening houdt met een breed scala aan belangen en waarden, en alleen dan draagvlak kan krijgen. De organisaties bepleiten ook bovengemeentelijke, regionale afstemming en regie. Deventer zou zeker het voortouw kunnen nemen.

De ondertekenende organisaties willen graag bij de vervolgstappen betrokken zijn, en zullen waar nodig een vervolgvadvis uitbrengen.

Adviesraad Natuur en Milieu Deventer, Kris van Koppen, voorzitter

Deventer Energie Coöperatie u.a., Jos Pierey, voorzitter

Energie Coöperatie Noaber-Energie, Karel Horn, voorzitter

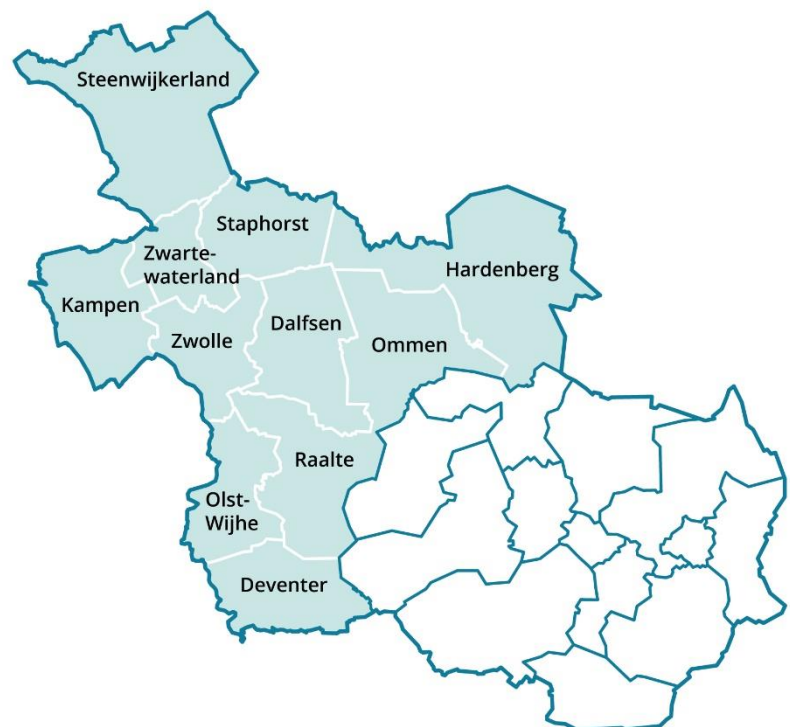
Enexis, Jan Peters, ambassadeur energietransitie

LTO Salland, Rudie Haarman, medevoorzitter

Stichting IJssellandschap, Judith Snepvangers, algemeen directeur

OPBRENGST PARTICIPATIETRAJECT REGIONALE ENERGIESTRATEGIE DEVENTER

West-Overijssel
RES Regionale
Energie
Strategie

INHOUDSOPGAVE

Opbrengst participatietraject Regionale Energiestrategie

BIJLAGEN:

Verslagen

- a) **Averlo-Frieswijk**
Woord- en beeldverslag
- b) **Bathmen**
Woord- en beeldverslag
- c) **Diepenveen**
Woord- en beeldverslag
- d) **Essenerveld & Swormink**
Woord- en beeldverslag
- e) **Lettele**
Woord- en beeldverslag
Brief
- f) **Loo**
Woord- en beeldverslag
- g) **Okkenbroek**
Woord- en beeldverslag
- h) **Schalkhaar**
Woord- en beeldverslag
- i) **Dev&ter Jong**
Woord- en beeldverslag
- j) **Bedrijfsleven**
Verslag

OPBRENGST PARTICIPATIETRAJECT REGIONALE ENERGIESTRATEGIE

Inleiding

Op 27 mei 2020 heeft de gemeenteraad een motie aangenomen waarin het college wordt gevraagd een participatieplan met betrekking tot het concept RES-bod op te stellen. Dit participatieplan had tot doel om inwoners, instellingen en bedrijven te informeren over de RES en hen in staat te stellen om integraal te oordelen over het concept RES-bod, als voorbereiding op het definitief vaststellen van de RES 1.0 voor 1 juli 2021.

Dit stuk laat zien op welke manier uitvoering aan de motie is gegeven, welke activiteiten zijn uitgevoerd, met wie er in welke samenstelling gesproken is en op welke manier, wat de opbrengsten zijn geweest en welke conclusies daar al dan niet aan te verbinden zijn.

Deze procesbeschrijving is als volgt opgebouwd:

- 1) De algemene indruk over de opbrengst van dit participatietraject en wat dit betekent voor de hoogte en de invulling van de RES 1.0.
- 2) Een beschrijving van de uitgevoerde activiteiten in dit participatietraject, inclusief een beschrijving van wat naar het oordeel van het college goed, maar ook minder goed is gegaan. Daarbij worden ook de meest gehoorde reacties van deelnemers in dit participatietraject genoemd.
- 3) Een toelichting op de opbrengst van de participatiegroepen, die is gevat in zowel woordelijke, puntsgewijze verslagen als beeldverslagen, al dan niet ondersteund door enquêtes, brieven en/ of andere reacties van betrokkenen of partners van de gemeente. De volledige opbrengst van dit participatietraject vindt u in de bijlage.

Eveneens onderdeel van het RES participatietraject is het informeren van maatschappelijke partners en hen in staat te stellen hun kennis en adviezen met het college te delen ten aanzien van de RES. Meer daarover volgt later in dit document.

Ad 1) algemene indruk

De conclusie is dat er heel divers wordt gedacht over het concept bod van 212 GWh en de invulling daarvan. Te hoog, te laag, acceptabel en onacceptabel zijn allemaal genoemd en beargumenteerd en op basis daarvan is geen eenduidige conclusie te trekken in de zin van een helder omlind wat en waar.

Daarnaast kan ook geconcludeerd worden dat er heel verschillend wordt aangekeken tegen zon, wind en/of de best passende mix. Ook hier verschilden de reacties sterk. De reacties uit de participatie zijn divers en niet eensluidend waardoor geen vanzelfsprekende conclusie als logisch gevolg van de opbrengst van de participatie vloeit. Dat heeft een aantal oorzaken:

- Idealiter zou het RES-bod concreet ingevuld zijn met specifieke (zoek)gebieden voor zon en wind, waarbij een uitgebreide omgevingsdialog had plaatsgevonden en de gemeenteraad had besloten over de aanwijzing van de zoekgebieden. Binnen het opgelegde tijdpad van de RES is het niet mogelijk tot deze concrete invulling te komen. Om die reden heeft de wethouder in de RES-regio ook aangegeven dat Deventer in de RES 1.0 zich wel wil uitspreken over de hoogte van het RES-bod maar niet over de concrete invulling daarvan.
- Het RES-traject en de besluitvorming over de invulling met zon en wind zijn in besluitvorming losgekoppeld. Voor bewoners en andere belanghebbenden echter lopen de processen van de RES, met het hoofdlijnenakkoord en het aandeel van de gemeente Deventer daarin, de Windverkenning en de nog te publiceren Zonverkenning door elkaar. Dit zorgt voor verwarring onder betrokkenen, het is moeilijk om e.e.a. uit elkaar te houden en de gevolgen te kunnen overzien van wat een akkoord op het één betekent voor de invulling van het ander.
- De Windverkenning en het aanwijzen van de focusgebieden 3 en 13 in een voorgenomen besluit door het college roept vanuit bewonersperspectief veel emotie en weerstand op. Dit voorgenomen besluit is tijdens het participatietraject genomen en tijdens de verschillende vervolgsessies over de RES ook open en transparant gedeeld. Om betrokkenen in staat te stellen goed geïnformeerd te worden over de Windverkenning en hun ideeën en zorgen

kenbaar te maken is besloten het raadplegingstraject te verlengen en het aanwijzen van gebieden in de RES waar het plaatsen van windturbines mogelijk zou zijn, te ontvlechten. In de RES worden dus geen gebieden meer aangewezen voor de realisatie van windturbines.

- De Zonverkenning is op het moment van dit schrijven nog niet gepubliceerd. Belanghebbenden hebben daarmee niet de informatie om de afweging te kunnen maken tussen zon en wind en de passende mix hierin voor Deventer. Feitelijk gezien gaat het in de RES 1.0 alleen over de hoogte van het bod (de ambitie waar Deventer voor staat), maar het is onvermijdelijk dat betrokken bewoners deze afweging nu willen betrekken bij de RES 1.0.
- Tot slot is er veel kritiek op de RES in het algemeen. De rijksopdracht voor de RES is grootschalige opwek van energie met zon en wind. Andere mogelijkheden voor duurzame opwekking worden bij voorbaat uitgesloten. Daarnaast zijn bijvoorbeeld energiebesparen, van het aardgas af en zonnepanelen op particuliere daken geen onderdeel van de RES. Het algehele gevoel van veel betrokkenen is dat het Rijk de RES 'over de schutting van de gemeente gooit' zonder open te staan voor alternatieven. Ook de grootschaligheid van de RES kan op veel weerstand rekenen. Veel betrokkenen geven aan dat verduurzaming belangrijk is en daar ook aan te willen meewerken, maar wel passend bij de schaal en aard van de gemeente Deventer in het algemeen en onze kernen en dorpen in het bijzonder.

Ad 2) de uitgevoerde activiteiten

Het participatietraject is gestoeld op 2 pijlers: een steekproef en de gesprekken met participatiegroepen en maatschappelijke partners.

De steekproef:

In september/ oktober 2020 is een steekproef gehouden onder de leden van het digipanel van de gemeente Deventer. Deze steekproef is uitgevoerd door de afdeling 'Kennis en Verkenning' van de gemeente. De uitkomsten van deze peiling is eerder aan u ter beschikking gesteld maar vindt u nogmaals in de bijlage.

De participatiegroepen:

Er zijn met verschillende groepen participatiegesprekken gevoerd. Bewoners per dorp/buurt, jongeren, bedrijfsleven en maatschappelijke partners. De maatschappelijke partners hebben een advies uitgebracht over de RES, ook dat advies vindt u in de bijlage.

Er zijn groepen samengesteld met mensen uit de volgende dorpen/ kernen/ anderszins georganiseerde groepen:

- Bathmen
- Diepenveen
- Lettele
- Loo
- Okkenbroek
- Schalkhaar
- Averlo/Frieswijk
- Een betrokken groep inwoners uit Colmschate Zuid, nu voor een groot deel verenigd in 'DeventerWint'
- Jongeren verenigd in Dev&nter Jong
- Maatschappelijke partners
- Bedrijven verenigd in het DEP

Deze groepen zijn geselecteerd om zo het brede zicht krijgen vanuit de verschillende belangen/ invalshoeken die onze gemeente kent.

Samenstelling en opbrengst bewonersgroepen

Deze groepen zijn samengesteld door in eerste instantie die belangengroepen te benaderen die de gemeente vaker als gesprekspartner heeft. Het gaat dan bijvoorbeeld om Plaatselijk Belang Lettele, de BVB in Bathmen, Platform Schalkhaar, Duurzaam Diepenveen etc. Het is de vraag gesteld om in hun eigen netwerk te kijken of mensen geïnteresseerd zijn in dit onderwerp en een goede bijdrage aan de discussie kunnen leveren. Daarnaast zijn de wijkmanagers van WIJ Deventer benaderd om daar waar het gevoel bestond dat groepen (nog) niet georganiseerd waren, inwoners te vragen mee te praten over de RES. Zo is bijvoorbeeld de groep bewoners die betrokken is vanuit Colmschate Zuid

tot stand gekomen (inmiddels heeft de gemeente DeventerWint als gesprekspartner). Op deze manier zijn voor elke RES-groep tussen de 10 en 25 mensen benaderd die uitgenodigd zijn om mee te praten.

Voor deze groep mensen geldt dat het hier niet gaat over vertegenwoordiging van het hele dorp/ kern of groep, maar dat het een verzameling individuen is met een eigen mening over dit thema. Met de opbrengst van deze groepen (waarover later meer) kunnen dus geen algemene conclusies getrokken worden over wat het hele dorp/ kern of groep vindt.

Verloop

De gesprekken moesten allemaal digitaal via MS Teams worden gevoerd i.v.m. de geldende Coronamaatregelen. Dit was dit verre van ideaal i.v.m. gevoeligheid en de emotie die dit onderwerp oproept. Er zijn in eerste instantie 2 gespreksronden per dorp/buurt gepland. In het eerste gesprek is vooral uitleg gegeven over de inhoud en doel van de RES en het proces van de RES. In het tweede gesprek is verdiepend gekeken naar specifieke gebieden waarvan betrokkenen denken dat er wel of juist geen grootschalige opwek van duurzame energie mogelijk is en welke vorm (zon, wind) het beste passend is. En daarbij ook de vraag, wat kan dit dorp/ kern of groep zelf doen om bij te dragen aan het doel van de opwek van duurzame energie, al dan niet grootschalig of juist op de eigen, vaak bescheiden schaal? Tot slot is er een brede digitale terugkoppelbijeenkomst gepland met alle RES-groepen samen. De bedoeling van deze bijeenkomst was tweeledig: ten eerste wilden wij nog één keer de opbrengst terugleggen voor een laatste check voordat het onderdeel zou worden van de besluitvorming. Ten tweede waren veel groepen benieuwd naar de inbreng van de andere groepen. Het verloop van deze bijeenkomst was niet goed en de bijeenkomsten hebben is afgebroken vanwege hoog oplopende emoties. Om het hele RES-participatietraject toch goed af te kunnen ronden is er een 3^e ronde gesprekken gepland per RES-groep, waarin iedereen nogmaals is uitgenodigd die ook in de eerste 2 rondes uitgenodigd was.

De brede terugkoppelbijeenkomst liep niet goed. Tijdens deze bijeenkomst bleek dat er zorgen waren dat de persoonlijke mening/ bijdrage in de eerdere RES-gesprekken uitgelegd zou kunnen worden als de mening van het hele dorp/buurt of groep. Ook leefde het gevoel dat niet alle nuances, zorgen en weerstand voldoende terugkwamen in de verslagen. De uitnodiging voor deze 3^e bijeenkomst bleek ook doorgestuurd door anderen aan mensen die niet aan de eerdere RES-sessies hadden meegedaan. Daardoor moest veel opnieuw toegelicht worden. Ook wilden een aantal mensen het vooral over de Windverkenning hebben en was het moeilijk de focus op de RES te houden in deze bijeenkomst.

De opkomst was in eerste sessies hoog met voldoende deelnemers om een goed gesprek te voeren over dit thema. Bij de 2e bijeenkomst was de opkomst al wat minder hoog en is het gesprek vaak gevoerd met een kleinere groep betrokken inwoners. Ook is bij één kern het tweede gesprek een keer verzet in de hoop op meer respons. De brede terugkoppelbijeenkomst was in totaliteit goed bezocht, maar gezien in verhouding tot alle genodigden was de opkomst relatief laag. Bij de 3e en laatste bijeenkomst was de opkomst ook niet hoog. Met die inwoners die er wel waren is een goed gesprek gevoerd en is de RES-participatie op een fatsoenlijke manier afgerond.

Samenstelling en opbrengst jongeren (Dev&nter Jong)

De jongeren in de gemeente Deventer zijn benaderd via 'Dev&nter Jong', een netwerk van young professionals die meedenken over Deventer. Met hen zijn 2 gesprekken gevoerd en ook in de brede terugkoppelbijeenkomst waren zij vertegenwoordigd. Deze groep heeft aangegeven geen 3^e gespreksronde met de gemeente te hoeven voeren, de mening van deze groep is volgens hen goed en voldoende weergegeven in beide verslagen.

Samenstelling en opbrengst maatschappelijke partners

Ook met de maatschappelijke partners zijn verschillende gesprekken gevoerd, onder voorzitterschap van wethouder Verhaar. De volgende organisaties zijn vertegenwoordigd in dit 'Bestuurlijk Overleg RES':

- Stichting IJssellandschap
- Adviesraad Natuur en Milieu
- Deventer Energie Coöperatie
- LTO Salland

- Noaber Energie
- Enexis

Na een aantal gesprekken heeft deze groep een gezamenlijk advies uitgebracht over de RES. U vindt dit advies als bijlage bij de stukken.

Samenstelling en opbrengst bedrijven (DEP)

Ook is gesproken met het DEP: het Deventer Economisch Perspectief. In het DEP zijn MKB Deventer, Deventer Kring van Werkgevers, Bedrijven Parkmanagement, VNO-NCW Stedendriehoek, Saxion en de gemeente Deventer vertegenwoordigd. Met aan afvaardiging van deze groep is er één gesprek gevoerd over de RES. Het verslag van dit gesprek vindt u in de bijlage.

Ad 3) Verslaglegging

Van de 1e bijeenkomst is een woordelijk, puntsgewijs verslag gemaakt. Dit zijn letterlijke uitspraken van de deelnemers, zonder 'filter' van de gemeente. Hier is dus geen redactieslag overheen gemaakt maar betreft een letterlijke weergave van deze gesprekken.

In de 2^e bijeenkomst is dit eerste verslag besproken en 'vastgesteld' door de aanwezigen bij die sessie. Van de 2^e bijeenkomst is vervolgens een beeldverslag gemaakt. De beeldverslagen zijn tijdens de sessies gemaakt en aan het einde van de sessie aan de deelnemers voorgelegd. Dit zijn geen conclusies, maar is in overleg met de groepen betiteld als 'gedeelde informatie'. De beeldverslagen, in combinatie met de puntsgewijze verslagen, geven dus een beeld van hetgeen besproken is maar er kunnen geen conclusies aan verbonden worden.

In de bijlage vindt u de opbrengst van alle groepen. Beide verslagen zijn in de 3^e bijeenkomst nog eens keer voorgelegd aan de aanwezigen. In een enkel geval zijn er verzoeken tot aanvulling of wijziging gekomen die wij hebben doorgevoerd.

Door een aantal groepen is aanvullende informatie gestuurd aan de gemeente. Zo zijn er enquêtes gehouden en brieven opgesteld. Ook deze informatie is bij de stukken gevoegd.

De maatschappelijke partners hebben een advies uitgebracht over de RES i.p.v. een weergave van de gesprekken in de vorm van een verslag.

BIJLAGEN

Averlo-Frieswijk

Woord- en beeldverslag

Verslag gesprek over Regionale Energiestrategie met Averlo-Frieswijk d.d. 21 oktober 2020

- Gebruik liever de term ‘hernieuwbare energie’ i.p.v. duurzame energie. Wanneer het landschap zo vol wordt gezet met windmolens en zonnepanelen, dan is weinig duurzaam meer aan omdat er zoveel ten koste van de ruimte en de natuur gaat.
- Vraag: het regionale bod van 1,6 TWh is hoger dan het gemiddelde wat nodig is per regio, als je kijkt naar het aantal regio’s en de totale doelstelling (35 TWh). Is daar een reden voor?
Antwoord: elke regio heeft specifieke kenmerken waardoor het bod in elke regio anders uitpakt. Sommige regio’s bieden veel meer dan het gemiddelde, anderen minder omdat er bijvoorbeeld sprake is van veel stedelijk gebied. Voor Deventer lijkt dit haalbaar.
- Vraag: in de rest van het land lijkt het alsof de nadruk in de RES op zonne energie ligt, in Deventer lijkt dat juist wind te zijn. Hoe komt dat?
Antwoord: zonnepanelen lijken in het Deventer landschap minder goed haalbaar dan elders. Daarnaast hebben we al 2 molens en zien we de laatste jaren een kanteling van zon naar wind.
- Voorkeur voor zon op daken
- Vraag: tellen zonnepanelen op privédaken ook mee?
Antwoord: nee, die tellen niet mee. Wel die op bedrijfsdaken als die aan bepaalde voorwaarden voldoet en er sprake is van een SDE aanvraag.
- Het probleem van de stad wordt over de schutting van het buitengebied gegooid. De energiebehoefte zit in de stad en bij de bedrijven, het buitengebied wordt vol gezet met molens en panelen om aan die behoefte te voldoen.
- Er zitten grenzen aan wat het landschap aan kan.
- Verdienmodel van een hectare agrarische grond voor boeren is slechter dan wanneer daar zonnepanelen geplaatst worden. Daar zit het grote geld achter, wat ook nog eens subsidie gedreven is.
- Er zijn meer uitdagingen voor de grond op het platteland, op dezelfde grond zitten al verschillende claims (bijvoorbeeld woningen, zonnepanelen, windmolens, agrarisch gebruik etc. Het houdt een keer op.
- Iedereen ‘snoept’ elke keer kleine stukjes van het platteland af en het buitengebied wordt als het ware ‘leeggeroofd’.
- De opgave valt in het buitengebied, terwijl daar minder mensen wonen die daarmee ook automatisch minder te vertellen hebben.
- Vraag: hoe zit het eigen met kleine windmolens op erven?
Antwoord: komt (bijna) niet (meer) voor, is niet rendabel. Dit wordt beaamd door de aanwezige ondernemers met grondbezit.
- Vraag: hoe zit het met kernenergie?
Antwoord: deze vorm van alternatieve energie bestaat, maar daar gaat het niet over in de RES. Hetzelfde geldt bijvoorbeeld voor geothermie. Interessant, maar past niet in de RES.

- Het mag niet blijven bij zon en wind. Als we daar onze volledige energiebehoefte mee gaan opwekken, dan staat het land vrij letterlijk vol met panelen en molens.
- Kijk ook naar besparingen i.p.v. alleen maar naar opwekken.
- Denk aan de IJssel voor het opwekken van energie.
- Wijken moeten ook van het aardgas af. Is een hele operatie, 44.000 huizen die dan anders verwarmd moeten worden. Maar Deventer kent geen andere warmtebronnen dan bijvoorbeeld de rioolwaterzuiveringsinstallatie (daarmee wordt een deel van de wijk Zandweerd verwarmd als het van het aardgas af is). Dus om aan de vervangende energie behoefte van het compenseren van aardgas te voldoen, moet geëlektrificeerd worden. Het blijft dus niet bij de huidige vraag naar energie, maar die stijgt wanneer er meer woningen/ wijken van het aardgas af gaan.
- Het netwerk is vol en er kan niet onbeperkt extra duurzame energie in opgenomen worden.
- Het buurtschap heeft zelf een enquête gehouden onder de inwoners over dit onderwerp. De uitkomsten zullen worden gedeeld.
- Sion biedt aan om, wanneer dat kan met de Coronamaatregelen, een inloop te organiseren rondom dit onderwerp.

💡 Blij met KAART

💡 ENERGIE COÖPERATIE?
Betere prijs misschien

⚡⚡⚡⚡⚡⚡⚡⚡
? Dus als we er 9 plaatsen voldoen we aan ons bod?

💡 BIJ SION BLIJFT
focus op zon op dak

💡 ZONNEWEIDE
kleine schaal
wel onderzoeken

💡 AFWEGEN
als wind niet
lukt dan opnieuw
afwegen en bod
misschien lager.

? Moet je niet ook de
ZONNELADDER hanteren?

💡 SLUIT SOMMIGE
landbouwclusters
UIT → of per geval
BEKIJKEN?

↳ in het gebied
en MET het gebied!

de markt & coöperaties
realiseren deze

GELDT voor VELDEN
kaart ZON

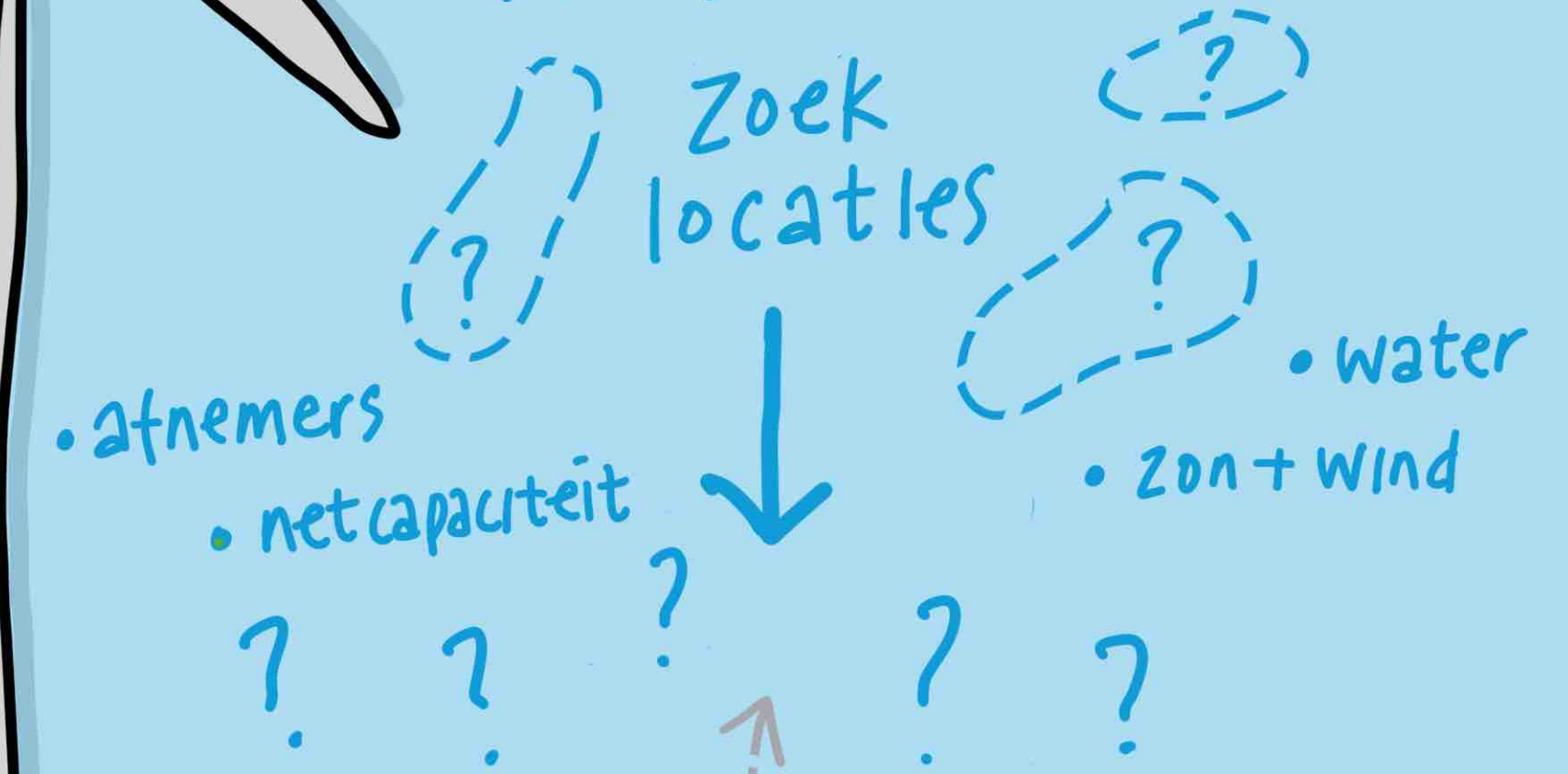
niet voor DAK

Landschapstypen + beleid

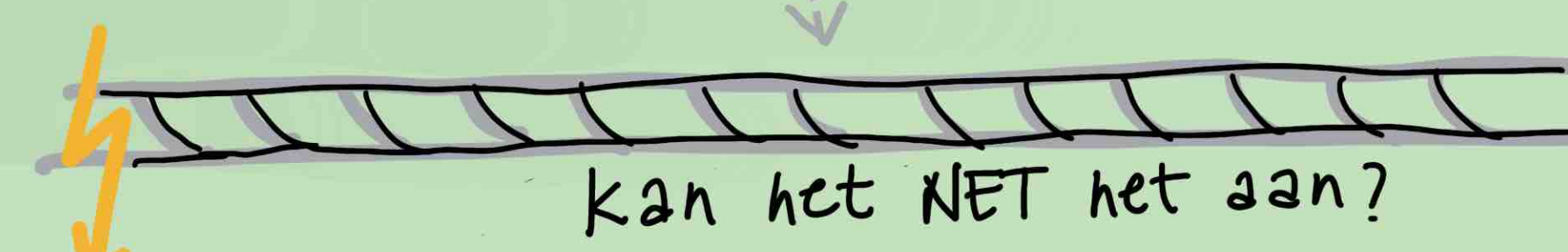
60 panelen

WIND ?

VERKENNING

AVERLO FRIESWIJK

zodragen we bij!

ons landschap niet kapot maken

Ik vind het Bod nog relatief hoog voor Deventer

RES
• ambtenaren gemeentes +
• wethouders gemeentes

We worden regelmatig gebeld door ontwikkelaars wie houdt regie?

Bathmen

Woord- en beeldverslag

Verslag gesprek over Regionale Energiestrategie met Bathmen d.d. 5 november 2020

- Vraag: In het filmpje gaat het ook over biogas, terwijl de RES gaat over zon en wind. Hoe zit dat?
Antwoord: De RES gaat over een hard bod aan opwek elektriciteit tot 2030 (= zon en wind) en het in beeld brengen van de mogelijkheden voor warmteopwerk. Hier zijn we in Deventer en Overijssel ook hard mee bezig. Dus de opwek van Oxe Geeft Gas is dus een van de goede voorbeelden die verder uitgebreid moeten kunnen worden. Maar omdat de impact van opwek van elektriciteit groot is, heeft de Raad gevraagd om de sessies daar specifiek over te laten gaan. Maar met de andere onderwerpen zijn we even hard aan de slag.
- Opgemerkt wordt dat er vele vormen van participatie zijn, maar dat dit niet de participatie is die het woord impliceert. Het lijkt er op dat alles al besloten is en dat er alleen 'voor de vorm' nog langs de inwoners wordt gegaan. Is er nog wel invloed mogelijk? Is dit niet veel meer een raadpleging of informatieronde, waarmee de gemeente dan een 'vinkje kan zetten' dat er participatie heeft plaatsgevonden?
Reactie van de voorzitter: het klopt dat we het lang over het woord 'participatie' hebben gehad en dat dit niet de hele lading dekt. Een ander woord vinden is lastig, omdat raadpleging bijvoorbeeld ook niet toereikend is. Dat zou dit proces weer te kort doen, inwoners hebben namelijk wel degelijk invloed op de uitkomsten van dit RES-proces. De gemeenteraad weegt de hele opbrengst van alle groepen met wie gesproken is mee in de definitieve besluitvorming over de hoogte van het bod. Daarom is het van belang dat wij de inbreng zo letterlijk mogelijk overbrengen aan de gemeenteraad in de verslaglegging van deze bijeenkomsten. Daarnaast is het van belang dat de inwoners, al dan niet diegene die meepraten in deze groepen, gebruik maken van andere kanalen richting de gemeenteraad (inspreek recht, brieven bezoeken fracties) om hun zorgen kenbaar te maken.
- Het RES bod en de discussie focust zich volledig op de elektriciteit vraag en sluit de warmtevraag uit. Echter een deel van de benodigde elektriciteit is nodig voor warmteopwekking. Deze ontkoppeling vindt ook plaats in het Energieplan en doet in onze ogen onrecht aan de werkelijke situatie. Als (een deel van) de warmtevraag niet met elektriciteit wordt opgewekt is er ook minder zonne-energie en windenergie nodig. Alternatieven als biogas, waterstofgas of zelfs aardgas worden op deze manier niet meegenomen in de integrale afweging. Of de warmte wordt meegenomen en de bijdrage van de elektriciteit wordt meegenomen of de warmte wordt niet meegenomen en het deel van de elektriciteit hiervoor ook niet.
- Vraag: er wordt gesproken over 'lokaal eigendom'. Veel inwoners en organisaties zoals Noaber Energie doen alles in hun vrije tijd. Die kunnen bijna niet op tegen en concurreren met de commerciële partijen (ook wel 'cowboys') die hier beroepsmatig mee bezig zijn. Hoe garandeert de gemeente dat de gestelde 50% opbrengst van lokale initiatieven ook daadwerkelijk plaatsvindt?
Antwoord: de gemeenteraad heeft bij het energieplan een motie aangenomen waarin wordt gesteld dat bij grootschalige opwek sprake moet zijn van minimaal 50% lokaal eigenaarschap. In de plannen en de uiteindelijke planvorming zal hier dus rekening mee gehouden worden. Er wordt door de gemeente zeker op gestuurd. Het is een opdracht van de gemeenteraad, die nog eens wordt herbevestigd met deze zorg in deze participatiegroep. Er is nog niet uitgewerkt wat minimaal 50% lokaal eigenaarschap concreet inhoud. In de RES 1.0 wordt hier aandacht aan besteed, daarnaast komt de landelijke koepelorganisatie is: Energie Samen (<https://energiesamen.nu/>) met een voorst. Energie Samen behartigt de belangen van lokale energie coöperaties en -verenigingen en andere energie-communites van burgers, boeren en/of lokale bedrijven. Aansluitend bij hetgeen in de RES 1.0 komt te werkt Deventer haal uitgangspunten uit. Daarbij wordt lokaal eigenaarschap breed benaderd: meepraten over beperken hinder, meedelen in de winst en mogelijkheden om financieel te participeren,
- Reactie van de deelnemers is dat dit op zich een mooie ontwikkeling is, maar dat dit soort zaken tijd kost om goed tot ontwikkeling te komen. De RES is al snel, deze zorg wil men overbrengen en genoteerd zien.
- Vraag: in het verlengde van het vorige punt wordt gevraagd of er ook middelen beschikbaar zijn voor lokale energie coöperaties, om juist te kunnen concurreren met 'de markt'?

- Antwoord: nee, die middelen zijn er (nog) niet. Hier wordt wel naar gekeken, ook bij bijvoorbeeld de provincie, maar dit op dit moment nog niet aan de orde.
- Vraag: hoeveel ligt er nu daadwerkelijk vast? Het gevoel bekruipt men dat er al meer vast ligt dan de gemeente zegt.
Antwoord: er ligt in het kader van de RES nog niks vast. Geen projecten m.b.t. zon en wind, er is alleen een concept bod (die 212GWh) gedaan. Daar gaat het nu om.
 - Opgemerkt wordt dat de energietransitie niet ophoudt bij de gemeente- of landsgrenzen. We moeten veel breder kijken dan dat nu gebeurt, gemiste kans.
 - Vraag: In het verhaal werd verteld hoeveel het concept RES bod is (212) maar dat daar ook al wat van gerealiseerd is met bijvoorbeeld de twee windmolens die er al staan en andere reeds afgeronde projecten. Hoeveel moet er nog daadwerkelijk worden gerealiseerd met aftrek hiervan?
Antwoord: er moet nog voor 175 GWh worden gerealiseerd in de RES.
 - In Bathmen is men nerveus over wat er potentieel allemaal mogelijk is in en rond Bathmen, gezien de ligging in het buitengebied. Grote zorgen die men graag genoteerd ziet. Communicatie met inwoners is van groot belang voor het draagvlak van eventuele ontwikkelingen.
 - Men is geschrokken van wat er in bijvoorbeeld Wilp geplaatst is aan zonnepanelen, schrikbeeld voor Bathmen.
 - De landschappelijke impact van dit soort ontwikkelingen is niet altijd bekend en wordt pas zichtbaar als het gerealiseerd is.
 - Er is zorg over de stappen die de gemeente neemt en de impact daarvan op de omgeving.
 - We moeten niet vooroplopen in de realisatie. Over een aantal jaren zijn er weer andere ontwikkelingen waardoor duurzame energie mogelijk anders en sneller wordt ontwikkeld. Dan plaatsen we nu voor 15 tot 30 jaar windmolens en zonneparken, terwijl dat mogelijk over 5 tot 10 jaar niet meer zou hoeven.
 - Vraag: Wordt er rekening gehouden met de laagvliegroutes, bijvoorbeeld de wachtroutes voor vliegveld Lelystad?
Antwoord: ja, in de herziene windverkenning is hier rekening mee gehouden. De details kunnen we niet geven, die worden uitgezocht en die mailen we na.
 - Vraag: stel er wordt een windmolen geplaatst, wie is dan de belanghebbende? Binnen welke cirkel moet er met inwoners afspraken worden gemaakt?
Antwoord: dat was 400 meter, maar ook hier weten we op dit moment de details niet en komen we hier per mail op terug.
 - Het voorbeeld van Drenthe en Groningen wordt gegeven, waar er enorm veel weerstand en verzet is tegen de plaatsing van windparken.
 - Aangegeven wordt dat in die regio het Rijk de regie heeft gepakt en dat ook de gemeenteraden hier buiten spel waren gezet. In Deventer zien we dit niet snel gebeuren, ook niet omdat wij niet op die schaal gronden hebben om zoveel op te realiseren. Het bevoegd gezag is hier in Deventer de gemeenteraad.
 - Vraag: op welk moment worden inwoners betrokken of geïnformeerd als er bijvoorbeeld een zoekrichting of een gebied wordt aangewezen waar mogelijk zonnepanelen of windmolens kunnen komen? Dat zou veel sneller moeten zijn dan dat nu het geval is.
Antwoord: we erkennen dat hier een spanningsveld zit. Stukken worden openbaar zodra het college een besluit genomen heeft. Wanneer er onderzoek heeft plaatsgevonden, zijn alle gronden die formeel al afvallen hier al niet in meegenomen. Dan blijft over waar het wel mogelijk is, maar waar dat dan daadwerkelijk mogelijk is wordt pas officieel na een besluit. Op dat moment zullen de inwoners in zo'n gebied geïnformeerd worden.
 - Opgemerkt wordt dat dit geen participatie is zoals Bathmen dat dan graag zou willen zien.
 - Vraag: kunnen aangewezen gebieden ook 'uitgeruild' worden met andere gebieden?
Antwoord: ja, in theorie kan dat als blijkt dat in dat gebied er toch redenen zijn om niet te realiseren.
 - De postcoderoosregeling wordt afgeschaft. Er komt nu vanaf 2023 een landelijke subsidieregeling op de elektriciteitsprijs.
 - Vraag: In Oxe is men bezig met biogas, daar is landbouwgrond en vee voor nodig. Dit gaat concurreren met het plaatsen van zonnepanelen en windmolens. Wat laat de gemeente dan voorgaan?
Antwoord: de constatering van de concurrentie is juist en daar zit inderdaad spanning op. Dit conflicteert met de plaatsing van zonnepanelen. We kunnen nu niet zeggen wat voor gaat, maar het initiatief in Oxe is al realiteit en wordt gewaardeerd door de gemeente.

- Opgemerkt wordt dat er compensatie moet komen voor omwonenden wanneer er windmolens of zonneparken worden gerealiseerd. Bij geen compensatie, geen draagvlak.
- Kijk vooral naar plekken waar de zonnepanelen niet opvallen.

versnipperd beeld? of grote parken?

oranje los laten en grijs ook gebruiken?

KAN JE OOK NEE VERKOPEN? Lastig... kan wel lager

AFSTAND tot NET lijkt belangrijkst klopt dat

we wegen: omwonenden, Landschap, Inpassing net

buca 3 ha v, 10/12 ha v

goede Landbouw grond behouden

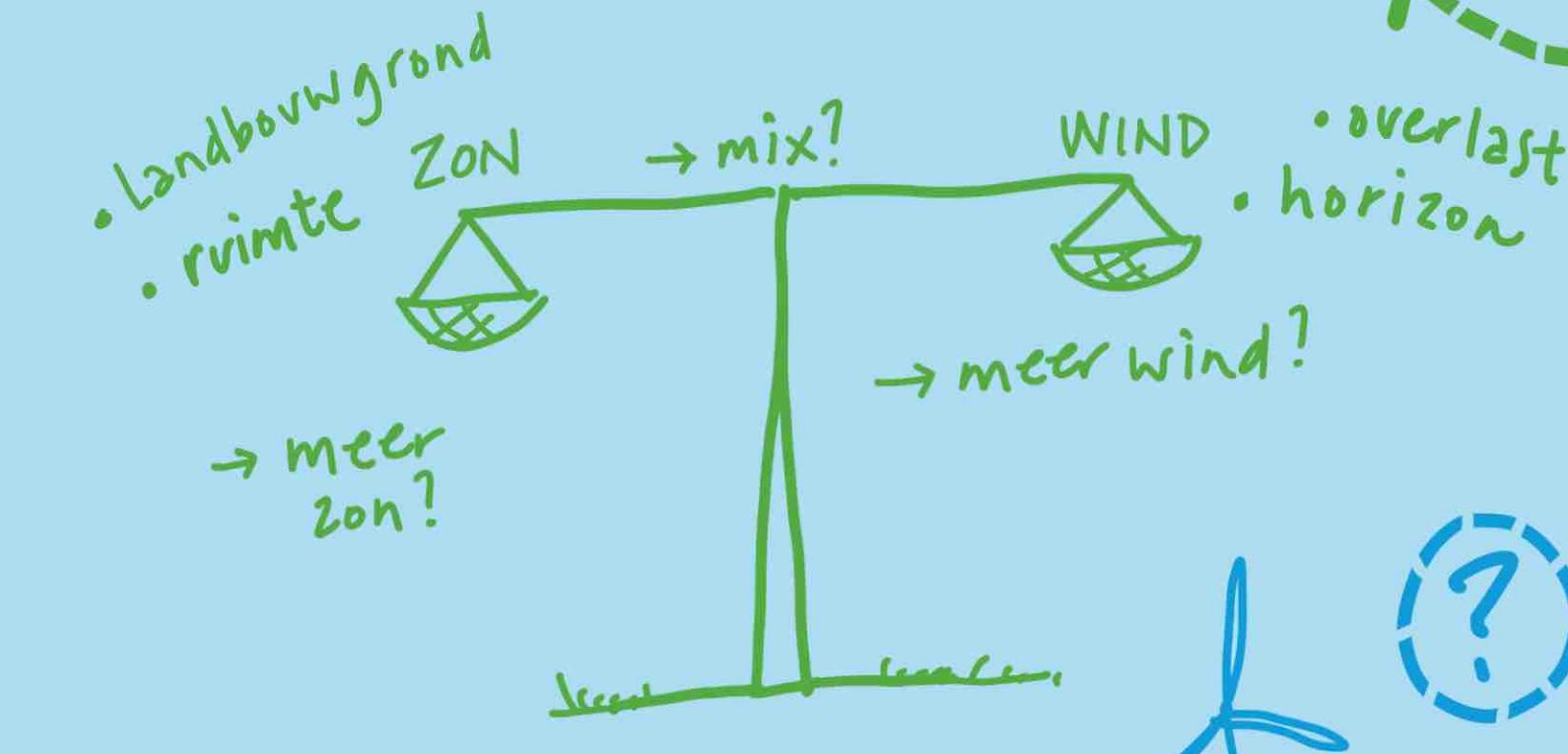
kleine TURBINES?

info over KLEINE turbines? wil gemeente bijleggen

Bathmense Enk Nieuwbouw? GOEDE TIP!

KAN JE HIER WEL OP HET NET? Niet te ver by verbruikers vandaan?

WALA1? niet bekend ook niet veel

vergunning makkelijker? info over KLEINE turbines? Lochem vragen...

ONTWIKKELING SPEL REGELS

HIER NOG MEER ZOEKTOECHT... ook aansluiten by Liander?

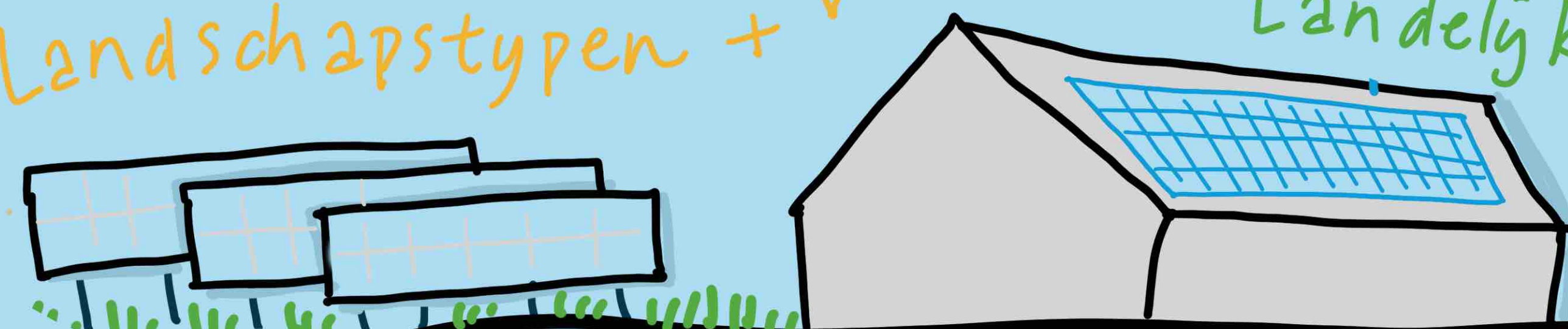

400 meter moet dat niet meer zijn?

WIND

Landschapstypen + beleid

Landelijk karakter lijkt te verdwynen

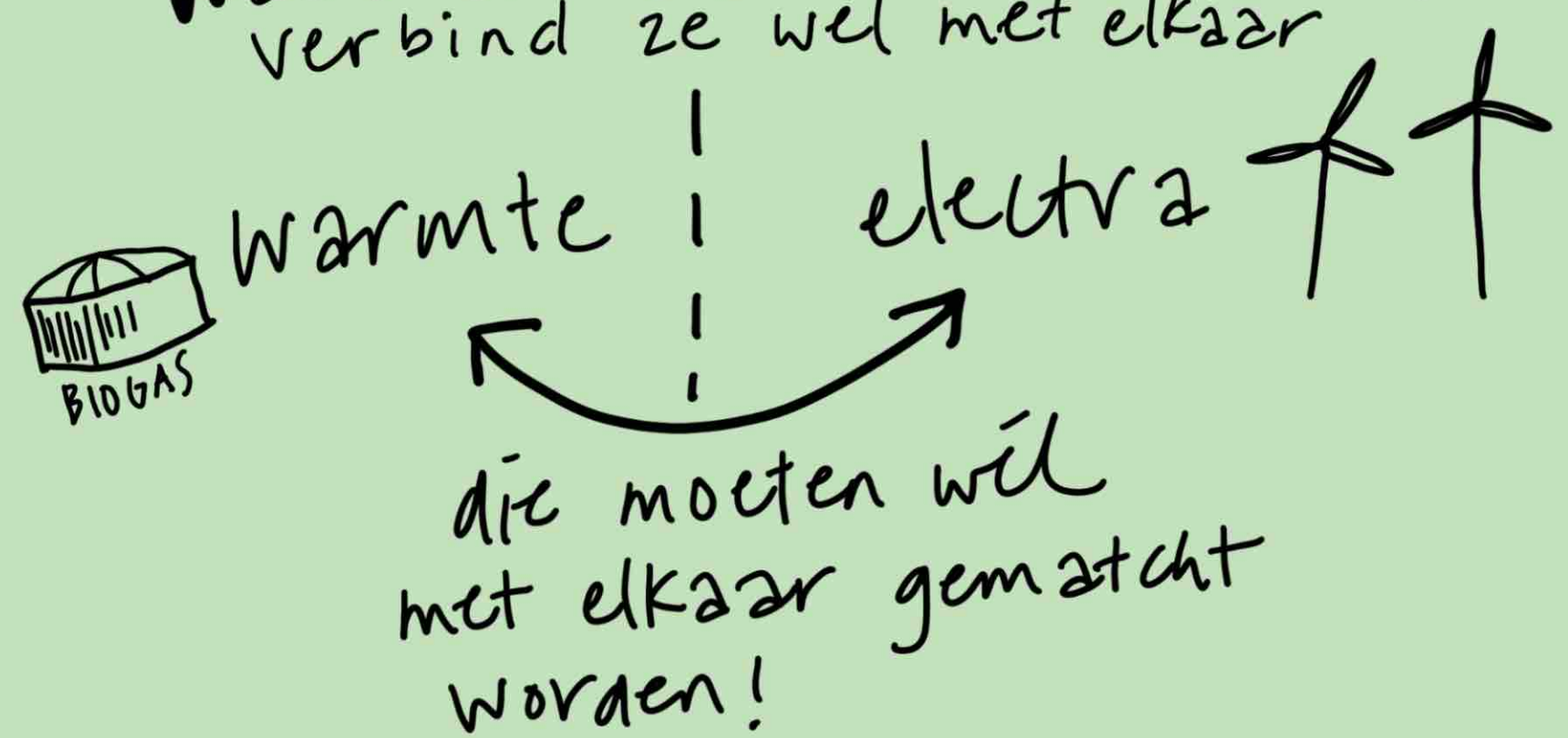

BATHMEN

VISIE OPGESTELD WANT

1. ZOEKLOCATIES & 2. REGIE VOEREN

WEES HIER CONSEQUENT IN! verbind ze wel met elkaar

Wij zijn GEEN VERTEGENWOORDIGING maar zelfstandige individuen met eigen mening

DOEN WE ALS DEVENTER NIET TE VEEL MET ZIJ? zorg dat we overvragen

AANVULLINGEN VERSLAG -> 2021 komt er een nieuwe subsidie regeling (en niet 2023) -> WACHTRoute LELYSTAD is daar rekening mee gehouden

MOET JE NIET MEER MENSEN SPREKEN? idd niet ideaal

Diepenveen

Woord- en beeldverslag

Verslag gesprek over Regionale Energiestrategie met Diepenveen d.d. 20 oktober 2020

- Goed initiatief om op deze manier met inwoners in gesprek te gaan
- Net zoals elders, zijn de meningen over dit onderwerp in Diepenveen verdeeld. Er zijn altijd voor- en tegenstanders.
- Diepenveen leent zich niet voor hele grote velden panelen i.v.m. de aard van het landschap. Als er panelen geplaatst moeten worden, dan heel secuur kijken waar dat kan.
- Vraag: tellen zonnepanelen op privé-daken ook mee?
Antwoord: nee, die tellen niet mee. Wel die op bedrijfsdaken als die aan bepaalde voorwaarden voldoet en er sprake is van een SDE aanvraag.
- Vraag: hebben we het over het aantal hectare wat volg gelegd wordt met panelen, of over het aantal panelen dat geplaatst moet worden?
Antwoord: het gaat uiteindelijk om de aantallen die energie opwekken.
- Er worden ook een aantal vragen gesteld die niet binnen de RES 'vallen'. Die worden wel opgepakt en doorgezet naar anderen binnen de gemeente.

💡 DORPSHUIS met ZON?

💡 DOE HET COÖPERATIEF

💡 KIJK VOORAL NAAR DAKEN in Diepenveen

TWEE DELING?

A1 CONCENTRATIE GOED

de markt & cooperaties realiseren deze

WIND ?

VERKENNING

Zoek locaties

• afnemers

• netcapaciteit

• water

• zon + wind

?

?

?

?

?

?

GELDT voor VELDEN

ZON

Landschapstypen + beleid

DAKEN mogen WEL

60 panelen

het dorp ☺

DIEPENVEEN

ZET IN OP ZON OP DAK

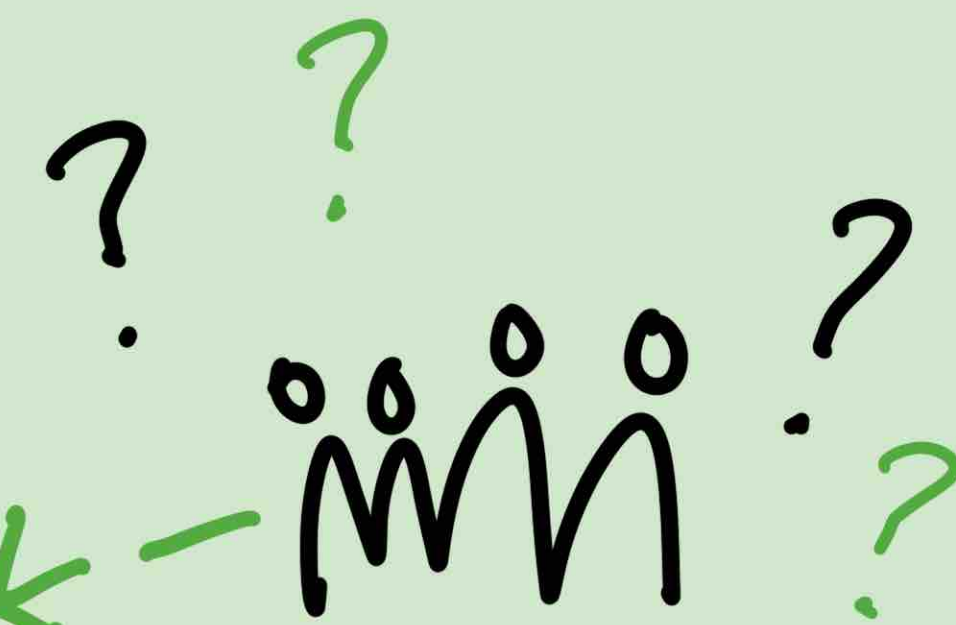
hiermee kunnen wij onze verantwoordelijkheid nemen

NETWERK DIEPENVEEN KAN HELPEN!

WIJ ZYN GEEN VERTEGENWOORDIGING!
LET OP!

BLIJF BEWONERS BETREKKEN

wat vinden inwoners?

GAAN WE NU PEILEN!

Essenerveld & Swormink

Woord- en beeldverslag

Verslag gesprek over Regionale Energiestrategie met Essenerveld-Swormink d.d. 30 november 2020

- N.a.v. de presentatie over de windverkenning wordt opgemerkt dat bij het bepalen van de focusgebieden er vrij veel feiten worden gepresenteerd en weinig emotie vanuit landschap. Het gebied rondom de Schipbeek is prachtig, een recreatief gebied waar veel mensen uit de buurt graag wandelen. Waarom wordt daar niet naar gekeken en is het niet arbitrair om deze cirkels te trekken?
- Reactie: het is inderdaad geen exacte wetenschap. Maar er zijn veel studies gedaan zoals uit het onderzoek van Pondera blijkt. Als je dan gaat trechteren op basis van allerlei uitgangspunten, kom je toch uit bij deze gebieden. We doen er niks aan af dat dit inderdaad een mooi gebied is en we begrijpen de emotie die dit oproept.
- Aansluitend wordt aangegeven dat je daar wel het gevoel hebt 'er even uit te zijn', kunnen we daar nog wel wandelen na plaatsing van windmolens?
- Reactie: er wordt een risicocontour getrokken rondom de windmolen, daar mag je dan niet komen i.v.m. de veiligheid. Maar het gebied gaat zeker niet op slot.
- Zonneparken rond de Schipbeek zijn ook verschrikkelijk.
- Vraag: is er gekeken naar de natuur en de gevolgen daarvoor bij plaatsen van windmolens?
Antwoord: er is in dit onderzoek een snelle scan gedaan, maar geen uitgebreid onderzoek. Dat is in deze fase ook nog niet nodig. We weten bijvoorbeeld wel dat voor vleermuizen en bepaalde vogelsoorten windmolens een bedreiging kunnen zijn. Voor grondieren is dat niet het geval. Als het gebied definitief wordt aangewezen een initiatiefnemer hier windmolens wil ontwikkelen moet deze uitgebreid natuuronderzoek uitvoeren ten behoeve van de vergunningverlening.
- Vraag: is de dierenbescherming op de hoogte?
Antwoord: nee, maar wel andere natuur- en landschap beherende organisaties waaronder een aantal die deelnemen in het bestuurlijk overleg over de RES.
- Ook wordt opgemerkt dat er wel heel veel naar het landschap wordt gekeken en niet erg naar de inwoners. Wat willen zij en is dat wel gevraagd? Wordt de menselijke maat wel in het oog gehouden?
- Reactie: deze gespreksrondes zijn er juist voor bedoeld om te horen wat inwoners vinden. Er is voor gekozen om eerst onderzoek te doen, want veel gebieden vallen namelijk al automatisch af om diverse juridische, ruimtelijke en landschappelijke redenen. Dan blijft er een aantal gebieden over, daar wordt dan weer op getrechterd op basis van bijvoorbeeld grootgebruikers (plekken in de buurt van bedrijventerreinen) en koppelkansen met bijvoorbeeld waterberging en versterking natuur, landschap, recreatie.
- Men geeft aan dat het gebied en de wijk al zwaar belast is met de A1 en 2 bestaande windmolens, dit komt er dan extra bij.
- Vraag: worden de uitkomsten van dit onderzoek (aanwijzen focusgebieden) gestaafd met de uitkomsten van de peiling die is gedaan in de gemeente? Oftewel, is er op basis van de uitkomsten van de peiling besloten op de focusgebieden?
Antwoord: nee, dat is niet het geval. De uitkomsten van de peiling laten een lichte voorkeur zien voor windenergie boven zonne-energie en voor windenergie wordt de A1-zone als logische plek beschouwd, maar dit onderzoek, de uitkomsten daarvan en het uiteindelijke voorgenomen besluit van het college staan daar los van.
- Vraag: is bekend hoe de deelnemers van het digipanel waaronder de peiling is gehouden, verdeeld zijn over de gemeente?
Antwoord: ja, dit zou bekend moeten zijn. Wij kijken of dit gedeeld kan worden (zie bijlage).
- Vraag: over gebied 13, wordt er gekeken ten zuiden of ten noorden van de Schipbeek voor de plaatsing van windturbines? Volgens een deelnemer is het noordelijk deel onderdeel van de Bannink en Essenlandschap.
Antwoord: beide lijkt vooralsnog te kunnen. Hier wordt nu geen keuze gemaakt.
- Opgemerkt wordt dat er dus nog geen bodemonderzoeken zijn gedaan in gebied 13, het is daar drassig en nat.
- Vraag: welke opgave is er bij de bedrijven op bedrijvenpark A1 neergelegd?
Antwoord: Daar is in het bestemmingsplan opgenomen dat daken geschikt moeten zijn voor

de plaatsing van zonnepanelen en zijn bedrijven ook verplicht ze te plaatsen. Dit gebeurt nu ook.

- Vraag: waarom is er geen koppelkans gezocht met de net aangelegde geluidswal rond Bathmen?
Antwoord: Daar is naar gekeken, maar Rijkswaterstaat heeft besloten voor een landschappelijke/ ecologische invulling.
- Vraag: ik hoor een paar keer genoemd dat naast windmolens ook waterberging van belang is, wat moet ik me daarbij voorstellen?
Antwoord: gezien de drogere zomers die we hebben en in de toekomst zullen blijven krijgen, is waterberging en -buffering van belang. Dus het opslaan van water in het landschap in de lageregelegen gebieden.
- Vraag: hoeveel ruimte moet er zitten tussen de windmolens?
Antwoord: zo'n 400 tot 500 meter.
- Vraag: hoe hoog worden de molens?
Antwoord: de beoogde molens zijn zo'n 225 meter hoog (tiphoogte). Die hoogte moeten ze in deze tijd wel hebben, anders is het financieel niet rendabel (de subsidieregeling is stapsgewijs verlaagd, dat leidt tot hogere molens). De 2 molens die er nu staan zijn met de huidige subsidie bijvoorbeeld al te klein.
- Een aantal deelnemers geeft aan te schrikken van de hoogte van deze molens.
- Vraag: hoe zit het met slagschaduw, geluid, knipperende lichten en waardedaling van huizen?
Antwoord: Voor slagschaduw en geluid gelden wettelijke normen. Een initiatiefnemers moet voor zijn vergunning aantonen dat hij daaraan kan voldoen. Obstakelverlichting is verplicht, maar er zijn wel mogelijkheden om de hinder voor omwonenden te beperken. Bij aantoonbare woningwaardedaling geldt een wettelijke planschaderegelung.
- Vraag: moeten er bomen worden gekapt voor de plaatsing van deze windturbines?
Antwoord: nee, niet zoals het er nu naar uitziet. Maar het is nog te vroeg om daar iets over te zeggen, dit zijn de focusgebieden en het besluit om daadwerkelijk te plaatsen is nog lang niet genomen.
- De gemeenteraad heeft aangegeven dat er sprake moet zijn van 50% eigenaarschap van de omwonenden. Opgemerkt wordt dat je dit 'voordeel' weg kan strepen tegen de waardedaling van de huizen in de omgeving.
Reactie: 50% eigenaarschap en planschade staan los van elkaar.
- Een deelnemer merkt op dat hij het gevoel krijgt dat alles al besloten is.
Reactie: nee, er is niks besloten. Het collegebesluit is een voorgenomen besluit en wijst focusgebieden aan. Nu gaan we in gesprek met omwonenden en andere belanghebbenden, ook in het kader van de RES. In de eerste helft van 2021 moet het college en vervolgens de gemeenteraad definitief beslissen over het aanwijzen van gebieden. Daarna kunnen initiatiefnemers zich melden en gaat de projectparticipatie met omwonenden van start. De gemeente ziet hierop toe.
- Vraag: welke invloed hebben we nog over de keuze van de gebieden?
Antwoord: in dit traject kunnen jullie je bezwaren kenbaar maken aan de politiek. We spreken met verschillende groepen door de hele gemeente. Alle verslagen bieden we aan het college en de gemeenteraad aan en worden zo onderdeel van de besluitvorming. Uiteindelijk weegt de politiek alle zaken tegen elkaar af en besluit de gemeenteraad medio 2021. Naast deze bijeenkomsten staat het iedereen ook vrij om gebruik te maken van de gebruikelijke kanalen van inspraak en het schrijven van eigen reacties (individueel of in groepsverband), gericht aan college en raad. Dus nee, het is niet in beton gegoten maar we willen natuurlijk wel eerlijk zijn: als er windmolens geplaatst gaan worden, dan zijn dit de 2 meest kansrijke gebieden.
- Opgemerkt wordt is dat het jammer is dat niet landelijk wordt gekeken naar de beste plekken voor grootschalig zonne- en windenergie, maar regionaal. En in de regio wordt dan weer niet naar de beste plek in de regio gekeken, maar wordt het uitgesmeerd over de gemeenten. Daarom heeft Deventer en Colmschate nu de 'pech' dat er hier windmolens moeten komen terwijl dit als het breder beschouwd misschien wel veel beter elders geconcentreerd kan worden gerealiseerd. Zo verliezen we de menselijke maat en het lijkt wel of financieel boven de mens gaat.
- Opgemerkt wordt dat de 'rode' gebieden mogelijk wel geschikt zijn voor molens maar financieel minder goed haalbaar/ interessant zijn, terwijl dit minder impact op de mens heeft, dat er dan toch gekeken gaat worden naar die gebieden (3 en 13) waar het wel financieel interessant is maar waar het weer meer effect op de mens heeft. Daarbij gaat geld dus boven de inwoners.

- Vraag: waar gaat de stroom naar toe die opgewekt wordt? Als dat allemaal naar datacentra gaat die enorm veel energie slurpen, dan gaat de energievoorziening voor die commerciële datacentra en hebben wij er als inwoners alleen maar last van.
Antwoord: waar de stroom heen gaat is niet te zeggen, dat wordt afgegeven op het net en in eerste instantie profiteren we daar zelf van (bijvoorbeeld stroomvoorziening voor bedrijvenpark A1).
- Vraag: mogen we ook 'uitruilen' met andere regio's?
Antwoord: nee, elke regio is verplicht een eigen bod te doen in de RES en daar ook op te realiseren met grootschalige opwek van duurzame energie d.m.v. wind en zon.
- Vraag: op welke termijn worden de windmolens geplaatst als het allemaal doorgaat?
Antwoord: met alles wat daarbij komt kijken duurt dat zeker tussen de 5 en 7 jaar. Zoals het er nu naar uitziet besluit de gemeenteraad in de zomer van 2021 over de RES en de plekken voor de opwek van grootschalige wind- en zonne-energie. Daarna kunnen initiatiefnemers zich melden voor de realisatie.
- Vraag: hoe zit het met geluidsoverlast?
Antwoord: daar zijn normen voor. Geluidnormen zijn complex hier zullen we op terugkomen in de informatiebijeenkomst op 12 december.
- Opgemerkt wordt dat slagschaduw van windmolens zeer storend is ('niet te doen als je bijvoorbeeld op kantoor zit waar sprake is van slagschaduw').
- Ja, dat is inderdaad hinderlijk maar ook hier zijn normen voor. Ook hier komen we op terug op 12 december.
- Vraag: zijn er ook voorbeelden van gebieden in het land waar al zulke hoge molens zijn geplaatst?
Antwoord: ja, bijvoorbeeld in Groningen en Geldermalsen. Als de wens er is en we kunnen iets dergelijks organiseren binnen de maatregelen die gelden i.v.m. Corona, dan is een werkbezoek/ excursie één van de mogelijkheden.

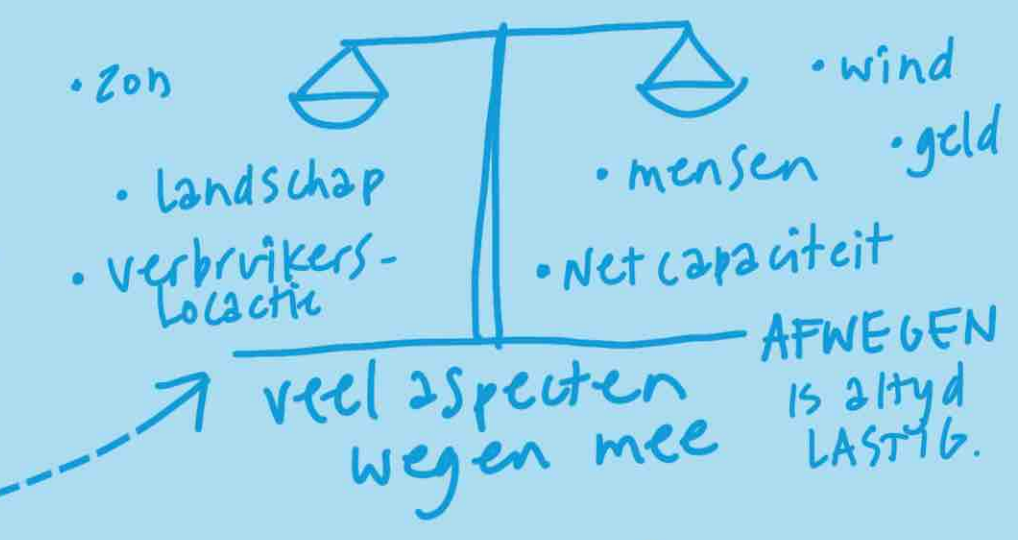
Bijlage

Er hebben in totaal 1.005 panelleden aan de peiling Wind- en zonne-energie in Deventer meegedaan. Met dit aantal kan statistisch gesproken een betrouwbaar en nauwkeurig (representatief) beeld geschetst worden voor de gemeente Deventer als geheel. De uitkomsten van de peilingen zijn op wijk- en dorpsniveau echter niet overal representatief. In enkele wijken en dorpen is het aantal respondenten dusdanig klein, dat de kans op 'toevalligheden' groot is. Het onderstaand overzicht toont de verdeling van de respons naar de wijk of het dorp waar de respondenten wonen.

gebied	respons
Binnenstad	127
De Hoven	34
Zandweerd	93
Voorstad	159
Borgele en Platvoet	54
Keizerslanden	97
Rivierenwijk en Bergweide	44
Colmschate-Noord	65
Colmschate-Vijfhoek	70
Colmschate-Zuid	82
Diepenveen	46
Schalkhaar	46
Okkenbroek/Lettele	19
Bathmen	32
onbekend	37
totaal Deventer	1.005

Het niet representatief zijn voor uitspraken voor enkele gebieden is de reden dat de uitkomsten van de peiling Wind- en zonne-energie in Deventer niet op wijk- en dorpsniveau zijn gepubliceerd.

? In RODE gebieden wonen minder mensen maar financieel daar minder haalbaar gaat GELD boven MENSEN!

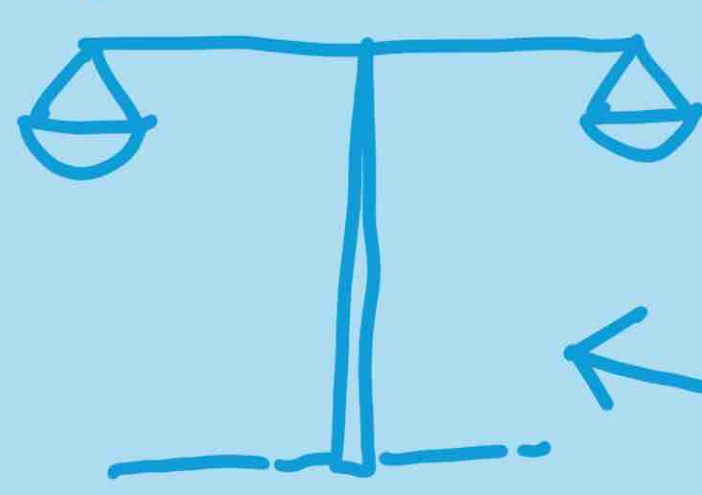

? Gebied 13 is echt MOOIE een UITLOOPGEBIED het zou erg zonde zijn van de groene kwaliteit.

? TERMIJN? realisatie 5-7 JAAR

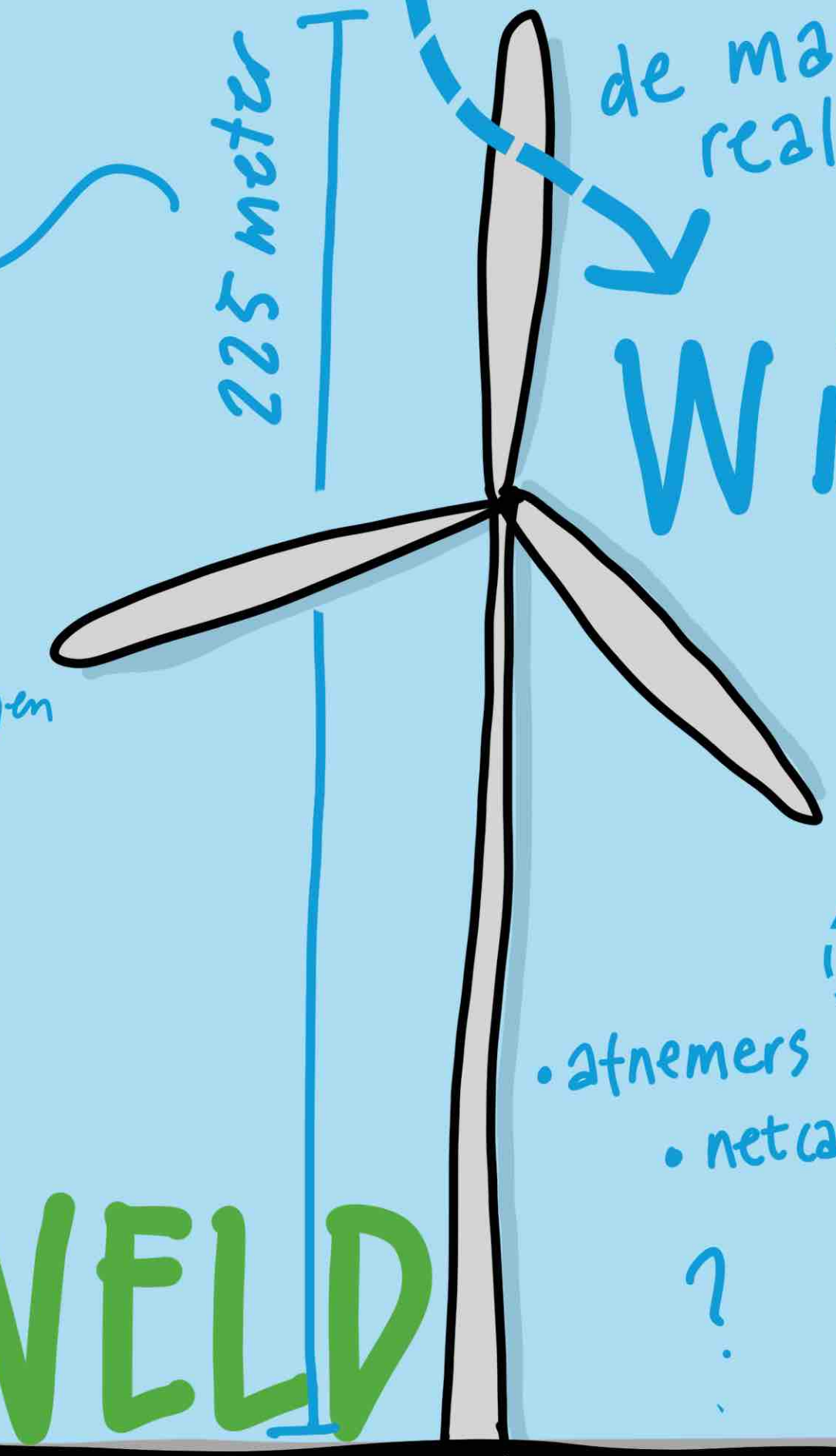
de GEMEENTERAAD beslist zomer 2021

hoe wordt ons gevoel MEEGENOMEN in de keuzes?

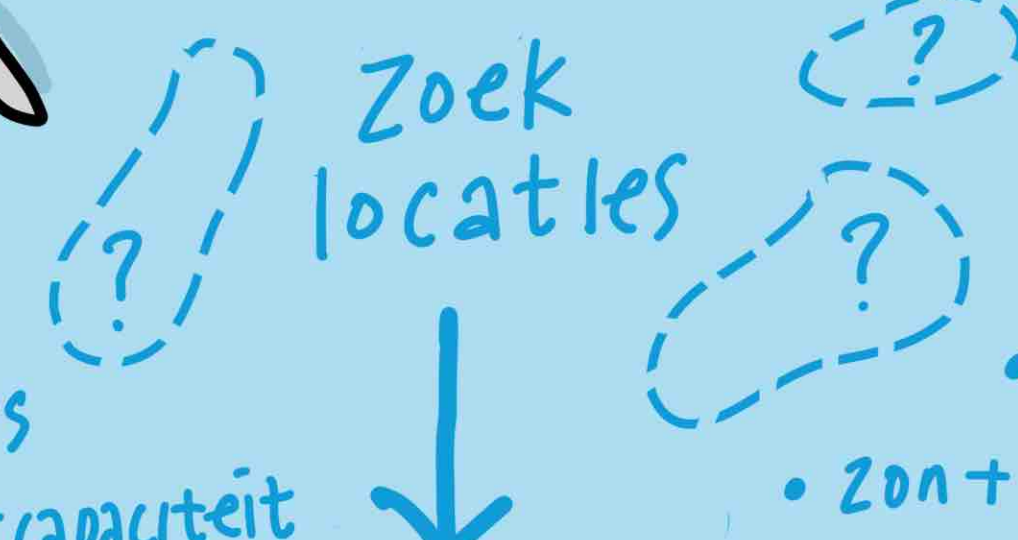
dat is wel ERG HOOG! Elders in het Land al dit soort molens? beldersmaisen ja Groningen

de markt & cooperaties realiseren deze

WIND ?

VERKENNING

ZON

Landschapstypen + beleid

ESSENERVELD

SWORMINK

A1 wij hebben al de DRUK van de A1 & bestaande molens!

Het absolute aantal GEHINDERDE MENSEN bij gebied 3 & 13 is groot. GROTER dan bij de andere gebieden

Planschade & Lokaal Eigenaarschap? VERSCHILLENDE ZAKEN & GELDEN BEIDE!

Kunnen we niet beter LANDELIJK kijken dan regionaal?

Dat mag NIET Helzar

Minimale afstand? wettelijke normen Geluid & Schaduw 400 meter

Lettele

Woord- en beeldverslag
Brief

Verslag gesprek over Regionale Energiestrategie met Lettele d.d. 27 oktober

- Vraag: Wat zijn de 'jonge ontginningsgebieden'?
- Antwoord: Dit is landschap na 1850 ontgonnen en waarbij inpasbaarheid in de natuur goed te realiseren is.
- Vraag: aangegeven wordt dat cultuurhistorische gronden niet geschikt zijn voor panelen, maar daarmee landbouwgrond dus wel?
- Antwoord: Hier is sprake van wanneer er een positieve waardering van sporen, objecten, patronen en structuren zichtbaar of niet zichtbaar onderdeel uitmaken van onze leefomgeving. Deze gronden zijn bepalend voor het begrijpen van de historie van omgeving en landschap.
- Lettele geeft aan dat zij niet betrokken waren bij het opstellen van het energieplan voor de gemeente, terwijl er wel zoekgebieden zijn benoemd in en rond Lettele. Opgemerkt wordt dat men dat niet netjes vindt en dat ook weinig vertrouwen geeft.
- Opgemerkt wordt dat dit de eerste keer is dat de gemeente 'met Lettele' praat over de energietransitie.
- Vraag: moet de doelstelling van 212 GWh gehaald worden of kan dat ook minder zijn?
- Antwoord: nee, die 212 is opgenomen in het concept bod wat ingediend is. Het definitieve RES-bod wordt vastgesteld door de gemeenteraad in het 2^e kwartaal van 2021. Dit bod kan hoger of lager uitvallen, afhankelijk van het besluit. Dit is ook waar de participatie invloed heeft: de opbrengst van alle gesprekken wordt ter beschikking gesteld aan de gemeenteraad en die weegt dit mee in het besluit.
- Vraag: in de presentatie lopen 2 'hoeveelheden' door elkaar: 212 en 175 GWh. Wat is het nu? Wanneer dit door elkaar gebruikt wordt is het niet helder wat bedoeld wordt en waar we het over hebben.
- Antwoord: dit kunnen wij ons voorstellen. Het concept bod is 212 GWh is gedaan i.h.k.v. de RES, maar 37 GWh is (of wordt op korte termijn) al gerealiseerd in de gemeente. Dit mag mee worden geteld. Daarom hoeft er minder gerealiseerd te worden dan die 212GWh, maar dat blijft wel staan in het concept-bod. In zeker zin lopen we dus al vooruit op de realisatie van dit bod.
- Opgemerkt wordt dat dit soort zaken wantrouwen opwekken in het proces. Er gaan verschillende stukken rond, met verschillende zoekrichtingen, gebieden, aantallen en te realiseren GWh of TWh. Het verzoek van Lettele is dan ook om te komen tot transparantere procesinformatie, waarbij de gemeente stukken ter beschikking stelt die helder en duidelijk zijn voor iedereen en dat er met dezelfde basisinformatie wordt gewerkt.
- Reactie: dit is iets wat we natuurlijk niet willen. Voor wat betreft de RES zijn er stukken meegestuurd en lijkt het ons op hoofdlijnen helder waar dit over gaat (of men het er nou mee eens is of niet). We zien ook dat er veel stukken zijn, niet alleen van de gemeente. We zullen er bij de uitnodiging voor de 2^e bijeenkomst aandacht aan besteden en kijken welke stukken we extra mee kunnen sturen. De herijkte 'windverkenning' uit 2018 is tegen die tijd bekend en die wordt in ieder geval meegestuurd.
- Vraag: hoe is het bod tot stand gekomen en waarom is het bod hoger dan gemiddeld als je dat vergelijkt met de andere regio's?
- Antwoord: elke regio heeft specifieke kenmerken waardoor het bod in elke regio anders uitpakt. Sommige regio's bieden veel meer dan het gemiddelde, anderen minder omdat er bijvoorbeeld sprake is van veel stedelijk gebied. Voor Deventer lijkt dit haalbaar.
- Vraag: Op cultuurhistorische gronden kan vrij weinig worden gerealiseerd. Betekent dat dat de andere, bijvoorbeeld agrarische gronden, al vast liggen?
- Antwoord: nee, er ligt nog niks vast. I.h.k.v. de RES worden enkel zoekgebieden benoemd waar mogelijk opwekking van duurzame energie mogelijk is. Pas in de projectfase wordt het concreter

wanneer partijen over willen gaan tot realisatie. Dan pas wordt er ook pas in gesprek gegaan met grondeigenaren over wat er mogelijk is en wordt er per project omwonendenparticipatie opgetuigd.

- Vanuit de deelnemers wordt opgemerkt dat dit alles 'verrommeling' van het landschap tot gevolg heeft en dat moeten we niet willen. Grondeigenaren moeten hier niet in meegaan.
- Hierop aansluitend wordt door iemand opgemerkt dat dit nu natuurlijk ook al gebeurt; er zijn grondeigenaren die hier wel aan mee willen werken en anderen weer niet.
- Ook merkt iemand op dat het ter beschikking stellen van gronden door eigenaren juist veel te eenvoudig gaat. Geld speelt hier ook vaak een rol. Gemeente zou hier meer regie op moeten voeren.
- Vraag: de zonneladder spreekt aan (eerst daken vol en dan pas grond), maar hoe voorkomen we nou dat dat een wassen neus wordt? Hoeveel invloed hebben wij als gemeente op de bedrijven die daken hebben waar panelen kunnen worden geplaatst?
Antwoord: we geven meteen toe dat de invloed die de gemeente heeft beperkt is, al helemaal op bestemmingsplan en de vergunningen. Maar energie voor bedrijven is goedkoper dan voor particulieren, dat heeft te maken met de energielasting. Dat betekent dat bedrijven moeilijker te motiveren zijn om te investeren op het plaatsen van panelen op hun daken. Dat ontslaat de gemeente niet van de verplichting dit wel te blijven proberen, maar hier zit wel een zwakke schakel. Daarom richt de gemeente zich bijvoorbeeld ook op bedrijvenkoepels.
- Men begrijpt dat er wat moet gebeuren, 1 deelnemer geeft aan dat er een zoekgebied op zijn weiland is aangewezen, maar zij weet van niks. Er wordt niet (voldoende) gecommuniceerd door de gemeente terwijl dat in dit traject nou juist zo belangrijk is.
- 'Niemand wil een windmolen in de tuin'.
- De agrarische sector heeft het al zwaar met alles waar zij aan moeten voldoen, dit komt daar bij. Bedrijven kunnen hierdoor gaan omvallen.
- Vraag: hoe gaat de gemeente kleine initiatieven van onderop faciliteren? Vaak is dit door de gemeente erg duur gemaakt voor kleine initiatieven. Wat gaat de gemeente hier aan doen?
Antwoord: De gemeente kan initiatieven helpen door de juiste contacten te leggen, verbinden met andere initiatieven (die met dezelfde zaken te maken hebben). Wijzen naar subsidieregelingen (met name provincie Overijssel).
- Jaag recreanten niet de gemeente uit. Wie wil er nog komen recreëren tussen alleen maar windmolens en zonnepanelen? Hetzelfde geldt voor inwoners overigens, hier willen steeds minder mensen wonen als het zo door gaat.
- Het buitengebied lost de energieproblemen van de steden op. De energiebehoefte in steden is enorm, het platteland moet het oplossen. Kijk ook eens naar parken en plantsoenen in de gemeente, daar is ook plek. Het gevoel bestaat alleen wel dat de gemeente daar dan direct 'nee' op zegt, met allerlei redenen. Maar voor het buitengebied lijken diezelfde redenen niet te tellen.
- Vraag: is Lettele in de gemeente Deventer het grootse zoekgebied voor zon?
Antwoord: Nee, er is niet een gebied. Op zich is een groot deel van het grondgebied in potentie geschikt voor zon. De gemeente heeft hier geen concrete gebieden aangewezen.
- Er liggen al verschillende claims op dezelfde gronden. Als je die kaarten allemaal op elkaar legt, dan blijft er heel weinig over waar er nog iets kan.
- De gemeente moet daarom veel meer integraal opereren. Er zijn zoveel opgaven tegelijkertijd, die moeten in samenhang en integraal bekeken worden. Dit ziet men te weinig terug bij de gemeente.
- Het blijft kiezen uit verschillende kwaden.
- Lettele is al een klein jaar bezig met een toekomstbeeld van Lettele over 10 tot 15 jaar. Deze ambities moeten niet gedwarsboomd worden door deze ontwikkelingen in bijvoorbeeld de RES. Hier zal Lettele goed naar kijken.

HET IS NIET zo dat we niet willen, maar niet grootschalig! IN LETTELE!

JE kan ook inzetten op **BESPAREN?** daar is al rekening mee gehouden in de RES....

ALS JE al te MOLENS plaatst heb je dan nog ZON nodig? in theorie NIET....

HOE GA JE NU MET WEERSTAND OM? want hier gaan echt veel mensen op uit kijken, MEER dan by ons....

Nu ook zonnepark in niet ORANJE gebied, hoe zit dat?

FINANCIËEL... maak het makkelijk & mogelijk!

Boerendaken gebruiken

BONUS als we BIJDRAGE? 😊

Er is ook gewoon weinig ruimte.... wonen, landbouw

INITIATIEFNEMERS de markt & cooperaties realiseren deze & moeten aan de NORMEN voldoen.

- Afwegen:
- LANDSCHAP
 - DRAAGVLAK OMGEVING
 - INPASSING

Beeld van Zon potentie in de STAD?

ZON

HOE KUNNEN WE OP ONZE KLEINE SCHAAL mee doen?

WIND
• Landschapstype? VERKENNING

- Niet solitair!
 - afnemers
 - netcapaciteit
 - combi water
 - Zon + Wind
- Zoek locaties

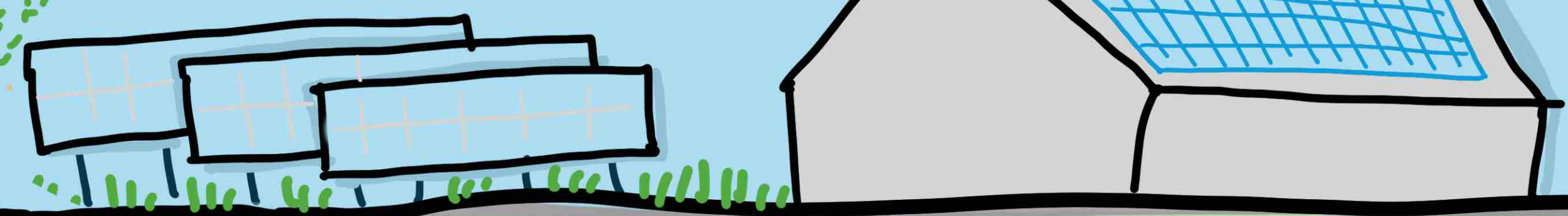
beperkt beleid

stimulans ELECTRISCH rijden?

LETTELE

Landschapstypen +

robuust groen om in te passen

Plaatselijk Belang LETTELE
zorgen & vragen

BRIEF IS BINNEN gekomen
BIJVOEGEN BIJ STUKKEN RAAD

VISIE OPGESTELD WANT ZOEKLOCATIES & REGIE VOEREN VOOR RES

HOE HOVD JE rekening met BIOGAS in de RES? → lokaal, dus niet in de RES maar WEL in Energietransitie

EERSTE VERKENNING IN KLEINE GROEP

Minimale afstand? → wettelijke normen Geluid & Schaduw
ca 400 meter

past het op het NET?

Aan: Gemeenteraad Deventer

Afschrift aan: College van Burgemeester en Wethouders

Van: Plaatselijk Belang Lettele, Linde, Oude Molen

Lettele, 4 december 2020

Betreft: stopzetten energieplannen in buitengebied

Beste raad,

Inwoners van Lettele en bestuur Plaatselijk Belang Lettele, Linde, Oude Molen zijn inmiddels in een participatietraject betrokken bij de energieplannen van de gemeente. Hierbij gaat het om de Regionale Energiestrategie (RES) en het door u vastgestelde Energieplan. Om u te vragen de energieplannen voor het buitengebied stop te zetten, sturen wij u deze brief. Wij vinden een duurzaam en energieneutraal Deventer ook belangrijk, maar niet op deze eenzijdige manier en in deze omvang. Het is de doodsteek voor de landbouw, ons mooie landschap, de leefbaarheid, economische kansen en aantrekkelijkheid van een groot deel van de gemeente.

Wij vinden:

- Dat het niet helder is wat er is besloten en wat niet. Hoeveel energie moet er worden opgewekt? Om hoeveel windmolens en zonneweides gaat het? Ligt dat al vast? Wat zijn de doelen en hoe denkt u deze te behalen? En wordt er aan ons meegedeeld wat de plannen zijn, of kunnen we echt meedenken en kiezen? Hebben wij te kiezen tussen twee kwaden?
- Dat er eenzijdig zoekgebieden zijn aangewezen. Wij denken, als we alle stukken en informatie tot ons nemen, dat het gebied ten oosten van de stad (waaronder Lettele) bijna alle zonneweides moet opvangen. En misschien ook windmolens.
- Dat er door de besluitvormers niet verder gedacht dan zonnepanelen en windmolens op het platteland. Je zou eerst moeten kijken wat haalbaar is. De pijn over de gemeente verdelen. Dus ook zonneparken en windmolens in de stad. Daar is de meeste behoefte aan stroom omdat daar het verbruikt het hoogst is. We krijgen nu de indruk dat deze benodigde energie op het platteland opgewekt moet gaan worden. Wat is de bijdrage van bedrijven en grootverbruikers aan duurzame energieopwekking in de gemeente Deventer?
- Dat zon op daken geen voorrang krijgt in de plannen. Wij vinden dat de daken eerst moeten worden benut. Het valt ons op dat Gemeente Deventer zich erg passief opstelt tegenover het idee om eerst alle daken vol te leggen en dan pas te kijken naar zonneweides en windmolens. Op dit moment is er voor particulieren en bedrijven financieel een negatieve prikkel om meer zonne-energie op te wekken dan zelf gebruikt wordt. Wij vinden dat salderen niet moet worden gestopt in 2023. De vergoeding voor het overschot aan energie is dermate laag dat de terugverdientijd van de zonnepanelen langer is dan de technische levensduur van de installatie. Daarnaast is de energieprijs voor grootverbruikers zo laag dat ook hier de terugverdientijd niet gehaald kan worden. Middels stimuleringsregelingen kan dit positief beïnvloed worden zodat alle daken maximaal benut worden.
- Dat er niet voldoende wordt gekeken naar alternatieven. Bijvoorbeeld kleinere windmolens (van maximaal 15 meter, zie <https://www.eazwind.com/nl/>).
- Dat de gemeente het vrij laat wie er initiatief neemt. Dit baart ons zorgen. Kunnen ondernemers elk moment zonneweides starten in onze omgeving (zonder slim te kiezen waar, hoe, wanneer dit het beste kan)? Volgens de huidige plannen, kunnen er nu zelfs zonneparken komen op beeldbepalende plekken, zoals de Letteler-Enk, een beschermd dorpsgezicht. Hoe gaat de gemeente zonneparken op dergelijke plekken voorkomen?

- Dat de gemeente veel meer regie kan nemen, ook in de stad en met inwoners (isolatie, eigen energie opwekking). Zuinig omgaan met energie zou uitgangspunt van het overheidsbeleid moeten zijn. Het kan natuurlijk niet zo zijn dat te weinig actie, leidt tot het opofferen van ons landschap.
- Dat de RES-doelstellingen geen oog hebben voor andere maatschappelijke doelstellingen. De landelijkheid is een van de kernwaarden van het buitengebied van de gemeente Deventer. Hoe maakt de gemeente keuzes voor energie, recreatie, landbouw, economie in de beperkte ruimte? Het open landschap moet worden behouden! Wij zien niet hoe het mogelijk is om zonneparken aan te leggen zonder de bestaande kwaliteiten van het gebied aan te tasten.

Al met al: wij vragen u om de plannen voor zonneweides en windmolens in het buitengebied stop te zetten. Totdat er fatsoenlijk beleid is die handen voeten heeft aan 'eerst de daken.' Het draagvlak in het buitengebied ontbreekt. Het is zinniger om de gezamenlijke energie te steken in iets waar wél een groot draagvlak voor is: het leggen van zonnepanelen op daken in zowel het stedelijk als het buitengebied.

Wij gaan er vanuit dat wij onze zorgen en vragen duidelijk hebben gemaakt en u dit benut bij het uitwerken van de plannen. En wij lichten dit graag aan u toe.

Met vriendelijke groet,

Bestuur Plaatselijk Belang Lettele, Linde, Oude Molen

Loo

Woord- en beeldverslag

Verslag gesprek over Regionale Energiestrategie met Loo d.d. 4 november 2020

- Niet alleen financieel voordeel, ook geen overlast en niet door politiek belazerd worden
- Ik heb zelf zonnepanelen zonder overlast
- Er zijn ook alternatieve nutteloze gronden voor zonnepanelen
- Liever geen windmolens
- De groene dictatuur verpest ons mooie landschap
- Eerst alle daken met panelen, dan uiteraard de landelijke subsidie en saldering handhaven voor min. 15 jaar
- Vraag: namens welke politieke partij spreken jullie?
Antwoord: wij praten niet namens een politieke partij maar als ambtenaren van de gemeente in opdracht van het college en de gemeenteraad.
- Locatie PV. Tussen schipbeek en A1 over lengte 3 km. Niemand heeft daar last van of zicht op.
- Deventer had heel veel eigen grond. D66 had daar een idee op. Niet dat ik voor die partij ben, maar dat was 18 ha gemeentegrond. Nu leggen jullie de bal bij de burgers.
- Vraag: heeft de doelstelling van die 212GWh te maken met ons huidige gebruik? Zo ja, dan zou je ook moeten kijken naar projecten om het gebruik naar beneden te brengen.
Antwoord: de huidige doelstelling in het concept bod van de RES is 20% van de totale energiebehoefte van de gemeente. Er wordt zeker gekeken naar de verlaging van het gebruik d.m.v. energiebesparingsmaatregelen.
- Leg zonnepanelen op de geluidswallen langs de A1. Hebben we meteen geluidsschermen en geen last meer van de koplampen op de A1.
- Andere kant van de IJssel staat leuk voor in combinatie met 35 ha glaspanelen. Dat is uit het plan gehaald waarom?
- Vraag: nemen jullie de zonnepanelen op de "boeren" daken ook al mee in de berekening?
Antwoord: ja, installaties vanaf 15 KWp rekenen we mee in het bod van de RES 1.0
- Vraag: Wat gaat er gebeuren als de SDE-subsidie/ periode erop zit?
Antwoord: Dan kunnen nog steeds, maar dan zonder subsidie, panelen worden gelegd.
- Vraag: Zijn windturbines economisch zinvol in het meest windluwe gedeelte van Nederland? Immers je zet ook geen zonnepanelen in de schaduw. De vragen in de enquête zijn manipulatief.
Antwoord: de windverkenning laat zien dat er wel degelijk mogelijkheden zijn in Deventer. De vragen gaan over zon- en windenergie omdat de RES daarover gaat. De kwalificatie 'manipulatief' is de uwe.
- Iemand geeft aan absoluut tegen windmolen op/ bij de Looermark te zijn. Lawaai, gezoen en volgelsterfte.

- Windmolens zijn rendabel tot de SDE is afgelopen, 15 jaar dus en dan worden ze weer afgebroken voor nog grotere molens, zie Flevoland.
- Vraag: In hoeverre is er nog werkelijk ruimte voor andere opties? Of begrijp ik goed dat het of zonnepanelen of windmolens worden?
Antwoord: de RES gaat over zonneenergie en windmolens. Dus in dat kader zijn er geen andere opties. Er worden uiteraard wel andere opties meegenomen in het hele energieplan voor Deventer.
- Vraag: Begrijp ik dat de keuze alleen wind is?
Antwoord: nee, de RES gaat ook over zon.
- Vraag: Is er synergie met gemeente Holten en/ of Lochem? Een paar honderd meter verder, misschien betere inpassing daar? Moet je ook meenemen in het totaalplan.
Antwoord: er wordt tussen de regio's overlegd, maar elke regio moet wel een bod doen voor de RES over zon en wind. Deventer neemt deel in dat bod van West Overijssel en zal op haar grondgebied dus ook windmolens en/ of zonnepanelen moeten realiseren.
- De burgers hebben al genoeg stress door de Coronacrisis en dan ook nog deze dreigende ernstige aantasting van de woonomgeving.
- Vraag: hoeveel invloed hebben de inwoners op het huidige plan?
Antwoord: er is nog geen plan, alleen een concept bod in het kader van de RES. Op dat bod heeft u invloed door mee te doen met deze participatieronde. We bieden de opbrengst van de hele participatie aan de gemeenteraad die dit vervolgens meeweegt in het uiteindelijk besluit over de hoogte van het bod in de RES 1.0. Dit raadsbesluit moet genomen zijn op 1 juli 2021.
- Als wij als inwoners invloed hebben en dit niet willen dan moet er ook een optie zijn van beide (wind en zon) niet.
- Boeren krijgen al zoveel voor hun kiezen.
- Typisch ambtelijk dit RES-verhaal: dingen willen realiseren die helemaal niet kunnen.
- De efficiëntie van windmolens is helemaal niet zo hoog als iedereen denkt.
- Ik merk dat ik lastig kan luisteren naar dit hele verhaal. Wat is het slechte nieuws dat je te brengen hebt?
- Vraag: Ben je niet bang dat je dan straks achter de feiten aanloopt? Straks vult het bedrijfsleven (De windmolen bedrijven (geld gedreven) het voor jullie in.
Antwoord: nee, de RES stelt alleen de hoogte van het bod vast. De projecten die daarna tot uitvoering komen volgen de reguliere ruimtelijke procedures.
- Vraag: Bij de inleiding werd gesteld dat er altijd voldoende draagvlak moest zijn. Hoe realistisch is deze opmerking?
Antwoord: dit is natuurlijk altijd lastig, helemaal als er in de buurt van waar iemand woont een windmolen wordt geplaatst. In de realisatiefase van dit soort projecten worden naast de ruimtelijke procedures ook inspraak en participatie gedaan. Maar we zijn het er natuurlijk wel mee eens dat we weten dat niet iedereen altijd tevreden zal zijn.
- Blijkbaar ligt er wel een plan anders waren er ook geen moties ingediend.
- Vraag: Hoe staat het met waterkracht?
Antwoord: wordt naar gekeken in het energieplan, maar valt buiten de reikwijdte van de RES.

- Zet alles maar ver weg in de uiterwaarden, heeft niemand er last van!
- Het energieakkoord moet van tafel.
- Vraag: Daken die beschikbaar worden gesteld bij boerderijen en bedrijventerrein. Buitenvijk en bedrijventerrein dragen hun steentje bij. Wat doet de binnenstad?
Antwoord: eens dat dit een terecht punt van zorg is, maar in de binnenstad is i.h.k.v. de RES geen grootschalige energieopwekking mogelijk.
- Vraag: Verbieden is inderdaad aanvechtbaar, hoe zit het met de partij die alleen het recht heeft op het boren van diep geothermie?
Antwoord: in Deventer is het bij wet verboden om geothermie toe te passen. Deventer ligt in een boringsvrije zone die de grondwaterwinning beschermd.
- Vraag: Maar hoe kun je nu weten wat er in Loo speelt als de vragen zo suggestief en manipulatief zijn? En daarbij een dreiging doorgeven van een stempel uit Den Haag? Op welke manier krijg jij onze meningen/wensen binnen?
Antwoord: de meningen en wensen van Loo halen we juist op tijdens deze bijeenkomsten. Daarnaast is het een feit dat als er niet gerealiseerd wordt in de RES, Den Haag inderdaad een stempel drukt. Dit is geen dreigement,
- Geothermie zitten risico's aan. Project in Groningen na veel kosten geflopt.
- 1 van de moties die is ingediend is ingediend door de VVD. Waarin de vraag werd gesteld, hebben wij er zelf nog wel wat over te zeggen?
- Vraag: Wordt de enquête aangeboden aan de gemeenteraad of ga je de chat uitprinten?
Antwoord: de chat printen we uit en verwerken we in het verslag.
- Risico's geothermie is dat de energie wel benut moet worden, voorbeeld Den Haag is destijds ook geflopt. Risico's is ook radioactief afval door de uitspoeling (kraken) van de grond.
- <https://www.trouw.nl/nieuws/hoegroenehoopin Groningen uitliep op geblunder het fiasco van warmtestad~bf19c620/>
- Hoe groene hoop in Groningen uitliep op geblunder: het fiasco van 'Warmtestad'
- Groningen wil stoppen met aardgas, als geen ander. Jarenlang trof de stad voorbereidingen voor de winning van groene aardwarmte voor huizen. Maar '...
- www.trouw.nl
- Vraag: Hebben jullie al naar de alternatieve windmolens gekeken. Zoals een Frans initiatief dat alleen uit palen bestaat. Zou ook langs de IJssel kunnen als een soort kunstobject.
Antwoord: dit initiatief kennen we niet. Er kan gekeken worden naar dit soort alternatieven in de uitvoeringsfase. De RES gaat over de hoogte van het bod.
- Vraag: Hoe ver draagt het geluid van een windmolen?
Antwoord: De praktijkervaring is dat op een afstand van ca. 400 m voldaan kan worden aan de wettelijke geluidsnormen. Dat betekent niet dat op 400 m de windmolens helemaal niet te horen zijn. Hoe ver het geluid reikt is sterk afhankelijk van de weersomstandigheden.
- Vraag: Dus dat zou kunnen betekenen dat wij hier de ellende hebben van de energiebehoefte van Google etc?
Antwoord: Ook Deventer moet bijdragen aan het bereiken van de RES-doelstellingen (49% CO2-reductie in 2030). Dit is een tussenstap naar een energieneutraal Deventer. Voor een energieneutraal Deventer kijken we naar het ennergieverbruik van Deventer.

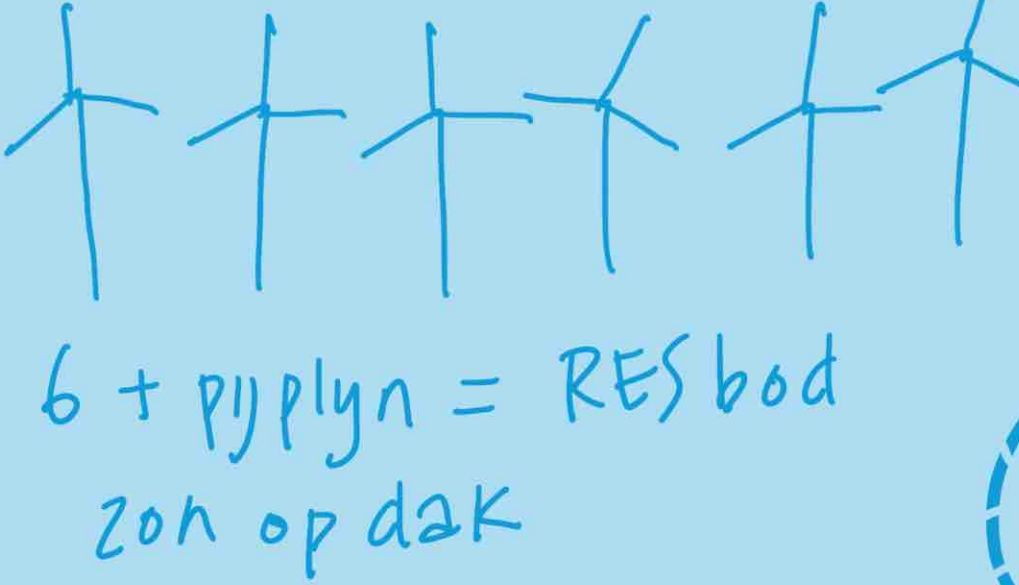
- Vraag: Onze infra is niet op ingericht naar volledig elektrisch (geen aardgas) en zeker niet als we ook nog eens elektrisch gaan rijden (geen benzine/diesel). Hoe wordt daar naar gekeken?
Antwoord: Het is bekend dat het huidige energienet onvoldoende capaciteit heeft om alle benodigde opwek te verwerken. De netbeheerders gaan investeren in uitbreiding van de capaciteit. Daarnaast moeten we in de toekomst opwek van duurzame energie en gebruik slimmer koppelen. De netbeheerders zitten aan tafel bij RES.
- Google heeft al windmolens in de Eemshaven toegeëigend volgens mij
- Vraag: Waar komt de elektriciteit vandaan als het 's nachts niet waait?
Antwoord: van het net.
- Huisaansluiting ook meegenomen
- Kolen en gas
- Dus veel Co2; daarvoor is opslag weldegelijk een vereiste
- Het Lubach-verhaal
- Opslag van elektrische energie of als alternatief waterstof
- Vraag: Wordt naast opslag als waterstof ook de optie perslucht gekeken? Zie initiatieven in Luxemburg.
Antwoord: goede suggestie en kunnen we naar kijken, maar niet i.h.k.v. de RES. Dat gaat over zon en wind.
- Reactie van een andere deelnemer: heeft een heel laag rendement.
- Complimenten aan hoe jullie deze avond geleid hebben. Lieke en Bas, dankje.
- Particulieren kunnen ook via nog noaberenergie participeren
- Vraag: Kunnen we ook panelen bundelen met burens, zoals de postcoderoos, ik heb nu 8,8 kwp
Antwoord: bundelen mag met de postcoderoosregeling. Het is niet toegestaan om een kabel naar het dak van de burens te leggen.
- Bedankt voor deze informatieavond!
- Sluit maar een raadslid van de vvd aan voor de volgende sessie
- Allemaal bedankt.

BEEN ZON OP MOOIE JONKE ONTBINNINGEN
 → goede grond
 → Niet op landbouw grond

KLEINE SCHAAL + INPASSEN IN LANDSCHAP

DAKEN altyd VOOR

→ = Eigenlijk grote schaal!
 maar wel goed voorbeeld
 Park Brillman MOBI VOORBEELD

ALS IEMAND BUITEN 3x13 ZICH MELD MET PLANNEN? ZEG JE DAN NEE?

ZIJN ER BEWEEGREDENEN OM AF TE WIJKEN?
 EN KOMEN ZE DAN TOCH IN BEEL? !! LIEVER NIET!

GRYS → draagvlak
 ↓ 50%
 businesscase

ORANJE mogelijk mits draagvlak
 → 50%
 buca.

ZON

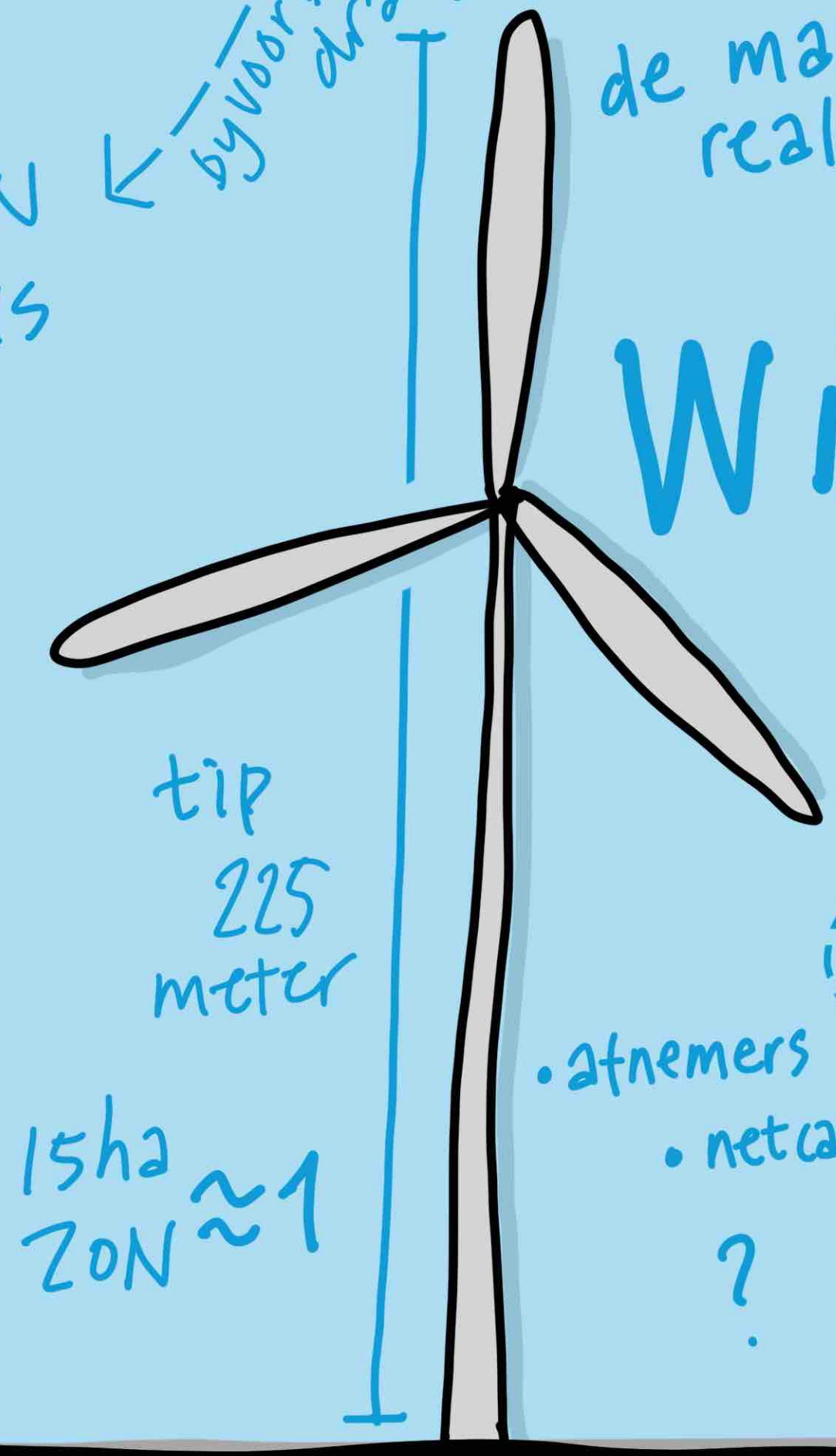
Landschapstypen + beleid

ALS ER GEEN DRAAGVLAK IS

MOET dit niet ook bij GROOT GEBRUIKERS?

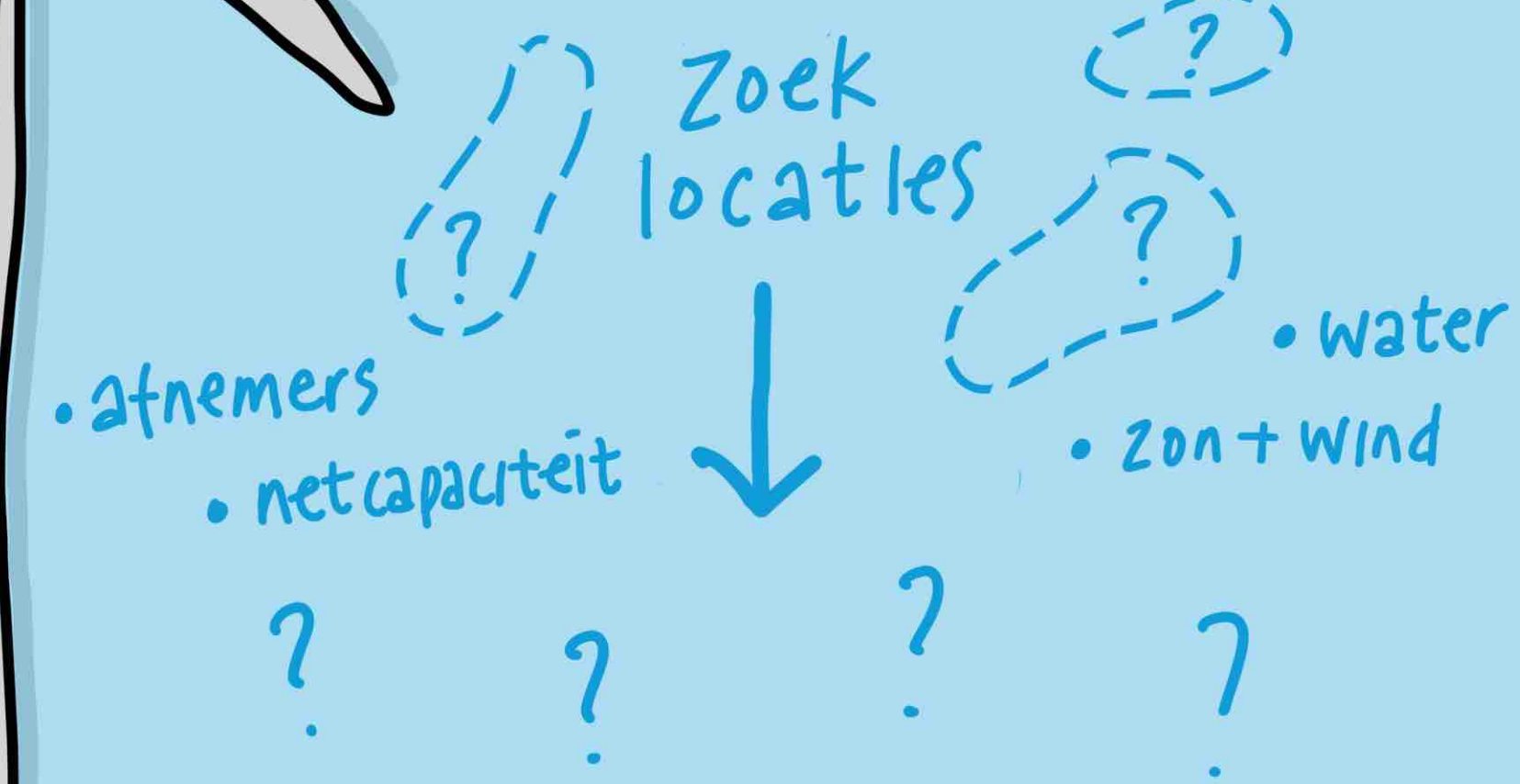
LOO

de markt & cooperaties realiseren deze

WIND

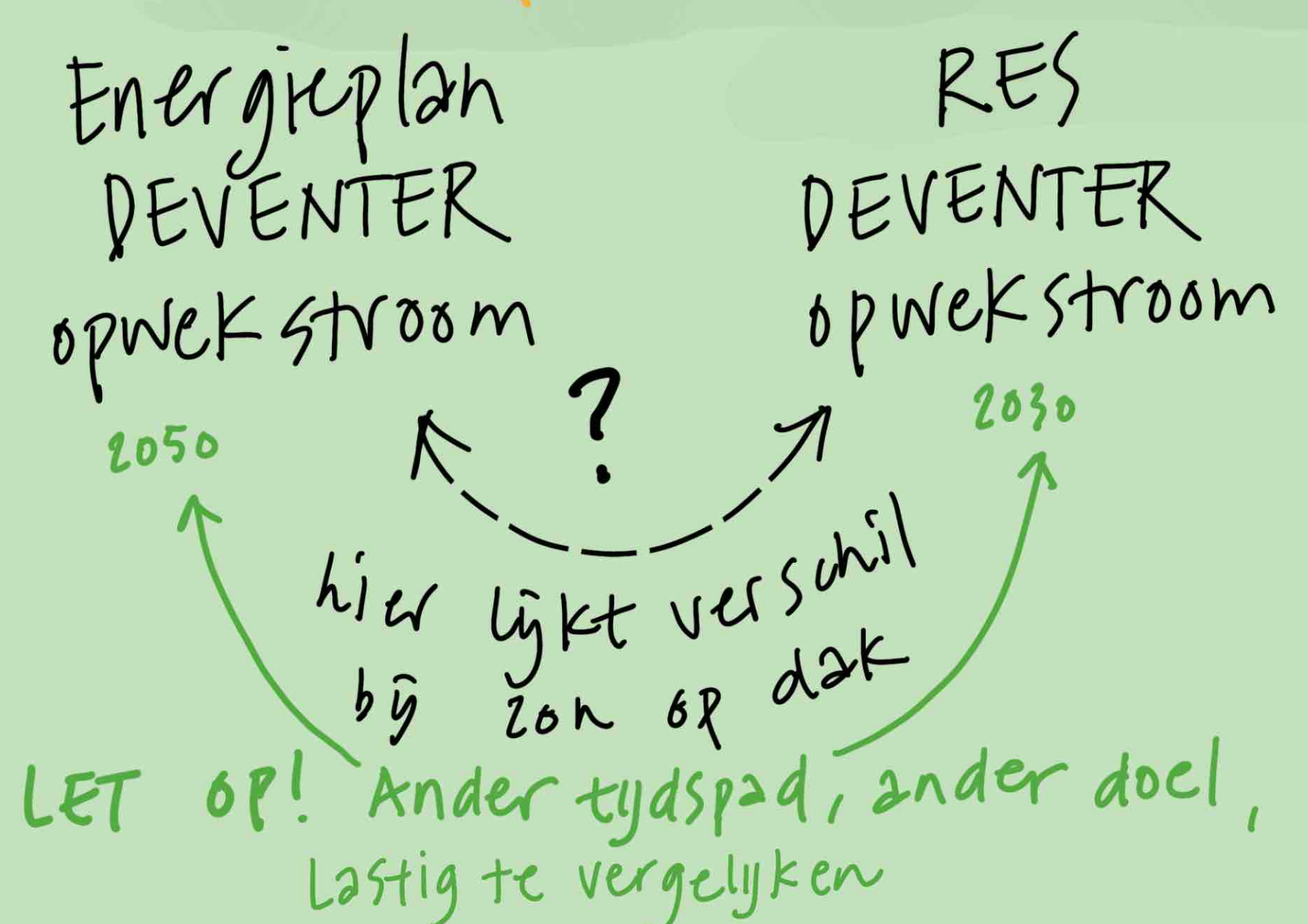
VERKENNING

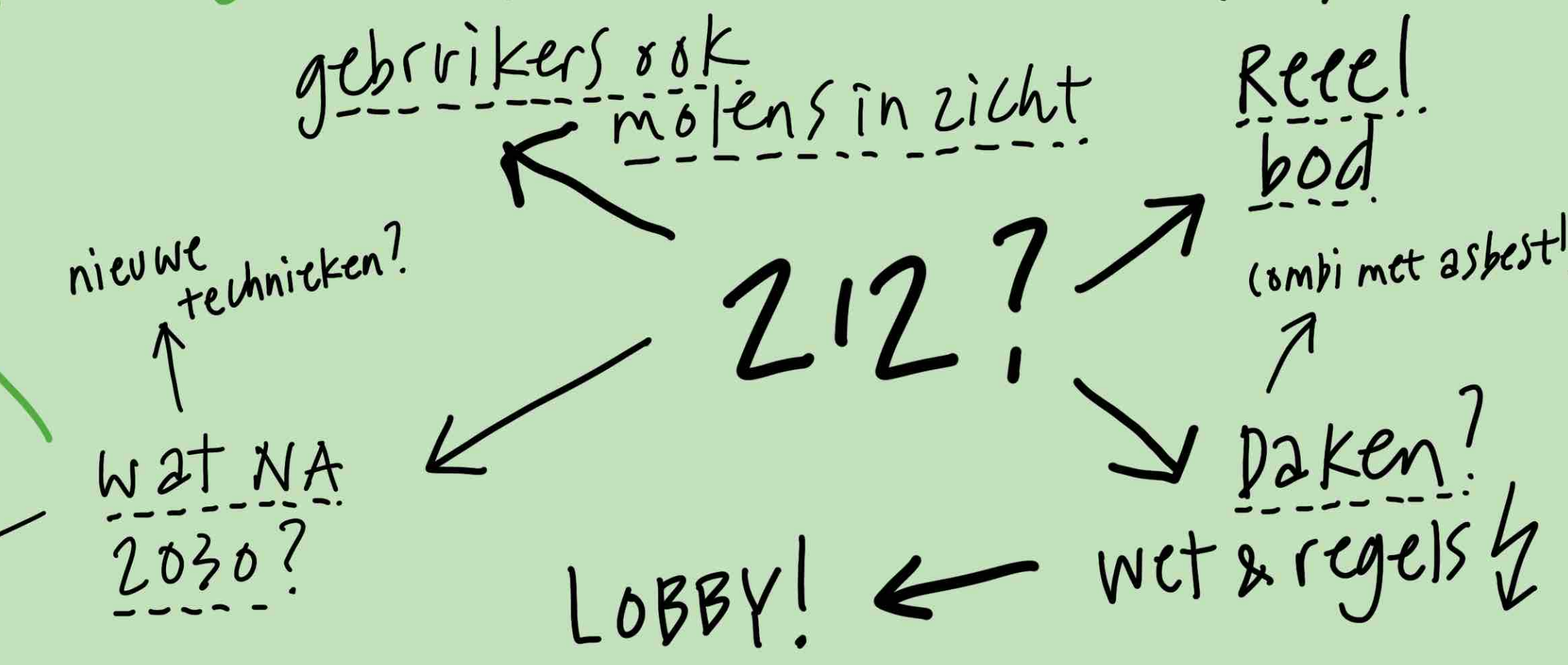
VISIE OPGESTELD WANT

1. ZOEKLOCATIES & 2. REGIE VOEREN

VOOR RES

NIEMAND wil dit IN Z'N ACHTERTUIN MAAR WE MOETEN TOCH METELKAAR!

2050 Energie neutraal

Wat NA 2030?

paar molens kleine zonne weides

Reel bod (combi met asbest!)

Daken? wet & regels

Okkenbroek

Woord- en beeldverslag

Verslag gesprek over Regionale Energiestrategie met Okkenbroek d.d. 29 oktober 2020

- Vraag: het regionale bod van 1,6 TWh is hoger dan het gemiddelde wat nodig is per regio, als je kijkt naar het aantal regio's en de totale doelstelling (35 TWh). Hoe is gekomen tot dit bod?
- Antwoord: hier liggen verschillende afwegingen aan ten grondslag waarbij gekeken is wat realistisch mogelijk is. Er is niet gekeken naar wat 'de burens' doen en daarop afgestemd. Dit is een realistisch bod, Deventer zit hiermee zeker niet te hoog of te laag, maar in de middenmoot. In het coalitieakkoord is de ambitie om in 2030 energieneutraal te zijn nog eens herbevestigd. Dit bod is daar 'maar' 20% van.
- Vraag: tellen zonnepanelen op privédaken ook mee?
- Antwoord: nee, die tellen niet mee. installaties vanaf 15 kWp mogen we toerekenen aan de RES. Dat zijn gemiddeld genomen ongeveer 60 zonnepanelen. Het gaat er hierbij niet om of dit met een SDE aanvraag is of niet. Het gaat puur om de hoeveelheid opgewekte energie.
- Vraag: Particuliere daken tellen niet mee omdat de oppervlaktes te klein zijn (zou alleen meetellen vanaf 60 panelen, maar er is maar een enkele woning die dit redt qua dakoppervlak). Waarom worden al die kleinere daken niet bij elkaar opgeteld waardoor het ineens veel meer massa en dus realisatie van de doelstelling dichterbij brengt?
- Antwoord: Dit zou inderdaad mooi zijn, maar zo is het in de RES niet geregeld en afgesproken. In de RES die volgt uit het klimaatakkoord gaat het om grootschalige opwekking van duurzame energie op land.
- Vraag: de RES draagt voor 20% bij aan onze energiebehoefte als die 212 GWh gerealiseerd is. Hoe is die verhouding in andere gemeenten, hoeveel wordt er opgewekt en wat is daar nodig? Zitten we in Deventer dan hoog of laag met die 20%?
- Antwoord: hier hebben we geen kant en klare cijfers over, maar grosso modo zit Deventer hier in de middenmoot. We zijn niet 'het beste jongetje van de klas', maar ook niet het slechtste.
- Er is landelijk veel meer geboden in de RES dan die 35TWh, namelijk zo'n 50TWh. In de uiteindelijke realisatie zal hier wat van 'af vallen', het doel om 35TWh te halen in de RES blijft staan.
- Vraag: kunnen we zien welke projecten er 'in de pijplijn zitten' om gerealiseerd te worden?
- Antwoord: ja, dat via de openbare lijst van SDE-subsidie. De interactieve [SDE-viewer](#) geeft in één oogopslag informatie over de projecten die met SDE-subsidie zijn of worden gerealiseerd. U kunt de SDE-viewer gebruiken om specifiek te zoeken naar projecten op locatie, categorie, vermogen, realisatiestatus en/of (verwachte) realisatiejaar. Bij de downloads vindt u informatie over de projecten die in beheer zijn uit de SDE- en SDE+-rondes. Bekijk ook de lijst- en een kaartweergave van deze projecten op [Volg SDE\(+\)](#)
Opgemerkt wordt dat er veel meer moet gebeuren dan alleen dit. Dat had ook al veel langer gelden moeten starten. Neem bijvoorbeeld auto's en dan specifiek 'benzineslurpers'. Die hadden al lang geleden verboden moeten worden. Daar zitten alleen allerlei belangen achter waardoor dit nooit gebeurd is of zal gebeuren. Maar daarom moet het buitengebied hier nu voor opdraaien door de plaatsing van zonnepanelen en windmolens.
- Het adagium 'de vervuiler betaalt' zou hier op moeten gaan, maar dat is niet het geval.
- De windverkenning uit 2018 is herijkt en is binnenkort openbaar. De uitkomsten daarvan sturen we mee met de uitnodiging van de 2^e bijeenkomst en wordt dan ook besproken.
- Daarnaast wordt in het eerste kwartaal van 2021 de uitgangsnote zonnepanelen ook herijkt.
- Vraag: wordt er ook naar kleinere molens gekeken, op bijvoorbeeld erven? Okkenbroek ziet daar eerder mogelijkheden dan grote windmolens.
- Antwoord: er wordt wel naar gekeken en dat kan nu ook al, maar die leveren weinig op. Zelfs de molens aan de A1 zijn eigenlijk al te klein om nog rendabel te zijn.
- Vraag: wordt de markt gestimuleerd met bijvoorbeeld subsidies door de gemeente?

Antwoord: het stimuleren van de markt gebeurt wel, maar vooral wanneer blijkt dat de doelstelling niet gehaald wordt. De politieke lijn van de gemeente Deventer is over het algemeen, tot nu toe, dat er niet via subsidies wordt gestimuleerd. We sturen als gemeente wel duidelijk, neem bijvoorbeeld het bedrijventerrein A1. Daar is in het bestemmingsplan opgenomen dat daken geschikt moeten zijn voor de plaatsing van zonnepanelen en zijn bedrijven ook verplicht te ze te plaatsen.

- Iemand geeft aan dat in Okkenbroek kleinschalige initiatieven veel meer kans maken dan grootschalige. Dit was vroeger ook al zo en dat past beter bij de schaal en ligging van Okkenbroek.
- Ook wordt aangegeven dat er in Okkenbroek al veel kleinschalige initiatieven zijn voor at betreft zonnepanelen. Veel daken liggen al vol, ook van bedrijven en bijvoorbeeld de school.
- Vraag: komt er ook geld 'uit Den Haag' mee voor de realisatie van dit alles?
Antwoord: nee, er wordt wel van alles neergelegd vanuit Den Haag elders in het land, maar geld komt niet mee. Hier is wel een lobby voor, want zonder (extra) geld kan dit allemaal niet gerealiseerd worden. Er is te weinig geld, zowel voor het proces als de inhoudelijke realisatie van de plannen.
- Iemand geeft aan om energie dan maar fors duurder te maken, dan loont het veel meer als er overgegaan wordt op duurzame energie.
- Een andere kant van de energietransitie is de warmtekant, het aardgasvrij maken van wijken. Dit is een hele operatie, 44.000 huizen die dan anders verwarmd moeten worden. Maar Deventer kent geen andere warmtebronnen dan bijvoorbeeld de rioolwaterzuiveringsinstallatie (daarmee wordt een deel van de wijk Zandweerd verwarmd als het van het aardgas af is). Dus om aan de vervangende energie behoefte van het compenseren van aardgas te voldoen, moet geëlektrificeerd worden. Het blijft dus niet bij de huidige vraag naar energie, maar die stijgt wanneer er meer woningen/ wijken van het aardgas af gaan.
- Het netwerk is vol en er kan niet onbepaald extra duurzame energie in opgenomen worden. Opgemerkt wordt dat dit al 10 jaar bekend is en daar al lang wat aan gedaan had moeten worden.
- Iemand merkt ook op dat het een 'bezopen exercitie' is om van het gas af te gaan als doel op zich, er is juist heel veel mogelijk met gas.
- Vraag: wordt er ook gekeken naar het plaatsen van bijvoorbeeld overdekte parkeerplekken of op open water?
Antwoord: ja, als de aantallen (panelen) groot genoeg zijn dan mag dit meetellen voor de RES.
- Kijk vooral naar de behoefte van energie, als er te veel aangelegd wordt dan wordt het transport en op slag moeilijk.
- In Duitsland krijgt men alleen nog maar subsidie als je de overtollige energie ook zelf kunt opslaan. Daar zijn ze wat dat betreft verder dan in Nederland.
- Opgemerkt wordt dat windmolens aan de ene kant landschapsonterend zijn, maar als je bijvoorbeeld door Duitsland rijdt dit dat toch ook weer niet zo storend is. Je moet dus goed nadenken waar en hoe je windmolens plaatst. Ook moet er een verdienmodel zijn.
- In Okkenbroek bestaat de angst dat de gemeente Rijssen-Holtens langs de rand van Okkenbroek molens gaat plaatsen. Daar was een aantal jaren geleden ook sprake van en dat ging toen niet door. Met de RES bestaat het risico dat Rijssen-Holtens opnieuw naar dit gebied gaat kijken. Opgeroepen wordt om in nauw overleg met aangrenzende gemeenten en regio's te staan over dit onderwerp. Overleg dus over de regio heen en kijk niet alleen binnen de eigen gemeentegrens.
- Okkenbroek is een hele stille gemeente, plaatsing van windmolens verstoort dat. Dan kunnen ze beter geplaatst worden daar waar al geluid bestaat, langs wegen of bedrijventerreinen. Dan is het verschil niet zo groot.

- Dat wil niet zeggen dat Okkenbroek alles maar over de schutting gooit bij een ander, want iedereen moet zijn/ haar steentje bijdragen. Maar kijk heel nauwkeurig wat waar kan. Het is te makkelijk om te zeggen dat een ander het maar op moet lossen.
- Let wel op het mooie landschap in en rond Okkenbroek, dat is uniek. Het lijkt toch een soort 'open luchtmuseum'. Het landelijk karakter is belangrijk en dat moet behouden blijven.
- Het is voor veel mensen een schrikbeeld om enorme zonnevelden rond het dorp te plaatsen.

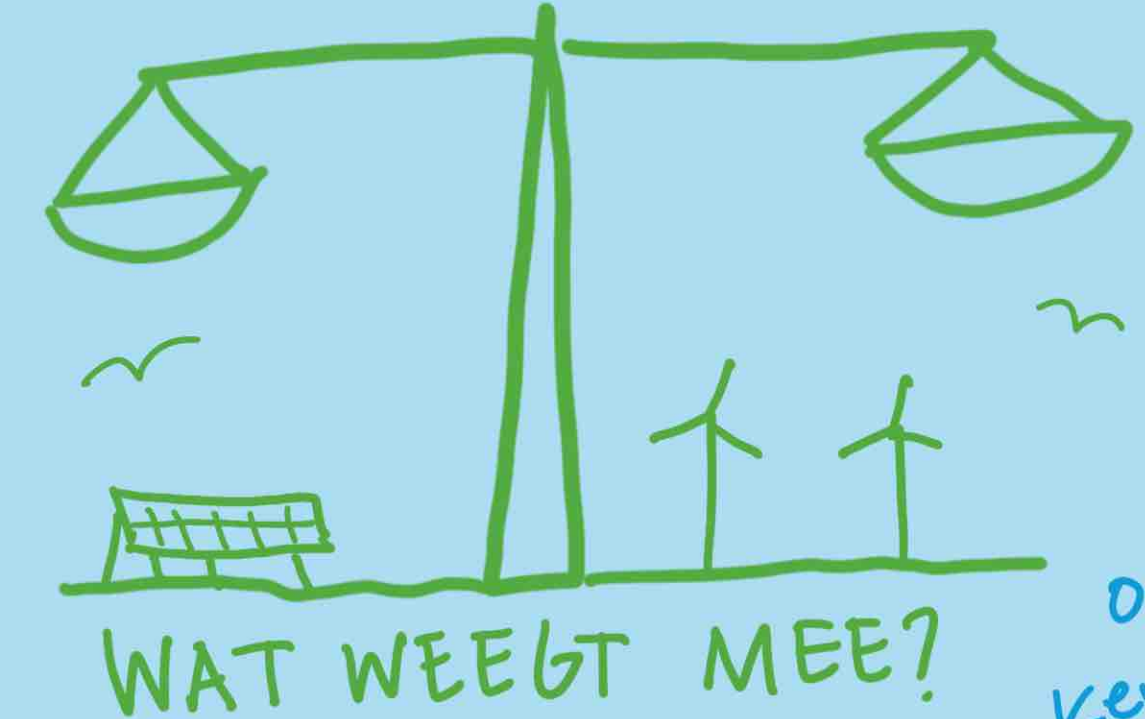
of ALLEEN op onrendabele Landbouw grond
 of ALLEEN daar waar verbruikt wordt?

Misschien meer verfijning, hier ook **FOCUS GEBIEDEN?**
 is huidige aanpak voldoende?

ZON op DAK altijd voor!
 GEEN ZON OP CULTUURGROND
 Maar op onze ELKEN SCHAAL wel mee doen

OPSLAG ook ONDERZOEKEN
DAKEN INVENTARISEREN?

- verdienen
- ruimte
- markt
- landschap behouden
- regie
- verrommeling

INVLOED op GEZONDHEID?
 we hanteren nu alle normen zoals ze gelden.

ook voor ZON
 je hebt al zo veel regels....

is HET NIET SLIMMER OM HET AAN DE MARKT OVER TE LATEN?
 Beperkt dit niet te veel nu?

REGIE IS ook GOED

of... Hoe meer keuze, hoe meer discussie...?

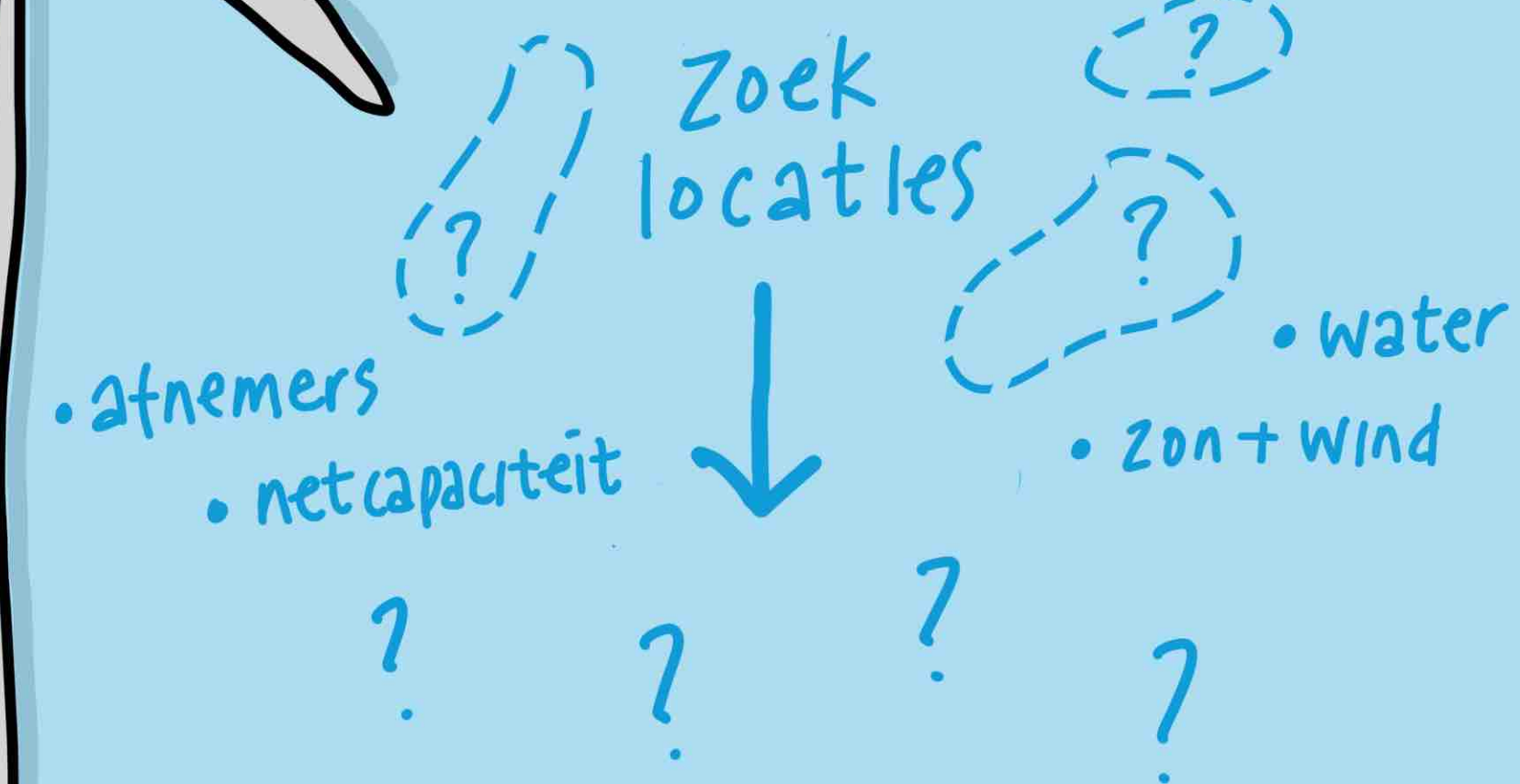
LET OP!
 je kan ze terug krijgen van de REGIO

Moeten we niet meer gebieden aanwijzen?
 om ZON OP LAND te voorkomen?

krijg je by focusgebied niet veel meer WEERSTAND dan bij andere gebieden? want meer mensen!

de markt & cooperaties realiseren deze
 • WET & REGELGEVING

WIND
 • RUIMTELIJKE AFWEGING
VERKENNING

ZON
 Landschapstypen + beleid

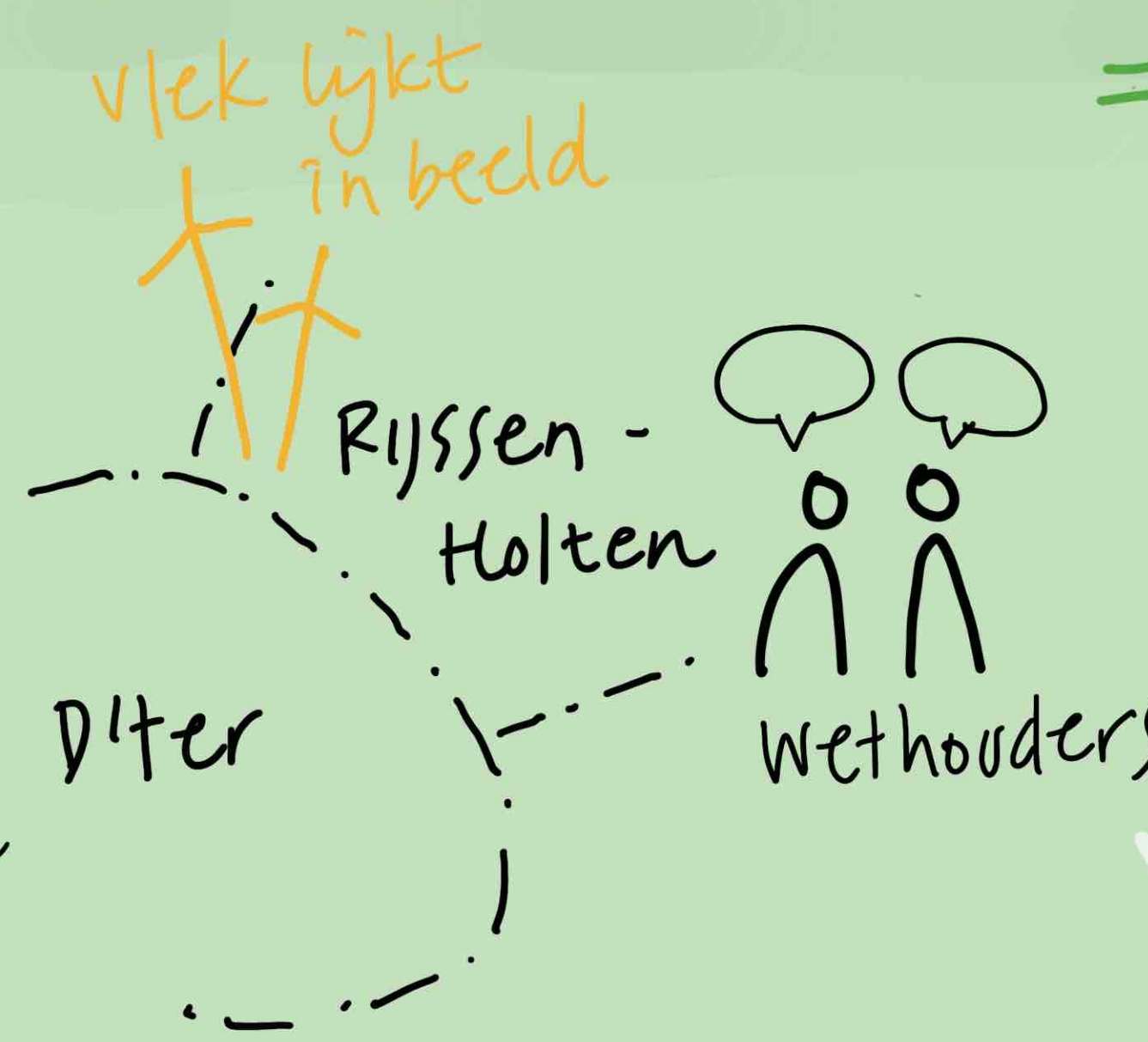

OKKENBROEK

= UNIEK, met eigen kwaliteiten maar geen openlucht museum

past het op het NET?

Bij **VERSLAG** het begin zou moeten zijn dat we alleen nog **ENERGIE ZUINIGE** apparaten gebruiken & transport

EERSTE VERKENNING
 IN KLEINE GROEP

Hoe groot is de kans dat er NA 2030 nog meer bij komt?
 212
 → genoeg zo!
 → zo veel mogelijk doen!
 niets meetellen wat in 2030 niks meer doet

Schalkhaar

Woord- en beeldverslag

Verslag gesprek over Regionale Energiestrategie met Schalkhaar d.d. 22 oktober 2020

- Ga voor het indienen van maximale bod van 212 TWh, want de kans is groot dat niet alles gerealiseerd kan worden. Dan kom je uiteindelijk per saldo nog lager weer veel uit van dit concept bod.
- Plaats een paar hele grote windmolens op zee en je hebt het bod voor Deventer al ingevuld. Reactie: dit valt niet in de RES, maar in het klimaatakkoord is wel een aparte doelstelling afgesproken voor wind op zee.
- Zoek naar plekken waar windmolens het meest effectief zijn, plaats ze daar waar ze het beste tot hun recht komen. Dit is niet bedoeld als 'nimby-gedrag', maar logisch nadenken over effectiviteit en efficiëntie.
- Vraag: is er een budget beschikbaar gesteld vanuit het Rijk voor het realiseren van 1 TWh?

Antwoord: nee, er is geen budget. Kosten komen voor rekening van partijen die gaan realiseren in de projectfase. Leges met daarin ambtelijke uren worden gewoon in rekening gebracht bij die partijen, net zoals dat nu ook gebeurt. Wel is er wat procesgeld beschikbaar vanuit de Provincie.

- Vraag: Die 212 GWh is hoger dan sommige andere gemeenten, waarom is dat?
Antwoord: hier liggen verschillende afwegingen aan ten grondslag waarbij gekeken is wat realistisch mogelijk is. Er is niet gekeken naar wat 'de burens' doen en daarop afgestemd. Dit is een realistisch bod, Deventer zit hiermee zeker niet te hoog of te laag, maar in de middenmoot. In het coalitieakkoord is de ambitie om in 2030 energieneutraal te zijn nog eens herbevestigd. Dit bod is daar 'maar' 20% van.
- Vraag: hoeveel 'juridisch mogelijke plekken' zijn er in Deventer en in Schalkhaar aangewezen voor windenergie?
Antwoord: de windverkenning uit 2018 wordt op dit moment herijkt. Het is niet per definitie zo dat de plekken die daar benoemd zijn, ook in de herijking terugkomen als mogelijke plekken. Daarom kunnen we daar nu geen uitspraken over doen. De windverkenning uit 2018 staat op de website van de gemeente Deventer. Nadrukkelijk geven we aan dat er dus nog geen contacten en contracten zijn met commerciële partijen voor de plaatsing van windmolens. Dat komt echt pas in de projectfase, na de RES, zoals in de presentatie en het filmpje is aangegeven.
- Vraag: Bedrijven hebben ook eigen doelstellingen, staan die niet haaks op de doelstellingen van de gemeente?
Antwoord: nee, dit zijn overkoepelende doelstellingen.
- VVE's worden ook vaak gevraagd om de daken van de door hen beheerde wooncomplexen vol te leggen met zonnepanelen. Dit is alleen niet juridisch niet mogelijk i.v.m. de splitsingsakte waarin geregeld is dat iedereen van het complex een stukje eigenaar is: gedeelde ruimte. Je hebt dus toestemming nodig van iedereen. Dit is niet iets wat de gemeente op kan lossen, dit is een probleem wat in Den Haag geadresseerd zou moeten worden.
- Vraag: Particuliere daken tellen niet mee omdat de oppervlaktes te klein zijn (zou alleen meetellen vanaf 60 panelen, maar er is maar een enkele woning die dit redt

qua dakoppervlak). Waarom worden al die kleinere daken niet bij elkaar opgeteld waardoor het ineens veel meer massa en dus realisatie van de doelstelling dichterbij brengt?

Antwoord: Dit zou inderdaad mooi zijn, maar zo is het in de RES niet geregeld en afgesproken. In de RES die volgt uit het klimaatakkoord gaat het om grootschalige opwekking van duurzame energie op land.

- Vraag: Alle biedingen van de RES-regio's samen, overstijgen die 35 TWh flink. Kan het bod van Deventer dan ook lager uitvallen omdat andere regio's meer realiseren?

Antwoord: het bod kan lager uitvallen, afhankelijk van wat de gemeenteraad (mede o.b.v. van de input van dit participatietraject) besluit. Maar dit wordt niet besloten o.b.v. wat anderen doen, maar op wat de gemeenteraad een realistisch bod vindt wanneer alles met elkaar in overweging is genomen en tegen elkaar afgewogen is.

- Vraag: in het verlengde hiervan, is het mogelijk door Deventer om het overschot van andere gemeenten af te kopen en zo te compenseren? Dit zoals dat nu ook mogelijk is bij stikstof en emissies.

Antwoord: nee, dit is niet mogelijk maar het is wel een interessante gedachte die we meenemen. Dit is alleen niet iets wat lokaal besloten kan worden, maar dat is logisch.

- Vraag: hoe geforceerd gaat de gemeente de maartregelen opleggen, als er geen draagvlak is? Zo zien we voor Schalkhaar weinig mogelijkheden voor windmolens, daar krijgen we de handen er niet snel voor op elkaar.

Antwoord: het is niet zo dat de gemeente van elk dorp of elke kern een bijdrage vraagt in een aandeel zonnepanelen of windmolens om het bod van die 212 GWh in te vullen. In dit participatietraject wordt opgehaald wat de kernen en dorpen (maar ook de stad) vindt van de RES en de mogelijkheden en onmogelijkheden die zij zien voor hun kern of dorp. Het is uiteindelijk aan de gemeenteraad om te besluiten hoe hoog dat bod wordt. In de projectfase na het officieel indienen van het bod (uiterlijk 1 juli 2021) worden daadwerkelijke projecten gestart op plekken waar zon en wind mogelijk is. Hierbij zal door de partij die zonnepanelen of windmolens gaat plaatsen een participatietraject voor die buurt/ kern/ door moeten doorlopen.

- Vraag: Wordt er ook gekeken naar de opslag van energie? Overdag wekken we te veel op, 's nachts te weinig. En de energie die te veel wordt opgewekt, kunnen we niet 'kwijt' op het elektriciteitsnet omdat dat al 'vol' zit.

Antwoord: Ja, hier is de gemeente ook mee bezig. En het netcapaciteitsprobleem is bekend, daarover wordt vaak overleg gevoerd met de gemeente en de aanbieders.

- Er wordt nu gekeken naar de huidige stand van de techniek en wat daarmee nu mogelijk is. Maar de techniek ontwikkelt zich razendsnel, waardoor het in theorie zo maar zou kunnen dat over een aantal jaren meer duurzame energie opgewekt kan worden met andere technieken, voor bij wijze van spreken de helft van de inspanning en het geld. De effectiviteit gaat daarmee met sprongen vooruit.
- Wijken moeten ook van het aardgas af. Is een hele operatie, 44.000 huizen die dan anders verwarmd moeten worden. Maar Deventer kent geen andere warmtebronnen dan bijvoorbeeld de rioolwaterzuiveringsinstallatie (daarmee wordt een deel van de wijk Zandweerd verwarmd als het van het aardgas af is). Dus om aan de vervangende energie behoefte van het compenseren van aardgas te voldoen, moet geëlektrificeerd worden. Het blijft dus niet bij de huidige vraag naar energie, maar die stijgt wanneer er meer woningen/ wijken van het aardgas af gaan.

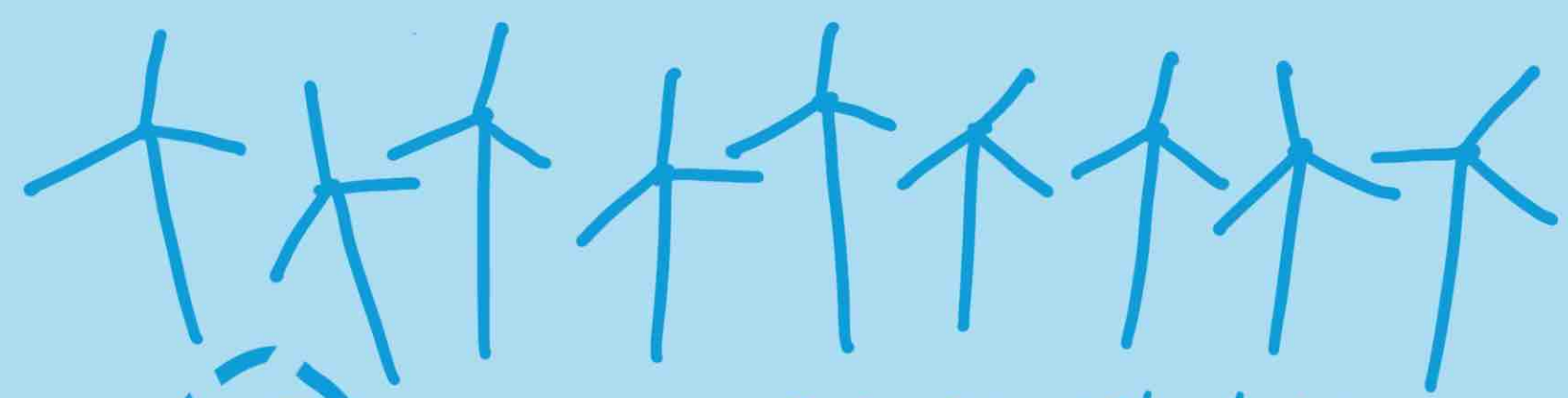
- Vraag: Er worden door de jaren heen vaker steekproeven en onderzoeken gedaan naar dit soort zaken, zien we ook een verschuiving van het draagvlak?

Antwoord: Ja, hoe meer aandacht aan dit onderwerp gegeven wordt en hoe vaker het in de actualiteit komt, hoe meer we een verschuiving/ stijging zien van het draagvlak (positiever dus over dit soort ontwikkelingen). Het 'nimby-gevoel' wordt daarmee ook steeds minder.

Ⓜ Niet gekleurde Landschappen?

- Liever niet, maar initiatief met:
- draagvlak.
- inpassing.
- goed plan.

Maar moet je het landschap niet meer BESCHERMEN?
 → meer FOCUS GEBIEDEN voor ZON zou goed zijn. (concentratie)

Ⓜ ALS JE ZE ALLEMAAL REALISEERT, ZIJN WE ER DAN?

Ja, in theorie, maar.....

💡 ZON beter niet in uitloop gebied

PLUS? SPORTHAL
 SCHOLEN? misschien mogelijkheden?

OF AZC? verzameling gebouwen

Ⓜ FASERING of 1 GROOT PLAN?

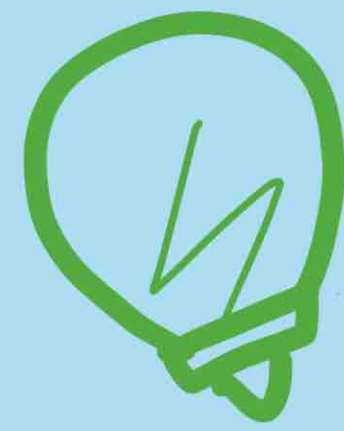
de markt & cooperaties realiseren deze, dus zij onderzoeken dit

ZON OP DAK altijd voorkeur inpassen

ZON

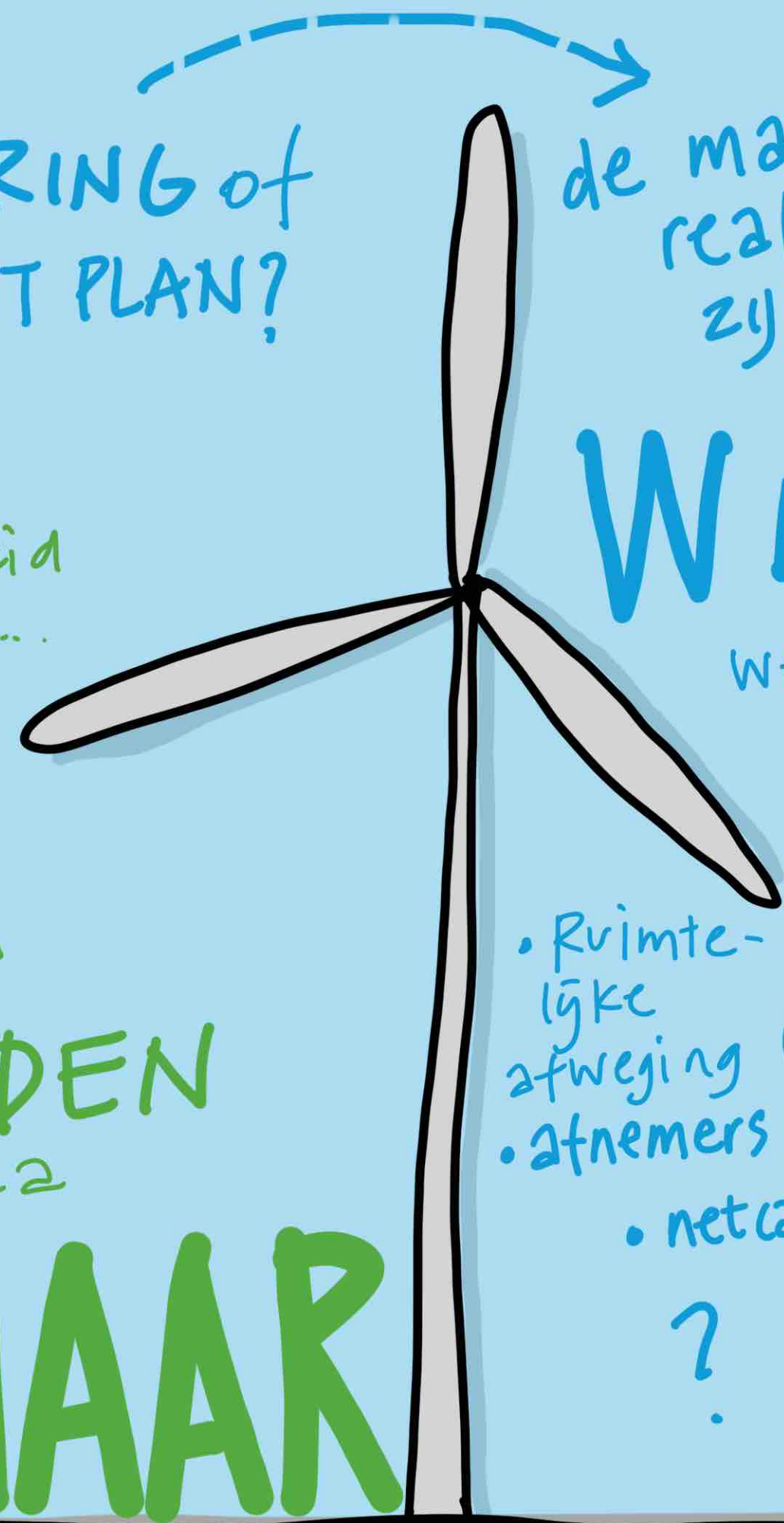
Landschapstypen + beleid

maar... hoeveelheid DAK IS BEPERKT...

DENKEN in MOGELIJKHEDEN in de kleine schaal

SCHALKHAAR

WIND

wet & regelgeving VERKENNING

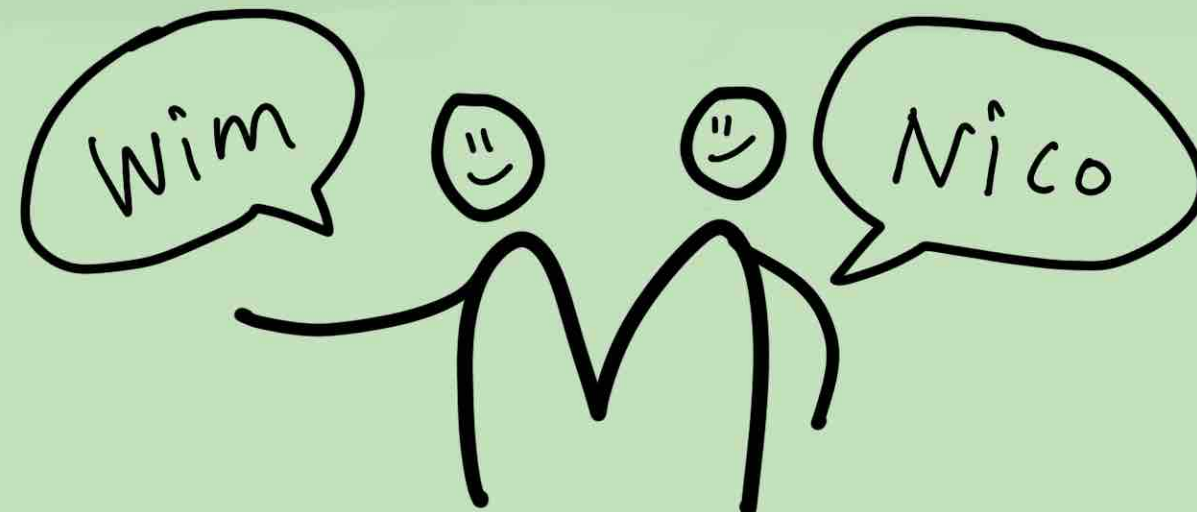
- Ruimtelijke afweging
- afnemers
- netcapaciteit

Zoek locaties

- water
- Zon+Wind

? ? ? ?

TWEEDE AVOND

wij zijn ook van PLATFORM SCHALKHAAR

VISIE OPGESTELD WANT ZOEKLOCATIES & REGIE VOEREN VOOR RES

RES West overijssel we maken samen afspraken

maar wel lastige puzzel!

past het op het NET?

ZIZ? WEL VERRAST dat het te haken is zo!

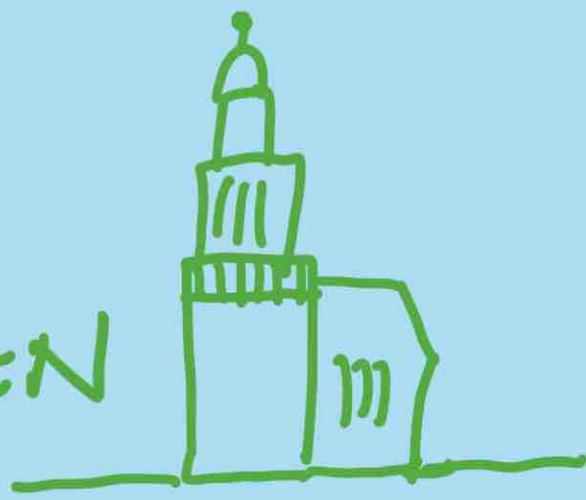
Dev&ter Jong

Woord- en beeldverslag

Verslag gesprek over Regionale Energiestrategie met Dev&ter Young d.d. 18 november 2020

- Vraag: wat is de impact op jongeren van dit verhaal?
Antwoord: de RES heeft uiteindelijk ruimtelijke impact op de gemeente, afhankelijk van waar je woont kan dit van invloed zijn op de woonomgeving. Maar breder gezien is de mening van jongeren over dit soort zaken belangrijk: jongeren zijn de toekomst van de stad en wat er in de stad gebeurt, is voor hen van belang. Dus i.p.v. over jongeren te praten, praten we met hen.
- We zien dat er m.b.t. windenergie steeds minder weerstand is, minder dan dat vroeger het geval was. Een lichte voorkeur voor windenergie blijkt ook uit de brede representatieve steekproef die is uitgezet onder het digipanel. Opgemerkt wordt dat het steeds warmer wordt, zou het daarom niet logisch zijn om meer te investeren op zonne-energie?
- De 'weerstand' van veel mensen op zonne-energie, zijn de grote zonneparken met veel panelen die grote impact hebben op het landschap en ten koste gaat van landbouwgrond.
- 80% van de energiebehoefte komt bij bedrijven vandaag, 20% van inwoners.
- Het RES bod is iets meer dan 20% van onze totale energiebehoefte van de gemeente. Daarom is het belangrijk dat de gemeente, buiten de wettelijke eisen van de RES om, ook onderzoekt welke technieken gericht op hernieuwbare energie er voor de toekomst inzetbaar zijn.
- Dit ligt ook vast in het coalitieakkoord van deze coalitie: energieneutraal in 2030. Dus dan moet er nog heel veel gebeuren, de RES slechts een onderdeel van de totaalopgave.
- Vraag: wat betekent het dat inwoners 'financieel voordeel' kunnen hebben als het gaat om wind of zonne-energie?
Antwoord: dit kan zijn in de vorm van bijvoorbeeld aandeelhouderschap of bijvoorbeeld compensatie wanneer windturbines of zonnepanelen zo geplaatst worden dat inwoners daar last van hebben en voor compensatie in aanmerking komen. Of bijvoorbeeld het ontstaan van een gebiedsfonds, waarbij rekenen vanuit de projecten worden gestort in een fonds waar het gebied en haar inwoners uit kunnen putten.
- Vraag: er wordt met de RES en het coalitieakkoord nagedacht tot 2030. Maar hoe kijken we door naar 2050?
Antwoord: de RES 1.0 wordt toegewerkt naar een invulling van het bod tot aan 2030. We geven een doorkijk naar de mogelijkheden tot aan 2050. De RES wordt vaker dan eens herijkt de komende jaren en kan dus worden bijgesteld. De projecten die we nu vastleggen in de 1.0 moeten in 2026 een projectbesluit hebben.
- De conclusie van deze eerste ronde is dat Deventer Young aangeeft dat je wat betreft duurzame energie opwekking alles aan moet pakken wat je aan kunt pakken op dit moment. Zij staan dus positief tegenover deze ontwikkeling in de RES. Wat je zelf als individu wil is uiteindelijk ondergeschikt aan het grotere maatschappelijk belang.
- Om de groep wat breder te trekken dan deze deelnemers, wordt gekeken naar de mogelijkheden die Deventer Young ziet: ze zullen dit bij het bestuur neerleggen om te kijken of er bij de 2^e sessie wat meer jongeren kunnen deelnemen. Daarnaast wordt de suggestie gedaan om hier mogelijk een portfolio opdracht van te maken voor school. Het format hiervoor wordt toegestuurd.

HISTORISCH KARAKTER DEVENTER BESCHERMEN

PLEKKEN WIND LIJKEN LOGISCH

COMBINEREN met BESTAANDE WINDMOENS? misschien minder weerstand
→ LET OP RECYCLEN WINDMOENS, moet je bij aanleg al op letten.

HOE VERDEEL JE DE LASTEN?

😊 ← ---- → ☹️
kijk daar ook goed naar.

WIND LOGISCHER DAN ZON WANT DE VELDEN VRAGEN ECHT VEEL RUIMTE

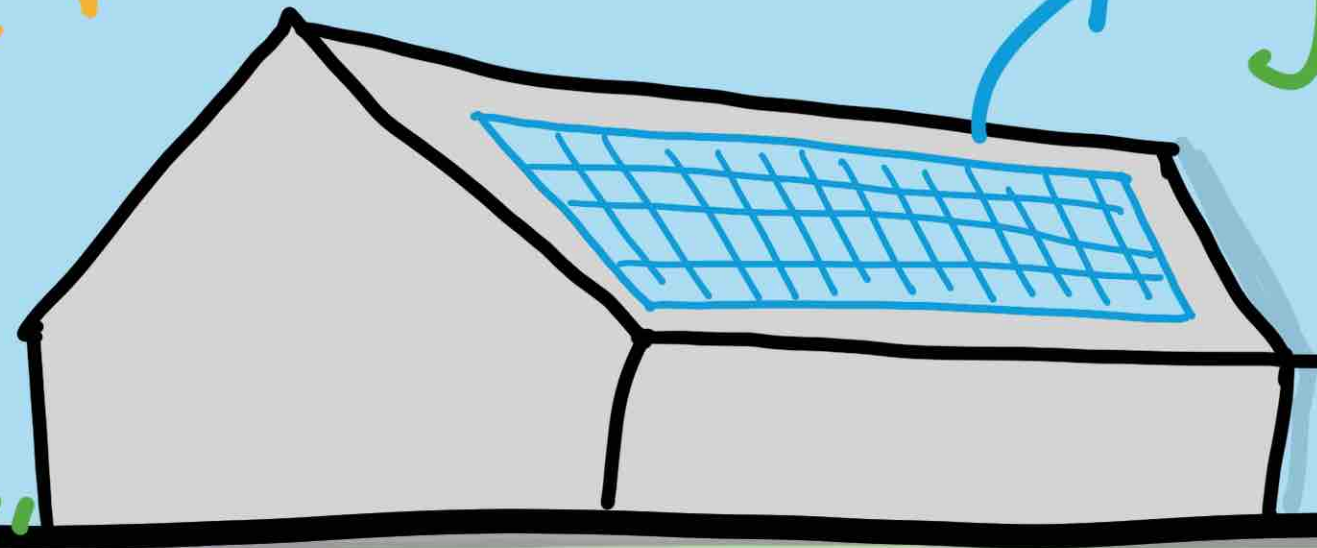
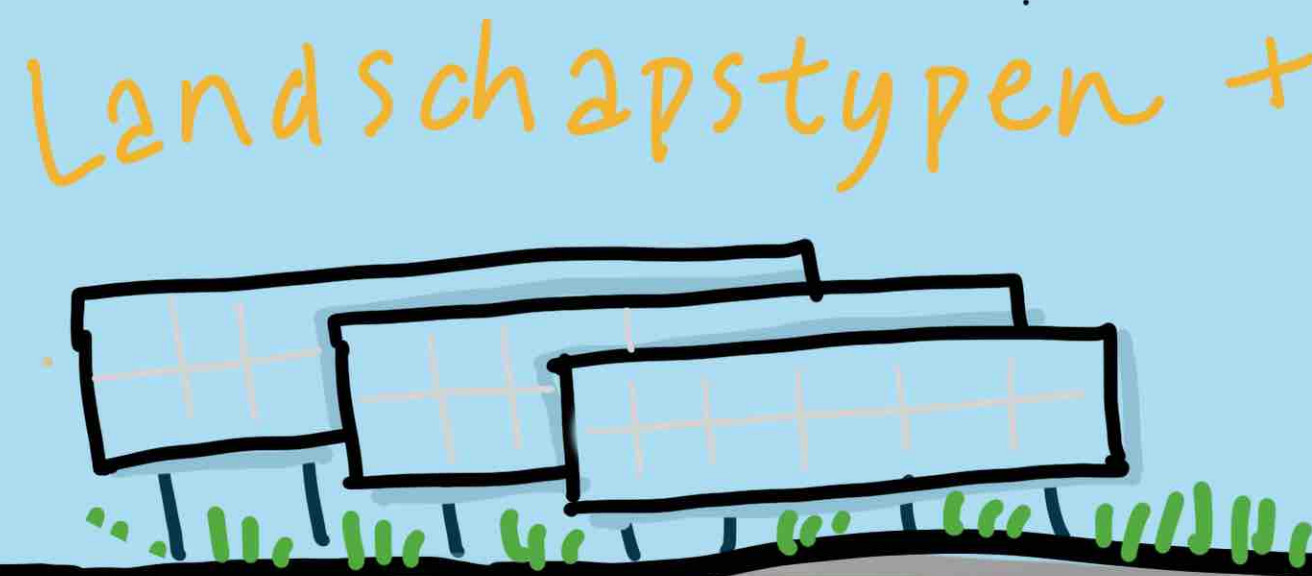
~ ~ ~ Houd rekening met de TREKVOGELS! ~ ~ ~

→ goed om hen te blijven stimuleren

KUNNEN BEDRIJVEN & PARTICULIEREN ZICH MELDEN VOOR ZON OP DAK?

ZON

zonnepanelen beleid

Ja, maar ze tellen pas mee vanaf ca. 60 panelen

60 panelen

JONGEREN VIA

DEV&TER

JONG

gaat dan alles naar BEDRIJVEN? en wij dan?

Ja! dat doen we met 50% eigenaarschap

KAN JE MENSEN DIE ER LAST VAN HEBBEN KORTING GEVEN

de markt & cooperaties realiseren deze

WIND

VERKENNING

Zoek locaties

• afnemers
• netcapaciteit

• water
• zon + wind

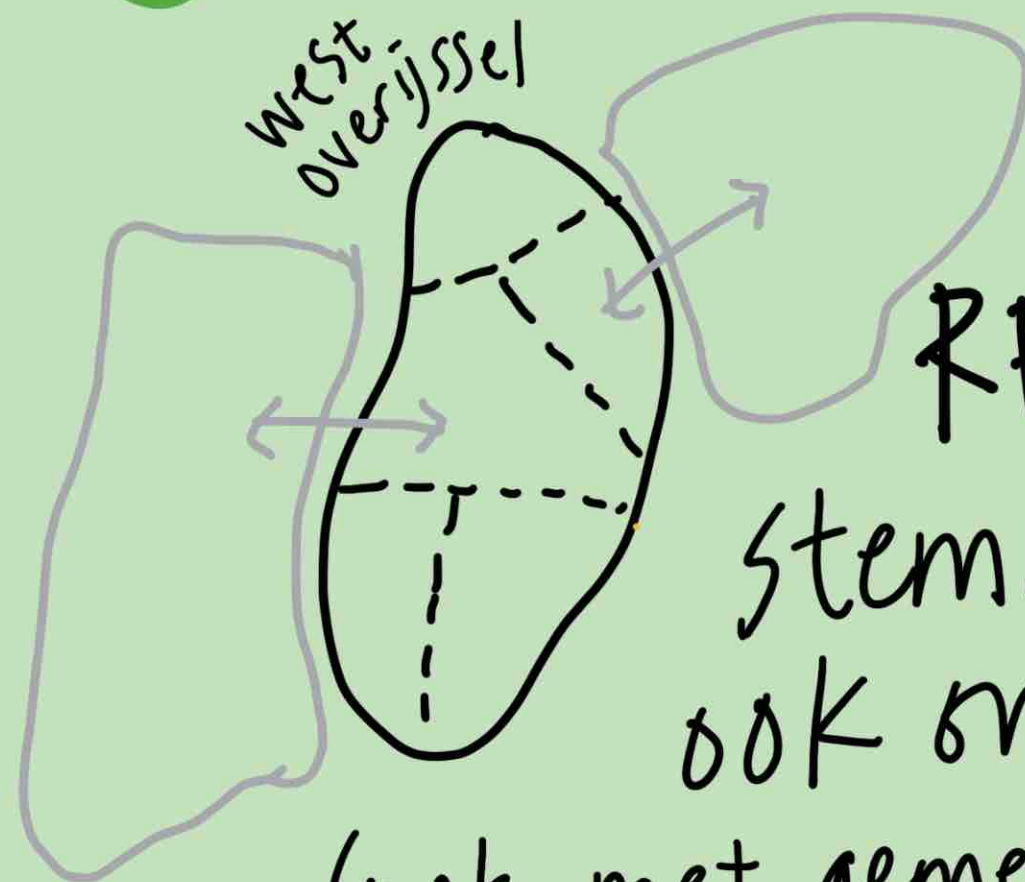
het capaciteit

Hoe benaderen we jongeren?

→ Later breder

→ stads.LAB opdracht

→ Nu deze groep (jullie zijn geen vertegenwoordiging)

RES

stemmen gemeenten ook onderling af? (ook met gemeenten buiten RES)

Ja! dat doen we wel. Binnen RES veel.

Bedrijfsleven

Woord- en beeldverslag

Verslag gesprek over Regionale Energiestrategie met het Bedrijfsleven d.d. 6 januari 2021

- We moeten vooral kijken wat we nu al kunnen doen en niet wachten tot over 15 tot 20 jaar. Laaghangend fruit al plukken, daar zijn we ook al mee bezig als bedrijfsleven.
- Er wordt opgemerkt dat als de opbrengst van alle gerealiseerde projecten uit de RES-biedingen tegenvalt (en men verwacht dat dat zo zal zijn), er nog een veel grotere opgave voor windenergie komt.
- Daarom is het verbazend dat de gemeente bij voorbaat al 13 andere gebieden uitsluit. Want in die gebieden kunnen wel grote klappen gemaakt worden met windenergie.
- Gevraagd wordt of in die overige 13 gebieden dan geen plaatsing van windmolens mogelijk is.
- Antwoord: als het college definitief deze 2 gebieden aanwijst dan is het in principe niet mogelijk om in die andere gebieden windmolens te plaatsen.
- Het rendabel zijn van windmolens is bij plaatsing belangrijk, dat is op de ene plek meer het geval dan op de andere plek. Maar participatie is minstens zo belangrijk voor het draagvlak. Druk de realisatie van windmolens daarom niet dicht op de ruimtelijke inpassing maar zorg altijd voor een fatsoenlijk participatietraject.
- Bereid je als gemeente voor op veel weerstand vanuit het buitengebied bij het plaatsen van zonnepanelen.
- De ambitie van de gemeente om 60 hectare daken van bedrijven vol te leggen met zonnepanelen is te ambitieus. Dat is wel heel veel en dat ga je niet redden, zoveel dakoppervlak is niet geschikt of geschikt te maken.
- Want voor het bedrijfsleven geldt ook dat het bijna niet interessant is om te investeren op duurzame energie, omdat de energie voor bedrijven al zo goedkoop is. Daar valt bijna niet tegenop te investeren.
- Men is benieuwd naar het financieringsvraagstuk en de 50% eigenaarschap waar de gemeente het over heeft. Zorg er voor dat een (groot) gedeelte van de opgewekte energie terecht komt bij bedrijven en inwoners van de gemeente.
- Aangegeven wordt dat dit in de 'spelregels' uitgewerkt gaat worden door de gemeente, wordt vervolgd.
- Gevraagd wordt hoe de hoogte van het RES-bod zich verhoudt tot de andere RES-biedingen?
- Antwoord: we zitten in de middenmoot. Zijn niet het beste jongetje van de klas maar ook niet het slechtste.
- Iemand merkt het op dat het opvallend is waarom het zo ingewikkeld lijkt om zonnepanelen op daken van bestaande bedrijven (die al een aansluiting op het net hebben) te realiseren, terwijl dit veel eenvoudiger lijkt te gaan op weilanden waar de hele zaak nog aangesloten moet worden het net.
- Aangegeven wordt dat de gemeente kan sturen op de realisatie van zonnepanelen op daken in aanbestedingen.
- Gevraagd wordt hoe het RES-bod is opgebouwd, waar is het op gebaseerd?

- Antwoord: er zijn aannames gedaan over het energieverbruik in 2030 en daar is dit bod op gebaseerd.
- Voor bedrijventerrein De Weteringen is slagschaduw een aandachtspunt.
- Ook wordt een participatiemodel voor bedrijven voorgesteld, anders wordt weerstand verwacht.
- Onderschat ook de weerstand uit de wijk achter De Weteringen niet.
- Offer geen natuur- en landbouwgronden op wanneer er nog ruimte op dak is voor zonnepanelen.
- We hebben nu al veel last van het zonnepark bij Wilp en dat ligt niet eens in onze gemeente.

September 2020

Peiling

Wind- en zonne- energie in Deventer

Factsheet

Inleiding

Landelijk is afgesproken in het klimaatakkoord dat we met z'n allen in Nederland in 2030 35 TWh energie gaan opwekken op land. Deventer is ingedeeld in de regio West-Overijssel en onze regio heeft aangegeven in 2030 1,6 TWh te willen opwekken. Hiervan verwacht Deventer 212 GWh voor zijn rekening te kunnen nemen.

We hebben met een digitale enquête gepeild hoe Deventenaren aankijken tegen deze opgave. Daarnaast gaat de gemeente de komende tijd in gesprek met inwoners en ondernemers. Voor de zomer van 2021 neemt onze gemeenteraad een besluit over het definitieve bod van Deventer.

In deze peiling ging het alleen om wind- en zonne-energie. Andere vormen van opwekken van energie zijn niet te realiseren voor 2030. Met deze peiling is gemeten

hoe de inwoners van Deventer denken over het opwekken van duurzame energie in Deventer en over de omvang van het Deventer aandeel in het regionale bod.

Voor deze peiling hebben we gebruik gemaakt van het Deventer Digipanel; alle 2.226 panelleden hebben een uitnodiging ontvangen. Er hebben 1.005 panelleden aan de peiling deelgenomen, een goede respons van 45 procent. De respons vormt een goede afspiegeling van de bevolking van 18 jaar en ouder in alle wijken en dorpen van Deventer.

In deze factsheet worden op hoofdlijnen en in gevisualiseerde vorm de resultaten van de peiling gepresenteerd.

Duurzaam opwekken van energie

Het eerste onderdeel van de peiling ging over hoe belangrijk inwoners het duurzaam opwekken van energie vinden. De leden van het Deventer Digipanel kon voor zes uitspraken aangeven in hoeverre ze het hiermee eens of oneens waren. De hieronder gepresenteerde uitkomsten bevatten de optelsom van de antwoordmogelijkheden "helemaal mee eens" en "mee eens". Bijlage 1 bevat alle gegeven antwoorden.

Het is belangrijk dat Deventer zijn steentje bijdraagt aan het verminderen van de CO2-uitstoot **91%**

Het is belangrijk dat Deventer zijn steentje bijdraagt aan het opwekken van duurzame energie **89%**

Het opwekken van duurzame energie biedt kansen voor onze regio **68%**

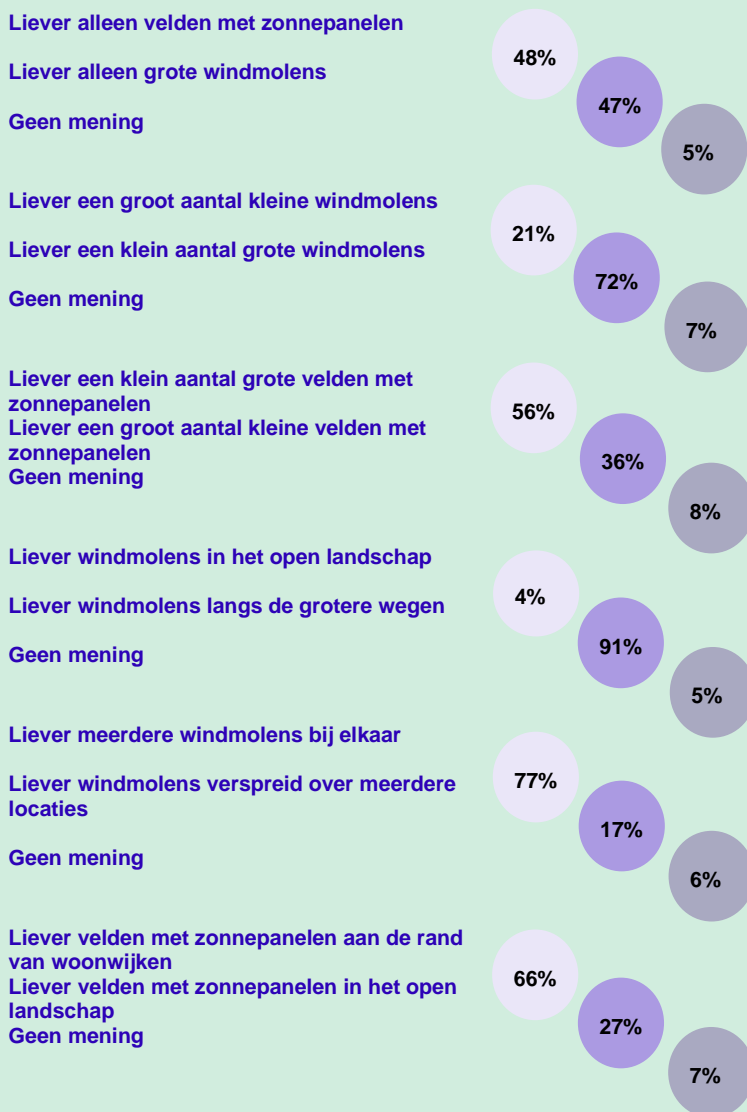
Inwoners moeten financieel voordeel hebben bij het opwekken van meer duurzame energie in onze regio. **61%**

Ik maak mij zorgen over de opwarming van de aarde **77%**

Ik neem zelf maatregelen om duurzamer te leven **84%**

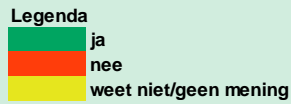
Als u mocht kiezen.....

In het tweede deel van de vragenlijst zagen de leden van het Deventer Digipanel een paar keer twee keuzemogelijkheden om duurzame energie op te wekken. Aan hen de vraag welke van de twee telkens de voorkeur had.

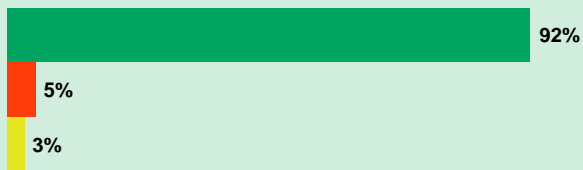

Geschikte plekken om duurzame energie op te wekken met zonnepanelen

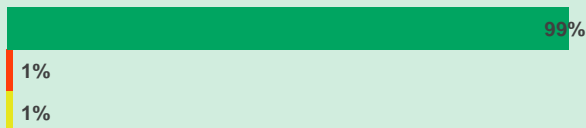
Wat zijn volgens het Deventer Digipanel geschikte plekken om duurzame energie op te wekken met zonnepanelen? Het panel kon zich uitspreken over 12 locaties. Daken van bedrijven bij industrie- en bedrijventerreinen zijn veruit het meest genoemd.

Daken van huizen

Daken van bedrijven

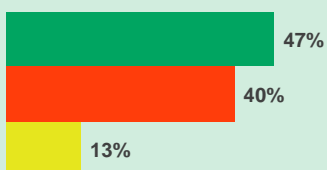
Boven grote parkeerterreinen

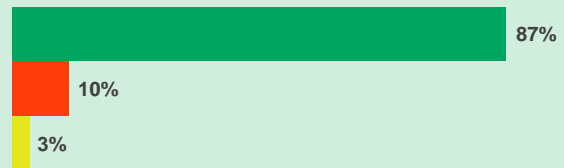
Langs de IJssel

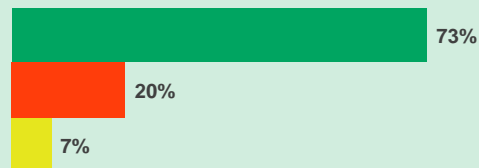
Aan de rand van woonwijken

Langs de A1

Langs andere grote wegen

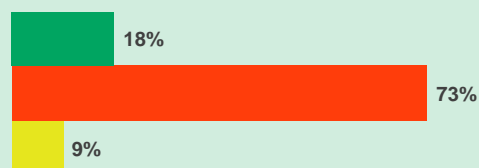
Langs spoorlijnen

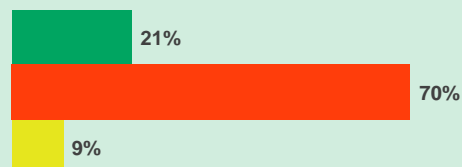
Bij industrie- en bedrijventerreinen

Akkers, weilanden of open landschap

Akkers, weilanden of open landschap, omgeven door nieuwe natuur

Bestaande natuurgebieden

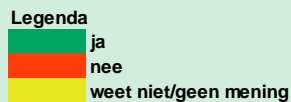

De respondenten konden door middel van een open vraag zelf andere geschikte plekken voor het opwekken van duurzame energie met zonnepanelen noemen. De meest genoemde plekken zijn

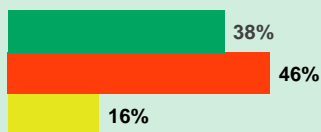
- Alle daken/daken in het algemeen;
- Daken van fabrieken/bedrijfspannen;
- Daken van (flat)gebouwen, hoge, grote gebouwen;
- Scholen;
- Boven/langs snelwegen en andere grote wegen;
- Boerderijen/boerderijdaken/-schuren/-stallen;
- Gevels/wanden van (flat)gebouwen/grote of hoge gebouwen;
- Sportparken/-accommodaties;
- Parkeerplaatsen/parkeerterreinen/parkeergarages.

Geschikte plekken om duurzame energie op te wekken met windmolens

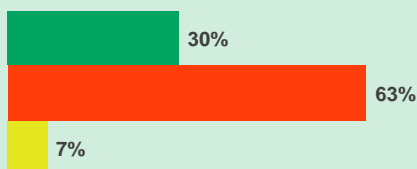
Wat zijn volgens het Deventer Digipanel geschikte plekken om duurzame energie op te wekken met windmolens? Aan het panel zijn 10 locaties voorgelegd. Langs de A1 en bij industrie- en bedrijventerreinen zijn de meest genoemde locaties.

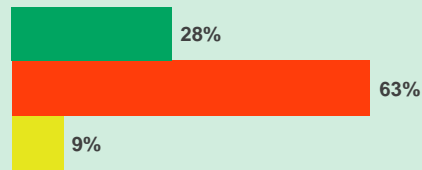
Erven van boerderijen

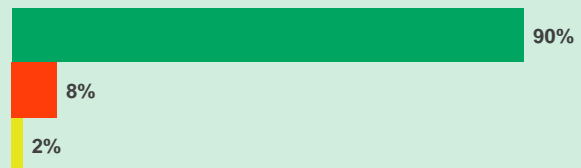
Langs de IJssel

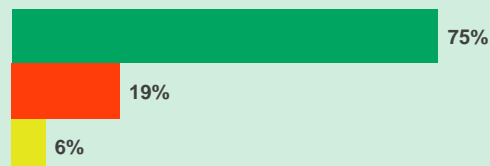
Aan de rand van woonwijken

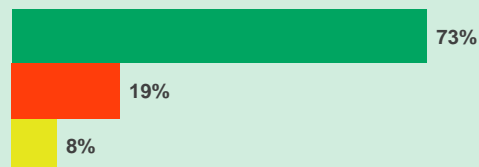
Langs de A1

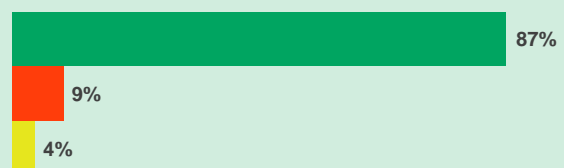
Langs andere grote wegen

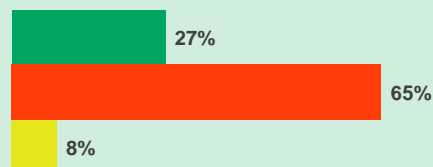
Langs spoorlijnen

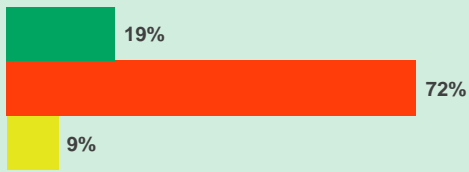
Bij industrie- en bedrijventerreinen

Akkers, weilanden of open landschap

Akkers, weilanden of open landschap, omgeven door nieuwe natuur

Bestaande natuurgebieden

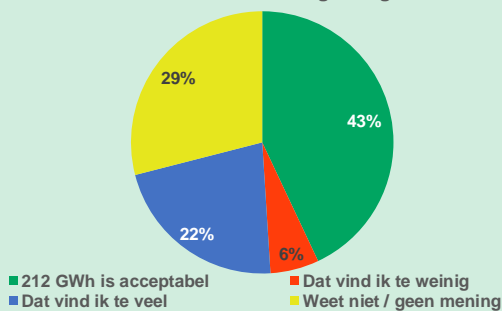

Net als bij de zonnepanelen konden de respondenten door middel van een open vraag zelf andere geschikte plekken voor het opwekken van duurzame energie met windmolens noemen. Veruit het meest genoemd werden Noordzee/op zee, op ruime afstand gevolgd door het IJsselmeer, langs/aan de kust en grote meren meren/open water.

Het Deventer bod (212 GWh)

Deventer verwacht 212 GWh in het regionale energiebod van 1,6 TWh voor zijn rekening te nemen. Voor de beeldvorming is aan het Digipanel meegegeven dat 212 GWh neerkomt op het bouwen van 14 grote windmolens die elk 15 GWh per jaar opbrengen of zonnepanelen met een totale oppervlakte van 424 voetbalvelden. Hoe oordeelt het panel over de Deventer omvang van 212 GWh in het regionale bod? Het resultaat is in de volgende figuur verwerkt.

Oordeel over Deventer omvang in regionale bod

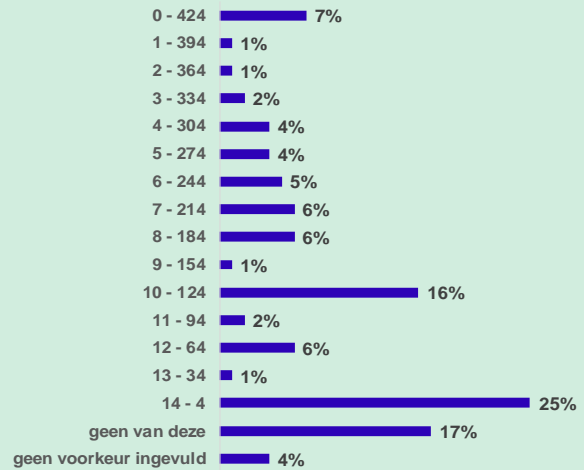

De respondenten die een omvang van 212 GWh te veel of te weinig vonden, konden een eigen omvang invullen. Hun antwoorden zijn in bijlage 2 verwerkt. Bij "te veel" werden als wel acceptabel een omvang van 50, 100, 106 en 150GWh het meest genoemd, bij "te weinig" een omvang van 400 en 500 GW.

Als de leden van het Deventer Digipanel mochten kiezen voor een verdeling van het bod van 212 GWh in

aantallen grote windmolens en oppervlakte zonnepanelen in aantal voetbalvelden, waar zou dan hun voorkeur naar uitgaan?

Genoemde verdeling grote windmolens resp. oppervlakte zonnepanelen in aantal voetbalvelden

In de bovenstaande figuur springen twee antwoorden boven de andere uit: een verdeling in 14 grote windmolens en een oppervlakte van 4 voetbalvelden met zonnepanelen (25%), gevolgd door een verdeling 10 – 124 (16%).

De 17% respondenten die bij deze vraag geen van de mogelijke opties hebben ingevuld, omdat ze 212 GWh niet acceptabel vinden, is de gelegenheid geboden een andere verdeling te noemen. Bijlage 3 bevat de gegeven antwoorden.

Bijlagen

1. Meningen over stellingen over het opwekken van duurzame energie

1a. Het is belangrijk dat Deventer zijn steentje bijdraagt aan het verminderen van de CO2-uitstoot.

helemaal mee eens	mee eens	neutraal	mee oneens	helemaal mee oneens	weet niet/ geen mening	totaal
60%	31%	7%	1%	1%	0%	100%

1b. Het is belangrijk dat Deventer zijn steentje bijdraagt aan het opwekken van duurzame energie.

helemaal mee eens	mee eens	neutraal	mee oneens	helemaal mee oneens	weet niet/ geen mening	totaal
56%	33%	8%	2%	2%	0%	100%

1c. Het opwekken van duurzame energie biedt kansen voor onze regio.

helemaal mee eens	mee eens	neutraal	mee oneens	helemaal mee oneens	weet niet/ geen mening	totaal
35%	33%	24%	3%	1%	3%	100%

1d. Inwoners moeten financieel voordeel hebben bij het opwekken van meer duurzame energie in onze regio.

helemaal mee eens	mee eens	neutraal	mee oneens	helemaal mee oneens	weet niet/ geen mening	totaal
30%	32%	29%	7%	2%	0%	100%

1e. Ik maak mij zorgen over de opwarming van de aarde.

helemaal mee eens	mee eens	neutraal	mee oneens	helemaal mee oneens	weet niet/ geen mening	totaal
45%	31%	15%	6%	2%	1%	100%

1e. Ik neem zelf maatregelen om duurzamer te leven.

helemaal mee eens	mee eens	neutraal	mee oneens	helemaal mee oneens	weet niet/ geen mening	totaal
34%	51%	14%	1%	0%	0%	100%

2. Open antwoorden acceptabel bod

212 GWh is te veel, acceptabel is...

Aantal GWh	Aantal respondenten
0	18
1	3
2	1
5	1
7	1
21	1
25	3
30	4
45	2
50	10
65	1
70	2
75	2
90	3
100	46
106	13
112	2
120	3

212 GWh is te weinig, acceptabel is...

Aantal GWh	Aantal respondenten
250	4
300	5
303	1
350	3
360	1
400	11
414	1
424	2
500	12
600	3
800	4
1024	1
1600	3
totaal	51

122	1
125	2
140	1
150	25
159	1
160	2
175	2
180	2
190	2
200	1
totaal	155

3. Andere genoemde verdelingen grote windmolens en oppervlakte zonnepanelen in aantal voetbalvelden

aantal grote windmolens	oppervlakte zonnepanelen in aantal voetbalvelden	aantal respondenten	aantal grote windmolens	oppervlakte zonnepanelen in aantal voetbalvelden	aantal respondenten
0	0	30	5	60	1
0	2	2	5	100	1
0	5	1	5	125	1
0	10	1	5	244	1
0	100	3	6	0	5
1	0	2	6	25	1
1	1	1	6	50	1
1	364	1	6	100	2
2	0	3	6	120	1
2	2	1	6	150	1
2	5	1	7	0	2
2	10	1	7	2	1
2	15	1	7	4	1
2	27	1	7	25	2
2	40	1	7	200	1
3	10	1	7	214	1
3	20	1	8	0	3
3	40	1	8	2	1
3	50	1	8	24	1
3	80	1	8	184	1
3	94	1	9	0	1
3	100	1	9	2	1
4	0	3	10	0	5
4	4	1	10	34	1
4	10	2	10	124	1
4	40	1	10	214	1
4	90	1	15	0	1
4	100	1	20	300	1
5	0	2	25	1000	1
5	3	1	50	20	1
5	4	1	55	0	1
5	5	2	106	1	1
5	34	1	112	0	1
5	50	2	500	18	1